

Sociale Monitor Ede

Voorjaar 2017

Sociale Monitor Ede Voorjaar 2017

Uitgave

Mei 2017

Gemeente Ede, afdeling Strategie & Regie

Bestuurlijk opdrachtgever: G. Ligtelijn-Bruins, wethouder

Ambtelijk opdrachtgever: Marieke Seip, clusterdirecteur Beleid en Regie

Ambtelijk opdrachtnemer: Sylvia Soeterboek, kennisadviseur Strategie & Regie

Samenstelling en redactie

Sylvia Soeterboek, Ilse Wognum

Inhoud

1. Samenvatting	3
1.1. Karakterisering van Ede.....	3
1.2. Maatschappelijke Voorzieningen (pr. 1 programmabegroting).....	4
1.3. Preventieve ondersteuning (pr. 2 programmabegroting).....	4
1.4. Individuele ondersteuning (pr. 3 programmabegroting).....	5
1.5. Sociaal domein in relatie tot andere programma's	9
2. Inleiding	10
2.1. Aanleiding	10
2.2. Doel	11
2.3. Proces.....	11
2.4. Relatie met andere verantwoordingsdocumenten	12
2.5. Leeswijzer	13
3. Karakterisering van Ede	14
3.1. Bevolking.....	14
3.2. Leefbaarheid en veiligheid in wijken en buurten	16
4. Maatschappelijke voorzieningen (Pr. 1 Programmabegroting)	18
4.1. Inleiding.....	18
4.2. Sport.....	18
4.3. Cultuur	19
5. Preventieve ondersteuning (Pr. 2 Programmabegroting).....	21
5.1. Inleiding.....	21
5.2. Maatschappelijke ondersteuning.....	21
5.2.1. Vrijwilligerswerk en mantelzorg.....	21
5.2.2. Preventieve ondersteuning jeugd (incl. CJG).....	23
5.3. Onderwijsondersteuning.....	24
5.4. Gezondheidsondersteuning.....	26
6. Individuele ondersteuning (Pr. 3 Programmabegroting)	27
6.1. Inleiding.....	27
6.2. Maatwerkvoorzieningen	27
6.2.1. Deelname aan het maatschappelijk leven.....	27
6.2.2. Sociaal Teams.....	29
6.2.3 Wmo.....	30
6.2.3.1 Aantal cliënten met maatwerkarrangementen.....	30
6.2.3.2 Doorlooptijden aanmeldingen klanten Wmo.....	33
6.2.3.3. Voortgangsrapportages Wmo.....	33
6.2.3.4. Cliëntervaringen Wmo.....	34
6.2.4. Jeugd.....	37
6.2.4.1. Aantal jongeren met jeugdhulp, jeugdbescherming of jeugdreclassering.....	37
6.2.4.2. Voortgangsrapportages Jeugd.....	38
6.2.4.3. Cliëntervaringen Jeugd.....	39
6.2.5 Inkomen (minimabeleid, schulddienstverlening)	41
6.2.5.1. Aanvullende inkomensvoorzieningen - Toekenningen regelingen minimabeleid	41
6.2.5.2. Schulddienstverlening.....	42
6.3. Werk en participatie.....	43
6.4. Inkomensvoorzieningen	45
6.5. Meervoudig gebruik van regelingen	47
6.6. Transformatie	49
7. Sociaal Domein in relatie met andere programma's in Pb.....	50
7.1. Inleiding.....	50
7.2. Veiligheid (Pr. 6 Programmabegroting)	50
7.3. Leefbaarheid (onderdeel pr. 7 Programmabegroting)	51
Bijlage 1: Kengetallen leefbaarheid en veiligheid per wijk	52
Bijlage 2: Bronnen en definities.....	53

1. SAMENVATTING

INLEIDING

De Sociale Monitor Ede geeft op hoofdlijnen inzicht in de stand van zaken van de decentralisaties en ontwikkelingen op het brede sociaal domein in Ede. Hierbij zijn cijfers van belang. Maar vooral ook is van belang dat inwoners goed geholpen worden. Voor de Sociale Monitor wordt alleen gebruik gemaakt van bestaande gegevens en informatie die regulier beschikbaar komt. De Sociale Monitor is primair een signaleringsinstrument voor de gemeenteraad, ter facilitering en ondersteuning van haar kaderstellende en controlerende taak. Daarnaast geeft het ook anderen, zoals beleidsmedewerkers, inzicht dat gebruikt kan worden voor de ontwikkeling en aanpassing van beleid.

DASHBOARD SOCIALE MONITOR

Nieuw is de ontwikkeling van een digitaal dashboard van de sociale monitor. De eerste versie verschijnt hierbij tegelijk met deze voorjaarsversie van de Sociale Monitor. Aanleiding was het verzoek van de werkgroep Sociale Monitor om een digitaal overzicht van de cijfers uit de sociale monitor dat ze ieder moment kan raadplegen en waarin "doorgeklikt" kan worden naar meer specifieke informatie en gegevens. De hoofdstukindeling komt terug in de Programmabegroting en de papieren Sociale Monitor. Deze eerste versie van het dashboard staat online en is voor iedereen beschikbaar via onderstaande link:

Dashboard Sociale Monitor: <https://ede.buurtmonitor.nl/Socialemonitor>

1.1. KARAKTERISERING VAN EDE

Ede groeit al een aantal jaar met bijna 1.000 inwoners per jaar. In 2017 heeft Ede 113.448 inwoners en is daarmee de 24ste gemeente van Nederland. Er wonen relatief veel jongeren en gezinnen met kinderen ten opzichte van het Nederlands gemiddelde. Daarnaast zijn er relatief weinig eenpersoonshuishoudens, eenoudergezinnen en niet-westerse allochtonen in Ede. Ook het aantal huishoudens met lage inkomens is in Ede relatief laag. Het opleidingsniveau van ouders ligt wel iets lager dan gemiddeld in Nederland. Dit is terug te zien in het relatief hoger aantal achterstandsléerlingen in Ede. Ten slotte neemt het aantal WW-uitkeringen en het aantal personen in de bijstand de laatste jaren toe, maar is relatief lager dan gemiddeld in Nederland.

Wijken en dorpen

Inwoners in de dorpen ervaren zijn positiever over de leefbaarheid en de veiligheid dan de inwoners in de stad Ede. Van de wijken in Ede scoort Kernhem het best, maar net als in de meeste andere wijken ervaren inwoners in Kernhem ook bovengemiddeld vaak overlast van groepen jongeren. In de dorpen valt het op dat Otterlo op verschillende punten achteruit is gegaan. Zo voelen inwoners in Otterlo zich minder veilig in de buurt dan voorheen. Daarnaast zien zij meer vernielingen en ervaren zij meer eenzaamheid. Ook oordelen inwoners van Otterlo, negatiever over de ontwikkeling van de buurt dan voorheen. Overigens valt op dat ook in andere wijken en dorpen meer inwoners vinden dat hun buurt achteruit is gegaan dan voorheen. Een positieve ontwikkeling is dat het aantal slachtoffers van vernielingen in de eigen buurt in verschillende dorpen en wijken is afgenomen.

1.2. MAATSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN (PR. 1 PROGRAMMABEGROTING)

Sport

Bijna 60% van de Edenaren sport. Dit percentage blijft stabiel, maar er zijn wel steeds meer mensen die voldoen aan de beweegnorm. Ook het aantal sporters dat in clubverband sport, neemt iets toe.

Cultuur

In 2016 zijn iets minder inwoners tevreden over de omvang en kwaliteit van het cultuuraanbod dan in 2014. Ook het aantal Edenaren dat aangeeft een positief beeld te hebben van Ede, is de afgelopen tijd iets afgenomen. Toch is de gemeente Ede sinds 2012 volgens de woonaantrekkelijkheidsindex als woongemeente steeds aantrekkelijker geworden. Deze index is gebaseerd op analyses van het woongedrag, dat in verband wordt gebracht met 8 factoren waaronder cultureel aanbod.

1.3. PREVENTIEVE ONDERSTEUNING (PR. 2 PROGRAMMABEGROTING)

Maatschappelijke ondersteuning

Potentieel aan hulp in de buurt

In 2016 zijn meer mensen in Ede bereid iemand in de buurt te helpen dan in 2014. Daarnaast is het aantal inwoners dat wel eens iemand in de buurt helpt licht gestegen. Het verantwoordelijkheidsgevoel voor de buurt en de bereidheid om iemand in de buurt te helpen, is aanzienlijk groter dan de daadwerkelijke inzet voor de buurt. Daarbij moet vermeld worden dat hulp in de buurt niet alleen afhangt van de bereidheid. Uit landelijk onderzoek blijkt mensen het vaak moeilijk vinden om hulp te vragen (vraagverlegenheid), en ook om hulp te geven (aanbodverlegenheid).

Vrijwilligers en Mantelzorgers

Bijna de helft van de Edenaren geeft aan actief te zijn als vrijwilliger. Terwijl landelijk het aantal daalt, is dit aantal in Ede de afgelopen jaren vrij stabiel. Edese vrijwilligers zijn met name actief bij een club, vereniging, buurthuis, politieke partij of voor de kerk/moskee.

Het aantal mantelzorgers groeit licht. Ongeveer één op de vijf inwoners verleent minimaal een keer per week mantelzorg. Ook landelijk is deze stijging te zien. Daarnaast wordt het werk voor mantelzorgers steeds zwaarder. 12% van de mantelzorgers voelt zich (tamelijk) zwaar belast. Hiervoor zijn verschillende verklaringen denkbaar, zo kan afname van professionele zorg -door strengere kijk naar zorgverlening- een rol spelen. Daarnaast kan ook de landelijke toename van het aantal werkende mantelzorgers meespelen.

De bekendheid van het steunpunt mantelzorg neemt af. Dit komt mogelijk doordat het steunpunt ondergebracht is bij Malkander waardoor het onder een andere naam beter wordt herkend. Daarnaast daalt de tevredenheid. We zien ook steeds meer andere instellingen mantelzorgondersteuning aanbieden waardoor het niet hoeft te betekenen dat mantelzorgers minder ondersteuning ontvangen.

Jeugd, preventieve ondersteuning

Het aantal vragen dat het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) krijgt via de telefoon of mail neemt toe, maar de website werd in 2016 minder vaak bezocht. Een reden hiervoor kan zijn dat halverwege 2016 de toegang tot zwaardere jeugdhulp niet langer in het takenpakket van het CJG zit, maar is overgegaan naar de sociaal teams. CJG richt zich nu nog alleen op preventieve ondersteuning. Wel keren bezoekers vaker terug naar de website.

Onderwijsondersteuning

Het aantal achterstandsl leerlingen daalt in Ede. Er zijn wel relatief meer achterstandsl leerlingen dan gemiddeld in Nederland. Achterstandsl leerlingen zijn leerlingen met ouders met een laag opleidingsniveau.

Het percentage doelgroepkinderen (achterstandsl leerlingen en door consultatiebureau vastgestelde risicokinderen) dat deelneemt aan voor- en vroegschoolse educatie stijgt gestaag. Van 52% in 2010 naar 76% in 2016. Het streefpercentage is 100%.

Ten slotte daalt het aantal voortijdig schoolverlaters in Ede steeds verder. Het aantal voortijdig schoolverlaters in Ede is relatief lager dan gemiddeld in Nederland.

Gezondheidsondersteuning

De inwoners van Ede geven gemiddeld een 7,7 als rapportcijfers voor hun eigen gezondheid.

Eén van de doelen bij gezondheidsondersteuning is het tegengaan van huiselijk geweld. Ten opzichte van 2015 registreert Veilig Thuis in 2016 iets meer meldingen van huiselijk geweld in Ede. Deze toename is mogelijk veroorzaakt door een intensieve landelijke publiciteitscampagne over dit onderwerp. Uit de leefbaarheidsmonitor (representatieve enquête) blijkt geen stijging van het aantal Edenaren dat geconfronteerd is met huiselijk geweld. Dit is al jaren stabiel. Het aantal zorgmeldingen jeugd is echter gedaald. Hiervoor is geen verklaring.

1.4. INDIVIDUELE ONDERSTEUNING (PR. 3 PROGRAMMABEGROTING)

Maatwerkvoorzieningen

Deelname aan het maatschappelijke leven

Edenaren zijn over het algemeen tevreden met hun eigen leven. Gemiddeld beoordelen ze hun leven met een 7,8.

Van de Edenaren voelde 15% zich in 2016 soms of vaak eenzaam. Dit is al jaren vrij stabiel. Er is wel verschil tussen de wijken/dorpen. In Veldhuizen A en Ede-Centrum wordt de meeste eenzaamheid ervaren en in Ederveen/De Klomp de minste.

16% van de inwoners ervaarde in 2016 belemmeringen om deel te nemen aan het maatschappelijke leven door gezondheidsproblemen. Financiële problemen vormden voor 8% van de Edenaren een belemmering; dit is iets afgenomen sinds 2014 (10%).

De zelfredzaamheid onder Edenaren is licht gedaald van 92% in 2014 naar 89% in 2016. Vier procent van de Edenaren vindt dat ze zichzelf niet goed kan redden. In Veldhuizen A en Maandereng is de zelfredzaamheid het laagst, in Kernhem het hoogst.

Het aantal dak- en thuislozen dat zich meldt voor opvang (en recht heeft op opvang) is in 2016 toegenomen na een daling in de jaren ervoor. Deze schommeling lijkt te passen bij het grillige karakter van de doelgroep.

Er komen ook steeds vaker meldingen over incidenten met verwarde/overspannen personen bij de politie binnen. Deze stijging is ook landelijk terug te zien. Het aantal meldingen is overigens niet hetzelfde als het aantal personen omdat meerdere meldingen over dezelfde persoon kunnen gaan.

Het aantal nieuwe aanmeldingen bij de sociaal teams neemt ook toe. De meeste meldingen liggen op het vlak van financiën, relaties, jeugdproblematiek, huisvesting/verslaving, psychische/psychiatrische en lichamelijke aandoeningen.

Wmo - maatwerkvoorzieningen en cliëntervaring

Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning of hulp binnen het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO). Voor deze ondersteuning of hulp is een toegangsbesluit, verwijzing of beschikking (indicatie) van de gemeente nodig is.

Het totaal aantal klanten met een indicatie voor een maatwerkarrangement WMO in Ede schommelt licht door de jaren heen. In vergelijking met landelijk krijgen in Ede relatief meer inwoners hulp bij het huishouden. Ook het aantal inwoners dat ondersteuning thuis (individuele begeleiding of dagbesteding) ontvangt is in Ede relatief hoger.

Hulp bij het huishouden¹

Het totaal aantal Edenaren met een indicatie voor HH1 is in 2016 gelijk gebleven, het aantal klanten HH2 is gedaald en het aantal klanten met HHT is gestegen. Dit is volgens verwachting. Het totaal aantal inwoners met een indicatie voor hulp bij het huishouden (HH1, HH2 en/of HHT) is in dezelfde periode stabiel gebleven op bijna 2.300.

De klanten met HH1 en/of HH2 krijgen in januari 2017 gemiddeld 2,7 uur huishoudelijk hulp per week, dit is een lichte daling t.o.v. januari 2016, toen lag het gemiddelde op 2,8 uur per week.

Het totaal aantal geïndiceerde uren HH1 en/of HH2 per week is in dezelfde periode wel gedaald. Dit heeft te maken met een afname van het aantal inwoners met HH2.

Begeleiding en verblijf

Zowel het aantal inwoners met een indicatie voor individuele begeleiding als voor groepsbegeleiding (dagbesteding) is in 2016 licht gedaald. De tweede helft van 2016 is er wel een stijging te zien van de instroom in zowel de individuele begeleiding als in de groepsbegeleiding. We zien hierbij (nog) geen verschuiving van individuele begeleiding naar groepsbegeleiding. Er is hier dan ook nog geen/nauwelijks transformatie zichtbaar van individuele begeleiding naar groepsbegeleiding. Het aantal mensen dat regionaal instroomt in Wmo Beschermd Wonen is in 2016 ook gedaald. Hierbij kunnen we wel spreken van afschaling.

Het aantal inwoners dat een indicatie heeft voor kortdurend verblijf (waaronder respijtzorg) blijft laag. De actie van de gemeente richting zorgaanbieders om te zorgen dat meer instellingen een aanbod ontwikkelen voor kortdurend verblijf (2016), laat weinig verandering zien. Hier moet aandacht aan geschonken worden in de gesprekken met zorgaanbieders.

Hulpmiddelen

Het aantal rolstoelen dat door Edenaren in gebruik is lijkt het afgelopen jaar te stabiliseren. Ook het aantal vervoersvoorzieningen (zoals scootmobiel, driewiel fietsen, excl. pas voor regiotaxi of Valys) dat is geleverd door de gemeente blijft stabiel, rond de 730.

Doorlooptijden Wmo

De (doorloop)tijd tussen screening (melding klanten) tot intakegesprek is voor klanten Wmo in het laatste kwartaal van 2016 aanzienlijk korter geworden. Er is in 2016 sterk ingezet op verkorting van dit proces, wat terug te zien is in de doorlooptijd.

Ervaringen van cliënten Wmo

Ervaringen van cliënten zijn erg belangrijk als we willen monitoren of alle inzet er echt voor zorgt dat inwoners van Ede goed geholpen worden, ze tevreden zijn over de omgang (bejegening), er echt maatwerk wordt geleverd en dat het algemeen aanbod bijdraagt aan het welbevinden, meedoen en meetellen van inwoners. Ook met zorgaanbieders is afgesproken dat we analyse van ontwikkelingen in het zorggebruik vooral bekijken vanuit de cliënt.

Hiervoor voert de gemeente o.a. cliëntervaringsonderzoeken uit, bekijken we bezwaren en klachten, en volgen we Zorgkaart Nederland. Dit is een website waarop cliënten hun mening over zorgaanbieders geven. De resultaten gebruikt de gemeente om de hulp en ondersteuning te verbeteren.

---

¹ HH1: schoonmaak, HH2: regie bij het huishouden, HHT: aanvullende schoonmaakondersteuning, ook voor mantelzorgers (vaste eigen bijdrage)

In 2016 is het landelijk verplichte kwantitatief cliëntervaringsonderzoek Wmo in Ede uitgevoerd waaraan 472 cliënten deelnamen. De resultaten geven een positief overall beeld van ervaringen van cliënten met de gemeente Ede. Dit wordt ook gevonden in het onderzoek "Op Waarde Geschat". Cliënten in Ede zijn relatief iets vaker positief over het contact met de gemeente, de kwaliteit en de effectiviteit van de ondersteuning dan cliënten in Nederland. Vooral de ervaren toename in zelfredzaamheid en de ervaren kwaliteit van de ondersteuning springen er in Ede positief uit. Edese cliënten zijn wel iets minder bekend met een cliëntondersteuner en zijn iets minder tevreden met de snelheid waarmee ze geholpen worden dan gemiddeld in Nederland. Uit het onderzoek "Op Waarde Geschat" kwam daarbij o.a. nog naar voren dat er in de hulpverlening nog verbetering mogelijk en nodig is. Naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek "Op Waarde Geschat" wordt een projectvoorstel gemaakt waarin het vervolg van het onderzoek wordt opgepakt.

Het aantal klachten van inwoners bij het cluster Werk, Inkomen en Participatie van de gemeente is in 2016 iets hoger dan in 2015 (52 klachten tegen 49 klachten in 2015). Het aantal terechte klachten is ook iets toegenomen. Het aantal terechte klachten Wmo is ongeveer gelijk gebleven. Het aantal terechte klachten bij inkomen en schuldhulp is toegenomen van 6 naar 11.

Voortgangsgesprekken zorgaanbieders Wmo

In totaal heeft de gemeente met ruim 80 aanbieders een contract afgesloten voor begeleiding en ondersteuning Wmo. Hieronder enkele ontwikkelingen en aandachtspunten naar aanleiding van de voortgangsgesprekken met aanbieders, in tweede helft 2016

- Meer focus op contracteren van resultaten in plaats van de diensten die geleverd worden.
- Meer aandacht voor het werven en opleiden van vrijwilligers en de inzet van cliënten als ervaringsdeskundigen.
- Bevorderen van dagbesteding en participatie.
- Goede samenwerking met de wijk, verbinding nulde lijn en laagdrempelige ontmoetingsplekken.
- Verbetering afstemming Zvw (Zorgverzekeringswet) en Wlz (Wet langdurige zorg).
- Verder ontwikkelen van technologische vernieuwingen en innovaties.
- Beperken van de administratieve lastendruk.

Jeugd - maatwerkvoorzieningen

In Ede waren in 2016 relatief iets minder jongeren met in een jeugdreclasseringstraject of met jeugdhulp dan gemiddeld in Nederland. Ook in vergelijking met het gemiddelde in gemeenten met 100.000-300.000 inwoners ligt dit in Ede lager. Het percentage jongeren met een jeugdbeschermingsmaatregel is gelijk aan het landelijk gemiddelde. We streven er naar het aantal verstrekte maatwerkvoorzieningen volgen aan de hand van facturatiegegevens. Het facturatieproces verloopt steeds beter maar de implementatie van deze processen kost meer tijd. We kunnen inmiddels al wel een aantal conclusies trekken uit de facturaties, dit wordt beschreven onder "voortgangsrapportage". Hieronder beschrijven we eerst de nieuwe instroom, het aantal indicaties, dat hetzelfde beeld laat zien als de facturatiegegevens.

Instroom jongeren jeugdhulp en GGZ (indicaties)

De instroom van Edese jongeren in ambulante jeugdhulp (jeugdhulp zonder verblijf in een instelling) neemt in 2016 aanzienlijk toe (indicaties). Door het openstellen van de markt gecombineerd met het ontbreken van omzetplafonds in dit onderdeel, alsmede een onduidelijke productafbakening dreigt dit te leiden tot een volumestijging boven de prognose. Hierop wordt actie ondernomen.

Ook het aantal jongeren dat instroomt met een indicatie voor jeugdhulp met verblijf stijgt in Ede in 2016. De groei houdt onder andere verband met het woonplaatsbeginsel voor jeugdigen met een voogdijmaatregel.

Verder stijgt ook de instroom van het aantal jongeren met een indicatie voor de Geestelijke gezondheidszorg in Ede in 2016.

Voortgangsrapportage Jeugd

Binnen FoodValley werken de volgende gemeentes samen: Barneveld, Ede, Nijkerk, Renswoude, Rhenen, Scherpenzeel en Veenendaal. Enkele bevindingen uit de kwartaalrapportage Q4 2016 worden hieronder beschreven.

Ede is één van de twee gemeentes in Foodvalley waar de kosten voor jeugdhulp in 2016 zijn gestegen, in de andere gemeentes daalden de kosten.

Er is in Ede in 2016 een stijging in kosten voor: Ambulante behandeling, Begeleiding, JGGZ (jeugd geestelijke gezondheidszorg), EED (ernstige enkelvoudige dyslexie) en Verblijf.

Er is in Ede een daling van de kosten in 2016 voor: Jeugdbescherming en jeugdreclassering. Door stijging van verblijf is er ook stijging ambulant omdat dit vaak gestapeld wordt ingezet.

Uit de analyse van facturaties blijkt verder het volgende: er is regionaal een groei te zien in het aantal jongeren in pleegzorg, kortdurend verblijf/logeeropvang en beschermd wonen. Daar staat tegenover dat in 2016 er regionaal een daling van het aantal cliënten met een OTS- maatregel (ondertoezichtstelling) langer dan een jaar, en van jeugdreclasseringsmaatregelen. Dit lijkt te komen door de trend om OTS cliënten niet te lang in OTS te houden en/of af te schalen of waar dit niet mogelijk is sneller over te gaan tot (instellings)voogdij. Het is nog te vroeg om te concluderen dat deze ontwikkeling blijvend is

Ervaringen cliënten jeugd

Uit landelijke onderzoeken door de kinderombudsman komt naar voren dat cliënten in Ede een hoger rapportcijfer geven voor toegang en kwaliteit van jeugdhulp dan gemiddeld in heel Nederland.

Daarnaast heeft Ede in 2016 een kwalitatief onderzoek afgerond waarin werd nagegaan in hoeverre het aanbod van preventieve jeugdhulp aansluit op de behoefte van jongeren/gezinnen. Hieruit blijkt onder meer dat de meeste gezinnen ervaren dat hulpverleners vraaggericht en oplossingsgericht werken en hierbij de eigen kracht van gezinnen stimuleren. Dit laatste is echter lastig omdat gezinnen het moeilijk vinden binnen hun omgeving om hulp te vragen. Ook blijkt uit het onderzoek dat opschaling van gezinnen vanuit preventieve hulpverlening naar specialistische hulpverlening beter kan. Hierbij spelen wachtlijsten een rol. Maar ook het motto "zo licht mogelijk en zo zwaar als mogelijk" leidt soms tot onnodige vertraging bij toeleiding naar passende hulp. Verder leidt de enorme betrokkenheid van hulpverleners bij een gezin soms tot vertraging in opschaling. Ten slotte staan jeugdwerkers die te maken hebben met stagnatie in de opschaling bij drang en dwangtrajecten onder grote druk, omdat verantwoordelijkheden niet goed zijn belegd. Totdat de Raad ingrijpt zijn jeugdwerkers verantwoordelijk.

Inkomen - maatwerkvoorzieningen (minimabeleid, schulddienstverlening)

Het aantal huishoudens in Ede met een laag inkomen stijgt, maar ligt wel lager dan gemiddeld in Nederland. Ook het aantal toegekende doelgroepregelingen stijgt. Doelgroepregelingen zijn regelingen voor lage inkomens, bijvoorbeeld voor sport, ziektekostenverzekering, Kindpakket Onderwijs en "Meer volwassenen meedoen". Daarnaast stijgt het aantal toekenningen individuele bijzondere bijstand (o.a. bewindvoeringskosten, witgoed). De oorzaak van de stijging is nieuw beleid waarin meer regelingen opgenomen zijn. Naarmate de bekendheid van de regelingen onder de doelgroepen groeit, neemt het gebruik toe.

Het aantal aanvragen schulddienstverlening is na jaren van daling, in 2016 weer gestegen. Het aantal afgehandelde aanvragen is gedaald. Dit komt omdat de doorlooptijd is gestegen door de toegenomen complexiteit van het schuldenpakket. Het percentage succesvol afgehandelde aanvragen is daarentegen in 2016 gestegen.

Werk en Participatie

Het doel van de participatiewet is om iedereen die kan werken (met arbeidsvermogen) toe te leiden naar werk. Het aantal werkzoekende jongeren (jonger dan 27 jaar) in Ede is het afgelopen jaar gedaald. Het aantal jongeren met een bijstandsuitkering is in 2016 daarentegen gestegen. Dit laatste komt grotendeels door de instroom van jonge in Ede gevestigde statushouders. In juni 2016 zat de grootste groep bijstandsgerechtigden (658 klanten) in klantprofiel D. Deze klanten krijgen bijvoorbeeld een participatieplek, vrijwilligerswerk, groepsgewijze aanpak. Het doel hierbij is

toeleiding naar werk, maar bij een aantal klanten kan klantprofiel D ook het hoogst haalbare zijn in het kader van participatie/meedoen.

Inkomensvoorzieningen

Het aantal personen en het aantal huishoudens met een bijstandsuitkering is in 2016 verder gestegen. De grootste groep huishoudens met een uitkering bestaat uit éénpersoonshuishoudens. Daar zien we ook al enkele jaren de sterkste toename. De leeftijdscategorie waar de toename het grootst is, betreft jongeren tot 27 jaar. De situatie in Ede is iets gunstiger dan elders; in totaal ontvangen in Ede relatief minder mensen een bijstandsuitkering dan in Nederland.

De meeste bijstandsuitkeringen hebben een duur van korter dan 3 jaar. De groep korter dan 1 jaar stijgt al enkele jaren. Mogelijk wordt hieraan bijgedragen door extra instroom van bijvoorbeeld Wajongers (2015) en door statushouders en mensen die door opgehoogde AOW leeftijd (extra) in de bijstand zitten. De groep 1-3 jaar stabiliseert.

De groep die 3-5 jaar en de groep die 5-10 jaar een bijstandsuitkeringen ontvangt, groeit. De groei van groepen die langer dan 3 jaar een uitkering ontvangen kan een effect zijn van hoge instroom die langer in de bijstand blijft hangen (door de crisis).

Meervoudig gebruik van regelingen

In 2016 hebben 128 huishoudens in Ede, naast bijstand, ook op enig moment gebruik gemaakt van budgetbeheer en bijzondere bijstand/minimaregeling. Ook waren er in 2016 91 huishoudens met een bijstandsuitkering die wel gebruik hebben gemaakt van budgetbeheer, maar niet van bijzondere bijstand/minimaregeling. Dit betreft voornamelijk huishoudens zonder kinderen; bijzondere bijstand/minimaregelingen zijn meer gericht op huishoudens met kinderen. Sinds 2013 stijgt het aantal huishoudens dat van meer regelingen in een jaar gebruik maakt.

In 2012 en 2013 heeft het CBS de stapelingsmonitor uitgevoerd. Hieruit bleek dat in Ede 150 huishoudens in 2013 gebruik hebben gemaakt van regelingen uit alle drie de clusters in het sociaal domein. In totaal maakte 6% van alle huishoudens in Ede in 2013 gebruik van 5 of meer regelingen.

Transformatie

We merken dat de transformatiegedachte bij de aanbieders bekend is, en dat het nut en de noodzaak wordt onderkend. Dit zien we onder meer terug in de werkwijze van zorgaanbieders. De kantelingsgedachte is echter nog niet altijd optimaal in de werkwijze van de uitvoering in gebouwd. Hierbij zijn grote verschillen tussen aanbieders. Ook zijn er steeds meer ontwikkelingen in het kader van de transformatie zichtbaar in gang gezet, zoals een toename in bewonersinitiatieven waar mensen zich willen inzetten voor de buurt.

De transformatie is (nog) moeilijk terug te zien met de beschikbare cijfers. We zien wel een regionale afname van instroom in Wmo Beschermd wonen (indicaties). Ook zien we dat steeds meer kinderen een plek vinden binnen een gezinshuis of in een pleeggezin i.p.v. een leefgroep binnen een instelling. Hierbij is sprake van afschaling.

1.5. SOCIAAL DOMEIN IN RELATIE TOT ANDERE PROGRAMMA'S

Ook de programma's Veiligheid (programma 6) en Kwaliteit leefomgeving (programma 7) in de Programmabegroting hebben relaties met het sociaal domein. Enkele doelstellingen en indicatoren uit deze programma's die gerelateerd zijn aan het sociale domein zijn in de Sociale Monitor opgenomen. Hieronder enkele bevindingen:

- In Ede voelen iets minder mensen zich veilig in de buurt dan gemiddeld in Nederland (82% tov 86%)
- De ervaren overlast van groepen jongeren en van omwonenden in Ede neemt de laatste jaren af.
- Het aantal meldingen van overlast door een verward/overspannen persoon bij de politie is van 2013 tot 2016 toegenomen van 420 tot 606 per jaar.
- Het aantal diefstallen uit woningen in Ede is in 2016 gestegen, na een daling in 2014 en 2015
- Het aantal verdachten van 12-17 en van 18-24 jaar is in Ede gedaald (bekend tot 2014)
- Het aantal verwijzingen naar HALT is in Ede lager dan landelijk gemiddeld.

2. INLEIDING

2.1. AANLEIDING

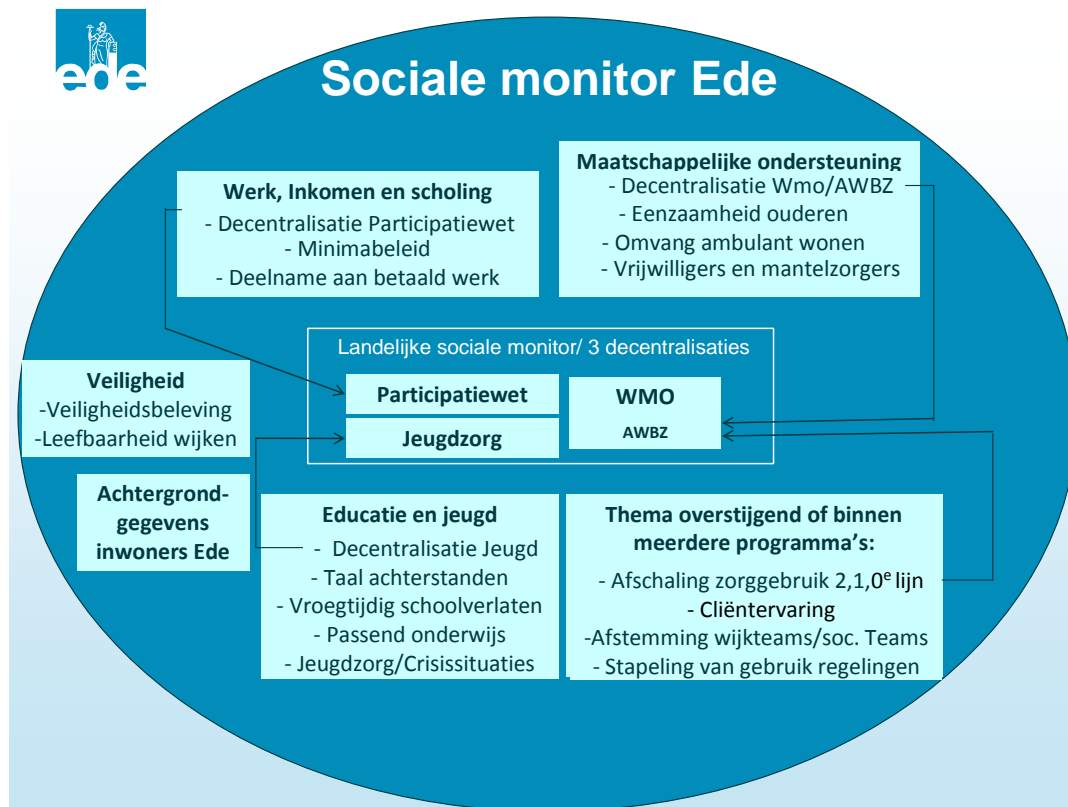
Op diverse plekken binnen de gemeentelijke organisatie is behoefte aan een overkoepelend beeld van de ontwikkelingen op het sociaal domein. Dit is als project opgepakt door wethouder G. Ligtelijn-Bruins als bestuurlijk opdrachtgever. Clusterdirecteur M. Seip is de ambtelijk opdrachtgever en kennisadviseur S. Soeterboek de ambtelijk opdrachtnemer.

De Sociale Monitor Ede geeft op hoofdlijnen een beeld van de meest actuele stand van zaken en ontwikkelingen in Ede op het gebied van het brede sociaal domein. Dit wordt steeds doorontwikkeld, op basis van behoeften binnen de raad en de rest van de gemeente. Zo is onlangs de monitor inhoudelijk aangesloten aan de Planning en Control producten door de indeling van de Sociale Monitor aan te passen aan de Programmabegroting 2017-2020. En zijn de doelstellingen en indicatoren uit deze Programmabegroting opgenomen. Tegelijk met deze voorjaarsversie is op verzoek van de werkgroep Sociale Monitor voor het eerst een digitaal dashboard ontwikkeld.

De Sociale Monitor Ede wil, naast de drie decentralisaties, ook een beeld geven van het welbevinden van Edenaren, de ontwikkelingen in de nuldelijn (waaronder vrijwilligerswerk en mantelzorg), de ontwikkelingen in het gemeentelijke minimabeleid, de ontwikkelingen in veiligheidsbeleving en criminaliteit en de ervaren leefbaarheid in wijken.

Primaire doelgroep van de Sociale Monitor Ede is de gemeenteraad. De Sociale Monitor Ede faciliteert en ondersteunt de gemeenteraad bij de uitvoering van haar kaderstellende en controlerende bevoegdheid. Om aansluiting bij de behoeften van de raad te waarborgen, is een werkgroep ingesteld met vertegenwoordiging vanuit alle fracties. Deze werkgroep vervult een actieve rol bij de ontwikkeling van de Sociale Monitor en bij de keuzes voor de invulling van de monitor. Daarnaast geeft het ook anderen, zoals beleidsmedewerkers, inzicht dat gebruikt kan worden voor de ontwikkeling en bijstelling van beleid.

Figuur 2.1 Thema's binnen de Sociale Monitor Ede en hun onderlinge samenhang

2.2. DOEL

De Sociale Monitor Ede geeft op hoofdlijnen inzicht in de stand van zaken van de decentralisaties en in ontwikkelingen op het brede sociaal domein in Ede. Hierbij zijn cijfers van belang, bijvoorbeeld veranderingen in aantal verstrekte maatwerkvoorzieningen zoals huishoudelijke hulp en jeugdhulp. Maar vooral ook is van belang dat inwoners goed geholpen worden, tevreden zijn over bejegening, er echt maatwerk wordt geleverd en dat het aanbod bijdraagt aan het welbevinden. Om dit te monitoren worden o.a. cliëntervaringsonderzoeken uitgevoerd. Resultaten worden in de monitor opgenomen en dit wordt vergeleken met landelijk. Daarnaast moet de Sociale Monitor aansluiten aan de indeling van de Planning en Control producten van de gemeente. Dit is onlangs gebeurd waarbij ook de indicatoren en doelstellingen zijn overgenomen. De Sociale Monitor dan daardoor naast de P en C producten worden gelegd als inhoudelijke verdiepingsslag.

De Sociale Monitor is een signaleringsinstrument voor de gemeenteraad, ter facilitering en ondersteuning van haar kaderstellende en controlerende taak. Maar het geeft ook anderen, zoals beleidsmedewerkers, inzicht dat gebruikt kan worden bij de ontwikkeling en bijstelling van beleid en bij gesprekken met zorgaanbieders.

De Sociale Monitor heeft als doel op hoofdlijnen integraal inzicht te geven in:

- de sociale situatie van inwoners in Ede en veranderingen die hierin optreden;
- maatschappelijke effecten van gemeentelijk sociaal beleid en maatschappelijke ontwikkelingen binnen deze beleidsvelden;
- ervaringen van cliënten met ondersteuning in het sociaal domein.
- ontwikkelingen in het gebruik van ondersteuning/zorg (jeugd en Wmo);
- verschuiving van gebruik van ondersteuning (afschaling naar nuldelijn);
- ontwikkelingen op het gebied van (arbeids)participatie in relatie tot de Participatiewet
- stand van zaken van de transformatie

Nieuw: dashboard Sociale Monitor

Nieuw is de ontwikkeling van een digitaal dashboard van de sociale monitor. De eerste versie verschijnt hierbij tegelijk met deze voorjaarsversie van de Sociale Monitor. Aanleiding was het verzoek van de werkgroep Sociale Monitor, (vertegenwoordigers vanuit alle fracties). Het verzoek was om een digitaal overzicht van de cijfers uit de sociale monitor te ontwikkelen dat iedereen ieder moment kan raadplegen en waarin "doorgeklikt" kan worden naar meer specifieke informatie en gegevens. Deze eerste versie van het dashboard staat online en is voor iedereen beschikbaar via onderstaande links:

Tot 18 mei 2017 (concept): <https://ede.buurtmonitor.nl/dashadmin/preview/mosaic--Socialemonitor>

Vanaf 18 mei 2017 definitief: <https://ede.buurtmonitor.nl/Socialemonitor>

2.3. PROCES

Bij de start van de ontwikkeling van de Sociale Monitor Ede is een werkgroep Sociale Monitor geformeerd met een vertegenwoordiging vanuit alle fracties uit de gemeenteraad. In het ontwikkelproces vervult de werkgroep een actieve rol. Zo heeft de werkgroep een centrale rol gespeeld in de keuze van de indicatoren. Het is niet altijd eenvoudig om steeds keuzes te maken uit een groot aantal indicatoren die allemaal relevant zijn. Toch heeft de werkgroep dit steeds zonder problemen opgepakt. Dit heeft geleid tot concrete keuzes en een gezamenlijk traject met de gemeente waaraan iedere deelnemer een bijdrage heeft geleverd.

Daarnaast is tijdens het traject regelmatig overlegd met de inhoudelijk deskundige beleidsmedewerkers, die voor feedback en input hebben gezorgd. Verder waren verschillende medewerkers betrokken bij de aanlevering van relevante gegevens (zoals cluster WPI) en het aanleveren van gegevens uit andere bronnen (afdeling Strategie en Regie en beleidsmedewerkers). In januari 2015 is een tussenrapportage van de Sociale Monitor Ede met de eerste twee thema's verschenen. In januari 2016 is de eerste en in najaar 2016 is de tweede rapportage verschenen. In deze versie van voorjaar 2017, zijn de gegevens geactualiseerd en is nadere duiding, zover als mogelijk, bij de gegevens gevoegd. Daarnaast is een digitaal dashboard ontwikkeld waarvan de eerste versie tegelijk met dit rapport online staat.

Er is voor gekozen alleen indicatoren in de Sociale Monitor Ede op te nemen waarvoor periodiek al gegevens verzameld worden. Er is dus geen extra onderzoek nodig voor het vullen van de Sociale Monitor Ede. Dit houdt wel een zekere beperking in van de keuzemogelijkheden, maar hiermee wordt optimaal gebruik gemaakt van de veelheid aan gegevens die al beschikbaar zijn of komen binnen en buiten Ede.

In principe is er voor gekozen geen financiële gegevens op te nemen in de Sociale Monitor Ede, omdat daar de reguliere P&C-cyclus voor bedoeld is. Maar op hoofdlijnen wordt hier en daar wel wat over opgenomen in de samenvattingen van de voortgangsrapportages Wmo en jeugd. Veel gegevens zijn wel gewenst maar nog niet

beschikbaar. Een voorbeeld is het aantal cliënten dat gebruik maakt van ondersteuning (verstrekke maatwerkvoorzieningen Wmo en jeugd). Dit is nog niet of beperkt bekend, omdat de bron hiervan de facturatie van aanbieders is. Zodra deze op orde is, worden ook deze gegevens opgenomen. Als voorlopig alternatief nemen we nu het aantal indicaties op. Dit is niet gelijk aan het aantal verstrekkingen, omdat indicaties niet altijd verzilverd worden, maar het geeft wel een goed beeld.

Sommige indicatoren worden minder vaak gemeten, en dus ook minder vaak geactualiseerd. De Sociale Monitor Ede is een groeimodel. Er komen indicatoren bij en er zal ook wat uit gaan. De ontbrekende gegevens worden aangevuld en geactualiseerd. Het sociaal domein is een terrein dat volop in ontwikkeling is. Dit geldt ook voor de gegevens die op dit gebied verzameld (kunnen) worden. Eén van de gebruikte bronnen is de gemeentelijke Monitor Sociaal domein van de VNG/KING (waarstaatjegemeente.nl). Deze is echter nog sterk in ontwikkeling en bevat alleen nog (beperkte) gegevens en ook, deels, met een beperkte betrouwbaarheid waardoor niet alles bruikbaar is. Voor de Sociale Monitor Ede hebben we ook vaak recentere gegevens beschikbaar en alternatieven die betrouwbaarder zijn. We volgen de landelijke ontwikkelingen op de voet en integreren meer gegevens uit de gemeentelijke monitor van VNG/KING in de Sociale Monitor Ede op het moment dat deze cijfers compleet en betrouwbaar zijn.

Doorontwikkeling

De Sociale Monitor Ede komt twee keer per jaar uit. Het kan gezien worden als een groeidocument. Hierbij worden telkens zoveel mogelijk (ontbrekende) cijfers toegevoegd, huidige cijfers geactualiseerd en nieuwe indicatoren die beschikbaar komen, toegevoegd. Daarnaast zal de Sociale Monitor doorontwikkeld worden in relatie met de doorontwikkeling van het dashboard, waarvan momenteel de eerste versie gereed is.

De doorontwikkeling zal plaatsvinden binnen de ontwikkeling van de gehele informatievoorziening van het sociaal domein. Binnen de informatiepiramide (fig. 2.2) zijn diverse bouwstenen in ontwikkeling. Bij de verdere ontwikkeling hiervan, waaronder de sociale monitor, wordt gezorgd voor een doorontwikkeling in onderlinge samenhang. De werkgroep Sociale Monitor blijft betrokken bij de doorontwikkeling van de Sociale Monitor.

2.4. RELATIE MET ANDERE VERANTWOORDINGSDOCUMENTEN

Informatie/verantwoordingspiramide

De Sociale Monitor Ede geeft op hoofdlijnen een overzicht van de sociale ontwikkelingen in Ede en is primair bedoeld als signaleringsinstrument voor de gemeenteraad. Daarmee heeft de Sociale Monitor Ede een plaats boven in de informatie/verantwoordingspiramide (zie figuur 2.2). In de informatie/verantwoordingspiramide is van boven naar beneden een toenemende mate van detailniveau van de gegevens te zien. De Sociale Monitor Ede wordt gevuld met kerngegevens die lager in de piramide verzameld (en ook gebruikt) worden. De bronnen van deze gegevens zijn divers en worden zowel landelijk als lokaal regulier verzameld.

Binnen de piramide kan de Sociale monitor - en in beknoptere vorm, de samenvatting - gezien worden als een soort dashboard van een auto waarop wijzigingen in sociale ontwikkelingen in Ede zichtbaar worden. De sociale monitor dient als een signaleringsinstrument op hoofdlijnen voor de gemeenteraad, waarbij het noodzakelijk is dat er een basis van operationele gegevens onder ligt (onder de "motorkap") die nadere duiding kan geven aan de resultaten op het dashboard. Deze gegevens zijn of zouden aanwezig moeten zijn op het operationeel niveau van de gemeente (college, beleid, uitvoering). Als de resultaten van de sociale monitor daar aanleiding toe geven kan de raad het college dan ook verzoeken om opvallende trends in de sociale monitor nader te duiden. Dit kan door deze trends te onderbouwen aan de hand van meer gedetailleerde gegevens die op operationeel niveau verzameld worden. Dus als er een "lampje gaat branden of een meter uitslaat" in het dashboard van de sociale monitor wat de raad signaleert, kan het college zorgen dat "onder de motorkap" wordt gezocht naar gedetailleerde informatie op operationeel niveau over de achtergrond of over de verklaring van deze signalen.

Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein van KING/VNG

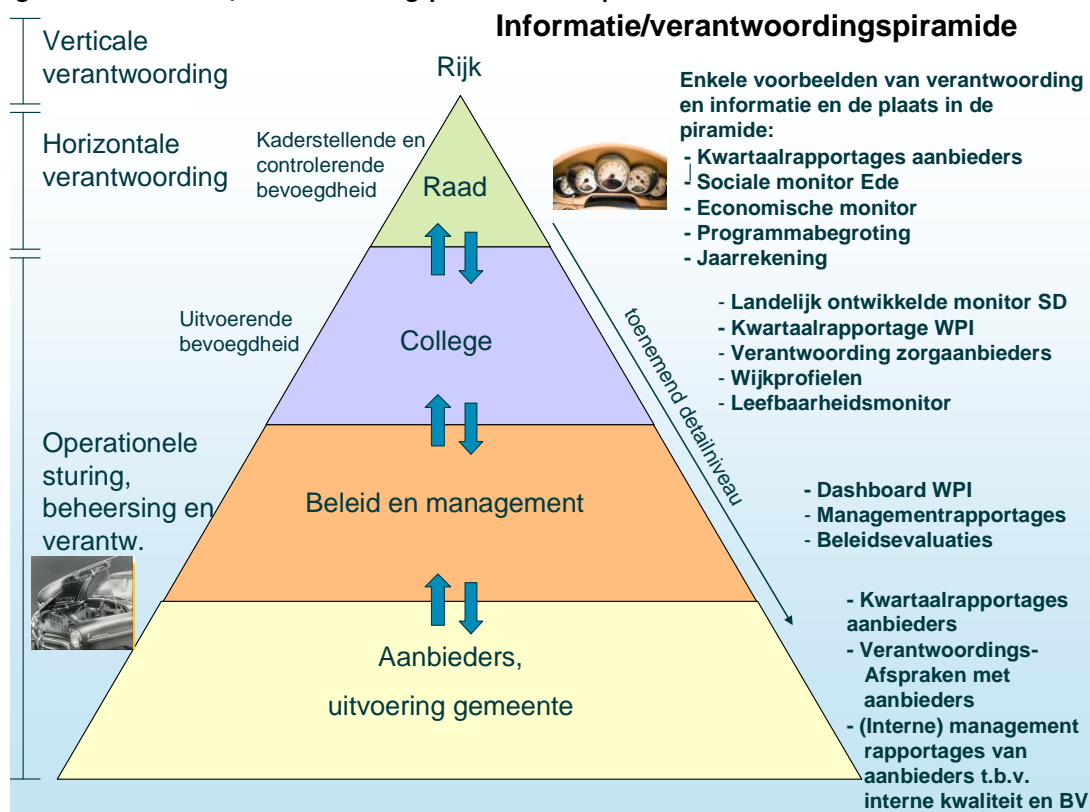
Landelijk wordt door KING/VNG een gemeentelijke Monitor Sociaal Domein gemaakt met (in de toekomst) o.a. gegevens over het gebruik van zorg en ondersteuning binnen de drie decentralisaties. De Sociale Monitor Ede sluit hierop aan waarbij gegevens zoveel mogelijk worden hergebruikt en geïntegreerd in de Sociale Monitor Ede. Daarnaast is Ede actief betrokken bij de landelijke ontwikkeling van deze gemeentelijke Monitor Sociaal Domein van KING/VNG.

Programmabegroting Ede

Daarnaast is er een relatie en wordt gezorgd voor aansluiting tussen de Sociale Monitor Ede en de Programmabegroting Ede (en de andere P en C-producten). Hiervoor is de indeling van de Sociale Monitor aangepast aan de nieuwe indeling van de programmabegroting 2017-2020. Daarnaast zijn doelstellingen en indicatoren uit deze programmabegroting toegevoegd. Dit maakt het mogelijk om P en C producten, op thema, naast de Sociale monitor te leggen. De Sociale monitor kan hierbij worden gezien als een verdiepingsslag op de programma's binnen de sociale infrastructuur (programma 1, 2 en 3).

Figuur 2.2 Informatie/verantwoordingspiramide en de plaats van de Sociale Monitor Ede daarin

2.5. LEESWIJZER

Het volgende hoofdstuk geeft een algemene karakterisering van inwoners van de gemeente, hierin zijn ook gegevens per wijk opgenomen. De hoofdstukken 4, 5 en 6 vormen het hart van de Sociale Monitor Ede. Hierin komen de indicatoren aan bod die iets zeggen over maatschappelijke voorzieningen, zoals sport en cultuur, preventieve ondersteuning, waaronder vrijwilligerswerk, en individuele ondersteuning, zoals maatwerkvoorzieningen en werk en participatie. Ook de stand van zaken van de transformatie en het meervoudig gebruik van regelingen komt in deze hoofdstukken kort aan de orde. Hoofdstuk 7 laat zien hoe andere programma's van de programmabegroting in relatie staan tot het sociale domein zoals de programma's veiligheid en leefbaarheid. De hoofdstukindeling (4, 5, 6) komt overeen met de programma indeling van de Programmabegroting 2017-2020.

3. KARAKTERISERING VAN EDE

3.1. BEVOLKING

Ede heeft op 1 januari 2017 ruim 113.000 inwoners en is daarmee de 24e gemeente van Nederland. Vergeleken met Nederland wonen er in Ede meer jeugdigen (0-19 jaar) en in het verlengde daarvan meer gezinnen met kinderen. Het percentage eenpersoonshuishoudens en eenoudergezinnen is lager dan het Nederlands gemiddelde en er zijn relatief weinig Edenaren van niet-westerse afkomst.

Tabel 1: Achtergrondkenmerken Ede

	Ede	Ede	Ede	Ede	Nederland
Bevolkingsopbouw	2013	2014	2015	2016	2016
Aantal inwoners	109.824	110.655	111.576	112.423	16.979.120
% 0-12 jarigen	16%	16%	16%	16%	14%
% 13-19 jarigen	10%	10%	10%	10%	8%
% 20-64 jarigen	58%	58%	57%	57%	59%
% 65-plussers	16%	17%	17%	17%	18%
% niet-westerse allochtonen	7,3%	7,4%	7,5%	7,9%	12,3%
Huishoudens					
Totaal aantal particuliere huishoudens	45.562	45.890	46.670	47.028	7.720.787
% Eenpersoons	34%	34%	34%	34%	38%
% Meerpersoons zonder kinderen	29%	30%	30%	30%	29%
% Meerpersoons met kinderen (excl. eenouder)	31%	31%	31%	30%	26%
% Eenoudergezinnen	5%	6%	6%	6%	7%

Bronnen: CBS - gemeente Ede (BRP)

Jeugd Ede

De situatie waarin de Edese jeugd opgroeit was in 2012 over het algemeen gunstig. Zij groeien minder vaak dan landelijk op in een gezin met een uitkering, ze zijn minder vaak werkloos en ze hebben minder vaak een handicap. Het aantal achterstandsl leerlingen neemt af maar is hoger dan landelijk (zie par. 5.3)

Jeugd*	Ede								Nederland
Inkomen jeugd	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Laatste jaar
% Kinderen in uitkeringsgezin 0-17 jaar	3,63%	3,74%	4,02%	4,23%	4,20%	4,43%	-	-	6,58%
Aantal werkzoekende jongeren (jonger dan 27 jaar ingeschreven bij UWV) **	-	-	-	356	356	317	454	333	71240
Gezondheid jeugd									
% Kinderen met een handicap 0-17 jaar	-	1,76%	1,91%	2,13%	2,40%	2,36%	-	-	2,72%
% Tiernormoeders 15-19 jaar	0,57%	0,76%	0,65%	-	-	-	-	-	0,5%
% Kinderen dat overmatig drinkt 12-19 jaar	4%	4%	4%	-	-	-	-	-	

Bron: Waarstaatjegemeente.nl (diverse onderliggende bronnen), UWV/SBB

* als percentages van alle Edese jongeren in de betreffende leeftijd.

**Peildatum: januari 2015, 2016, 2017 en april 2013 en 2014.

Inkomen

In Ede zijn relatief minder huishoudens met een laag inkomen dan gemiddeld in Nederland .

	Ede	Ede	Ede	Ede	Ede	Nederland
Inkomen	2010	2011	2012	2013	2014	2014
Gemiddeld besteedbaar huishoudensinkomen	€ 36.300	€ 36.000	€ 36.400	€ 36.400	€ 38.000	€ 36.200
% Huishoudens met inkomen tot 105% van het soc. min.	6,9%	7,1%	7,1%	7,5%	7,7%	10,3%
% Huishoudens met inkomen tot 110% van het soc. min.	8,4%	8,8%	8,8%	9,2%	9,5%	12,4%
% Huishoudens met inkomen tot 120% van het soc. min.	11,4%	11,9%	11,8%	12,0%	12,2%	16,0%
% Huishoudens met inkomen tot 125% van het soc. min.	12,9%	13,3%	13,3%	13,7%	13,7%	17,8%
Aantal huishoudens met inkomen tot 110% van het soc. min.	3.500	3.700	3.800	3.900	4.100	885.700
- waarvan eenpersoonshuishoudens	1.900	2.100	2.100	2.200	2.400	539.200
- waarvan paar zonder kinderen	500	500	500	500	500	101.600
- waarvan paar met kinderen	400	500	500	500	500	80.800
- waarvan eenoudergezin	500	600	600	700	700	152.600

Bronnen: CBS-RIO

Participatie

Na een daling is het aantal Edenaren met een WW uitkering in 2016 weer gestegen maar nog steeds lager dan het landelijk gemiddelde. Het aantal personen in de bijstand neemt ook, toe, zoals al jaren het geval is. Het percentage voortijdig schoolverlaters is verder gedaald naar 10%. Het aandeel inwoners dat werkt is hoger dan landelijk.

	Ede	Ede	Ede	Ede	Ede	Nederland
Participatie	2012	2013	2014	2015	2016	2016
Aandeel inwoners 15-75 jaar dat werkt (netto arbeidsparticipatie)	66,7%	67,2%	66,4%	67,3%	66,5%	65,8%
Aantal WW-uitkeringen*	1.310	1.930	2.480	2.310	2.350	440.820
Aantal personen met bijstand**	1.626	1.875	1.943	2.131	2.313	448.250**
Aandeel bijstandsontvangers per inwoners 15-65 jaar**	2,3%	2,6%	2,7%	3,0%	3,2%	4,05%**
% Niet-werkende werkzoekenden van de potentiële beroepsbevolking	5,4%	6,9%	6,9%	6,8%	5,2%	6,0%
% jongeren zonder startkwalificatie en niet schoolgaand (VSV) (voortijdig schoolverlaters, 18-23 jaar in april van het betreffende jaar)	13,3%	12,3%	12,0%	10,1%	10,0%	

Bronnen: CBS-Nederland regionaal, Gemeente Ede GWS4all, UWV, DUO

*Peildatum: 2012 t/m 2016 (maart) (Bron: CBS).

**Peildatum: Ede 2012 t/m 2016 (dec), Nederland december 2015 (Bron: CBS).

3.2. LEEFBAARHEID EN VEILIGHEID IN WIJKEN EN BUURTEN

In deze paragraaf wordt op hoofdlijnen een beeld gegeven van de ontwikkelingen in de wijken op het sociaal vlak. Hierbij wordt de CBS indeling van wijken en buurten gehanteerd. De cijfers die bij figuur 3.2 behoren staan in bijlage 1. In figuur 3.2 is met kleur aangegeven wanneer er een duidelijke afwijking is ten opzichte van het Edese gemiddelde. Rood geeft een negatieve afwijking aan, groen een positieve.

Figuur 3.1 Ervaren leefbaarheid en veiligheid in 2015/2016 per wijk, vergelijking met Ede gemiddeld

	Gemeente Ede	Ede-Centrum	Ede-Oost	Ede-West	Veldhuizen. A	Veldhuizen. B	Kernhem	Ede-Zuid	Maandereng	Rietkampen	Buitengebied Ede-stad	Bennekom	Lunteren	Ederveen/De Klomp	Harskamp	Wekerom	Otterlo
1. Wel eens onveilig gevoel eigen buurt (%)																	
2. Vaak ervaren overlast van groepen jongeren (%)																	
3. Rapportcijfer leefbaarheid buurt																	
4. Oordeel ontwikkeling buurt: % inw. dat vindt dat hun buurt afgelopen jr. achteruit is gegaan																	
5. Sociale overlast (schaalscore laag=gunstig)																	
6. Slachtoffers vernieling eigen buurt (%)																	
7. Soms of vaak eenzaam (>15 jr.) (%)																	
8. % Dat kan terugvallen op mensen in buurt of familie/vrienden																	
9. Sociale cohesie (schaalscore hoog=gunstig)																	
10. Zelfredzaamheid																	

Bron indicatoren 1,2,3,5,6 en 9 : Leefbaarheidsmonitor., inwonersenquête gemeente Ede 2015

Bron indicatoren 4,7,8 en 10: Inwoners aan het Woord, inwonersenquête gemeente Ede 2016.

Legenda: Met kleuren is aangegeven of de wijk beter of min. 20% slechter 'scoort' dan het gemiddelde in Ede

Rood: score is (meer dan) 20% slechter (ongunstiger) dan gemiddeld in Ede

Groen: score is (meer dan) 20% beter (gunstiger) dan gemiddeld in Ede

Wit: score is minder dan 20% beter of slechter dan gemiddeld in Ede

- : niet van toepassing of niet bekend

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de ervaren leefbaarheid en veiligheid (ontwikkeling buurt) in de dorpen op een hoger niveau ligt dan gemiddeld in Ede. Op veel indicatoren scoren de dorpen minimaal 20% beter dan het Edese gemiddelde. Van de wijken in Ede Stad scoort alleen de wijk Kernhem op maar één item ongunstiger dan gemiddeld (vaak ervaren overlast van groepen jongeren).

Er zijn ook indicatoren waarop geen enkele wijk duidelijk slechter (20% lager dan Edese gemiddeld) scoort dan gemiddeld in heel Ede. Het gaat dan om zelfredzaamheid, sociale cohesie, het rapportcijfer voor de leefbaarheid van de buurt en het percentage mensen dat kan terugvallen op mensen in de buurt of op familie en vrienden.

Algemeen kan geconcludeerd worden dat de dorpen een positiever beeld laten zien dan het Edese gemiddelde en dat een groot deel van de wijken (met uitzondering van Kernhem) een negatiever beeld laten zien.

In figuur 3.3 is in beeld gebracht of de wijken zich positief of negatief ontwikkelen. Als de ontwikkeling minimaal 20% beter is dan de meting daarvoor in de betreffende wijk, dan is dat aangegeven met een **groene pijl**. Als de ontwikkeling negatief is (min. 20% ongunstiger is geworden ten opzichte van de meting ervoor), dan is dat aangegeven met een **rode pijl** omhoog.

Figuur 3.3 Ervaren leefbaarheid en veiligheid in 2015/2016, ontwikkeling per wijk sinds vorige metingen

	Gemeente Ede	Ede-Centrum	Ede-Oost	Ede-West	Veldhuizen. A	Veldhuizen. B	Kernhem	Ede-Zuid	Maandereng	Rietkampen	Buitengebied Ede-stad	Bennekom	Lunteren	Ederveen/De Klomp	Harskamp	Wekerom	Otterlo
1. Wel eens onveilig gevoel eigen buurt (%)	-	-	-	-	-	↓	-	-	↓	-	↓	↓	↓	↑	-	-	↑
2. Vaak ervaren overlast van groepen jongeren (%)	-	↓	-	-	↑	-	↑	↓	↑	↓	↓	-	↓	-	↓	↓	-
3. Rapportcijfer leefbaarheid buurt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Oordeel ontwikkeling buurt: % inw. dat vindt dat hun buurt afgelopen jr. achteruit is gegaan	↑	↑	-	-	↑	↑	↑	-	↑	↑	↑	↑	↑	-	-	↑	↑
5. Sociale overlast (schaalscore laag=gunstig)	-	-	↓	-	-	-	↑	-	↑	↓	-	-	↑	-	-	↓	-
6. Slachtoffers vernieling eigen buurt (%)	-	↓	↓	-	↓	-	↓	-	-	↓	-	↓	-	-	↓	↓	↑
7. Soms of vaak eenzaam (>15 jr.) (%)	-	-	↓	-	-	-	↓	↓	-	-	↓	-	↑	↓	↓	-	↑
8. % Dat kan terugvallen op mensen in buurt of familie/vrienden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9. Sociale cohesie (schaalscore hoog=gunstig)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10. Zelfredzaamheid	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Bron indicatoren 1,2,3,5,6,9 : Leefbaarheidsmonitor, inwonersenquête gemeente Ede Vergeleken zijn 2015 en 2013.

Bron indicator 4,7,8 en 10 : Inwoners aan het Woord, inwonersenquête gemeente Ede 2016. Voor 8 en 10 geen vergelijking met eerdere meting mogelijk.

Legenda: Pijltjes: In de tabel is met pijltjes de verandering in de wijk weergegeven ten opzichte van het vorige meetmoment:
 ↑ stijging met (meer dan) 20%; rood is ongunstig, groen is gunstige ontwikkeling
 ↓ daling (meer dan) 20%; rood is ongunstig, groen is gunstige ontwikkeling
 Bij 3 indicatoren staan geen pijltjes; zij zijn pas één keer gemeten, waardoor nog geen vergelijking in de tijd mogelijk.
 - : verandering minder dan 20%

De ervaren overlast van jongeren stijgt in 3, maar daalt in 7 wijken/dorpen. In opvallend veel wijken en dorpen vinden inwoners de buurt het afgelopen jaar achteruit is gegaan.

oordelen meer mensen ongunstig over de ontwikkeling van hun buurt dan voorheen.

In veel wijken in Ede-Stad zien we ook positieve ontwikkelingen. Met name de eenzaamheid en het aantal slachtoffers van vernielingen in de eigen buurt is in verschillende dorpen en wijken afgenomen. Maar in Otterlo en Lunteren neemt de eenzaamheid toe.

4. MAATSCHAPPELIJKE VOORZIENINGEN (PR. 1 PROGRAMMABEGROTING)

4.1. INLEIDING

Programma 1 van de Programmabegroting is onderverdeeld in de productgroepen “onderwijshuisvesting”, “sport” en “cultuur”. Voor de productgroep onderwijshuisvesting zijn hierbij geen sociale indicatoren opgenomen. Deze laten we hier in deze versie van de sociale monitor voorsnog buiten beschouwing.

Programmadoel:

Inwoners kunnen zich optimaal ontplooiën en ontwikkelen op het gebied van onderwijs, sport en cultuur.

4.2. SPORT

In de programmabegroting 2017 is de ontwikkeling van sportverenigingen naar *open clubs* een belangrijk aandachtspunt. *Open clubs* zijn verenigingen die zich naast het aanbieden van sport richten op maatschappelijke vraagstukken zoals participatie, aanbod voor kwetsbare groepen en leefbaarheid in de wijk. De gemeente stelt zich tot taak om sportverenigingen te ondersteunen bij het aanbieden van sport en haar maatschappelijke rol. De gemeente ziet graag dat meer inwoners uit Ede sporten en bewegen voor vitaliteit en contact en wil daarom passende faciliteiten bieden voor binnensport, buitensport en voor zwemmen.

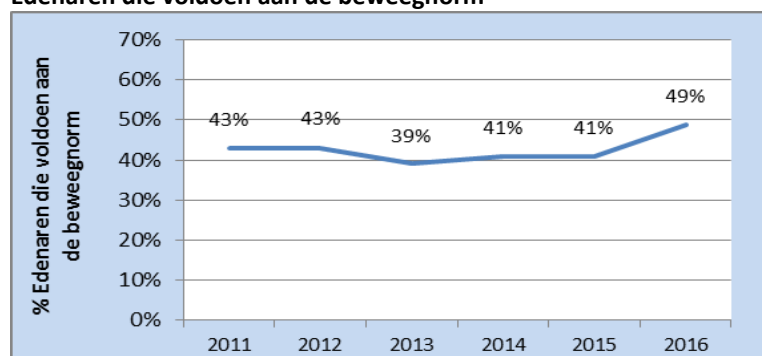
Doel:

Meer inwoners in Ede sporten en bewegen voor vitaliteit en contact.

Subdoelen:

- Meer inwoners voldoen aan de beweegnorm.
- Hogere deelname aan sportverenigingen.

Edenaren die voldoen aan de beweegnorm

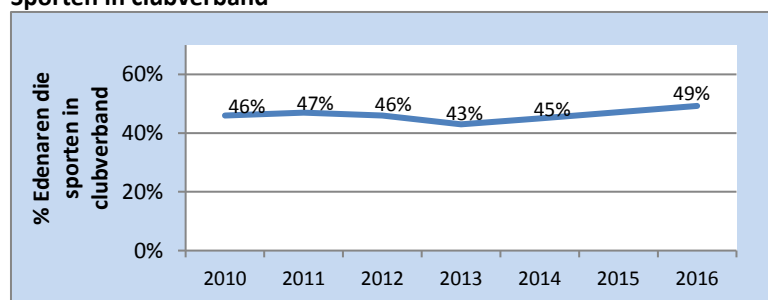
Bron: Inwoners aan het Woord

Ongeveer de helft van de Edenaren voldoet aan de beweegnorm. Dit aandeel is voor het eerst sinds jaren gestegen. De afgelopen vijf jaar was dit vrij stabiel. De beweegnorm is dat men minimaal 4 dagen per week tenminste 30 minuten activiteiten uitvoert die overeenstemmen met stevig doorlopen of fietsen. In 2016 is uitgegaan van een beweegnorm van 5 of meer dagen in de week.

Sporters

Aan de Edenaren is gevraagd of ze op de één of andere manier aan sport doen. 58% (2016) van de Edenaren geeft aan op één of andere manier aan sport te doen. Dit is ongeveer evenveel als in 2014 (57%).

Sporten in clubverband

Bron: Inwoners aan het Woord

Aan de mensen die wel eens sporten is gevraagd of men dat in clubverband doet of individueel. Van de sporters antwoordt ongeveer de helft (49%) dat ze in clubverband sporten. Dit betekent een lichte stijging. De afgelopen jaren was dit vrij constant.

4.3. CULTUUR

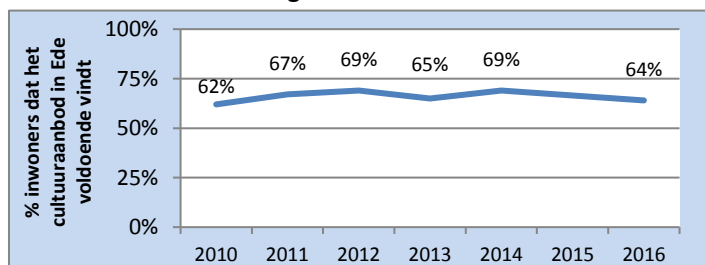
Doel:

Kunst en cultuur in Ede worden zichtbaarder doordat de mogelijkheden voor nieuwe initiatieven groter en bestaande initiatieven en organisaties bekender worden.

Subdoelen:

- Alle kinderen maken kennis met en krijgen een basis van alle cultuurvormen.
- Het verhaal van Ede wordt verteld: cultuur is verbonden met Edese identiteit.
- Inwoners en bezoekers komen meer met elkaar in contact via kunst en cultuur. Dit versterkt de sociale cohesie en sociale kracht van Ede.
- Het verbeteren van het cultureel ondernemersklimaat door middel van instandhouding van de culturele basisinfrastructuur en het mogelijk maken van innovatie. Deze dragen bij aan het versterken van de economische kracht van Ede.
- Versterken van de culturele uitstraling van Ede die bijdraagt aan het vergroten van de aantrekkelijkheid van Ede als woongemeente.

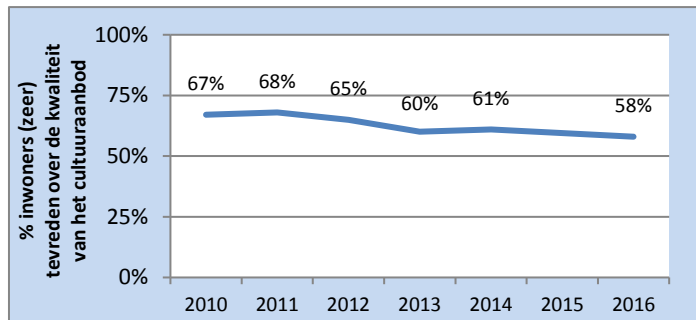
Oordeel inwoners omvang cultuuraanbod

64% van de Edenaren vindt in 2016 dat het cultuuraanbod in Ede voldoende (54%) tot veel (10%) is. Dit is een lichte daling ten opzicht van 2014.

Bron: Inwoners aan het Woord

Oordeel inwoners kwaliteit cultuuraanbod

In 2016 zegt 58% van de Edenaren dat het cultuuraanbod in Ede (een beetje) interessant is: 38% vindt het een beetje interessant en 20% vindt het interessant. Ook dit is een lichte daling tov 2014. In 2014 was dit respectievelijk 37% en 24%.

Bron: Inwoners aan het Woord

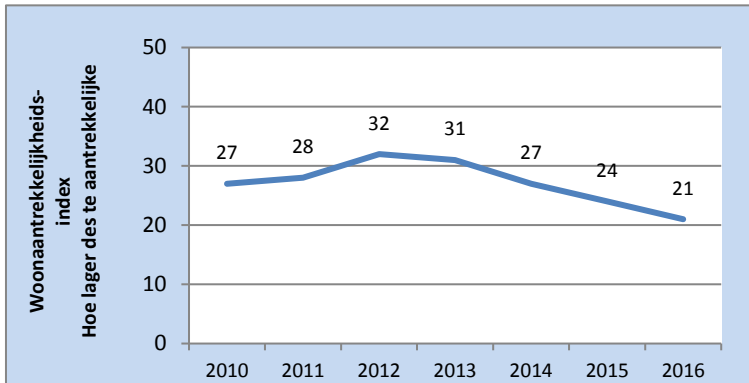
Cultuureducatie

42 scholen hebben gebruik gemaakt van het Cultuurpunt.

Om zicht te krijgen op de inspanningen binnen de gemeente om kinderen te laten kennis maken met cultuur is gekeken naar het aantal scholen dat gebruik heeft gemaakt van het Cultuurpunt. In eerdere versies van de sociale monitor zijn alleen basisscholen meegenomen die deelnemen aan het programma 'Cultuureducatie met Kwaliteit', vanaf 2017 wordt gekeken naar het totaal aantal scholen dat gebruik heeft gemaakt van het Cultuurpunt.

In totaal hebben 42 scholen gebruik gemaakt van het Cultuurpunt. Het CultuurPunt bemiddelde bij activiteiten die op 40 verschillende scholen voor primair onderwijs zijn uitgevoerd en 2 op het Voortgezet onderwijs.

Woon aantrekkelijkheid (hoe lager hoe beter)

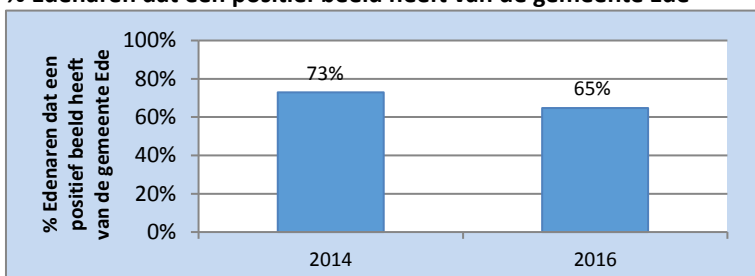

Bron: Atlas voor Gemeenten

Hoe lager het rangnummer des te aantrekkelijker is de woongemeente. De gemeente Ede is sinds 2012 steeds aantrekkelijker geworden als woongemeente. De indexscore (rangnummering) is gedaald van 32 in 2012 naar 21 in 2016. De score gaat van 1 (aantrekkelijkste gemeente) tot 50 (minst aantrekkelijke). Gemeten voor de 50 grootste gemeenten (waaronder Ede).

De woon aantrekkelijkheidsindex is het resultaat van een econometrische analyses op het woongedrag van economisch kansrijke huishoudens waarbij deze in verband is gebracht met een achttal factoren waaronder culturele aanbod.

% Edenaren dat een positief beeld heeft van de gemeente Ede

Bron: Inwoners aan het Woord

In 2016 gaf 65% van de Edenaren aan een positief beeld van de gemeente Ede te hebben. In 2014 was dit nog 73%.

5. PREVENTIEVE ONDERSTEUNING (PR. 2 PROGRAMMABEGROTING)

5.1. INLEIDING

In Programma 2 van de Programmabegroting betreft Preventieve ondersteuning. Daarmee wil de gemeente Ede bevorderen dat iedereen mee kan doen aan de samenleving. Sleutelbegrippen zijn eigen kracht en regie over je eigen leven. Maar als dat niet lukt dan biedt de gemeente een vangnet. De gemeente zet met preventieve ondersteuning in zodat dure, professionele begeleiding zo min mogelijk nodig is. Dit programma bestaat uit de productgroepen: “Maatschappelijke ondersteuning” (5.2), “Onderwijsondersteuning” (5.3) en “Gezondheidsondersteuning” (5.4).

Programmadoel:

Preventieve inzet draagt bij aan een leefbaar en levendig Ede, gezonde en zelfredzame inwoners en jeugd die goed is voorbereid aan deelname aan de samenleving.

5.2. MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING

Doel:

Ede heeft leefbare en levendige wijken/buurtten en dorpen, zelf- en samenredzame inwoners en een stimulerend en veilig opvoed- en opgroei-klimaat voor kinderen en jeugdigen.

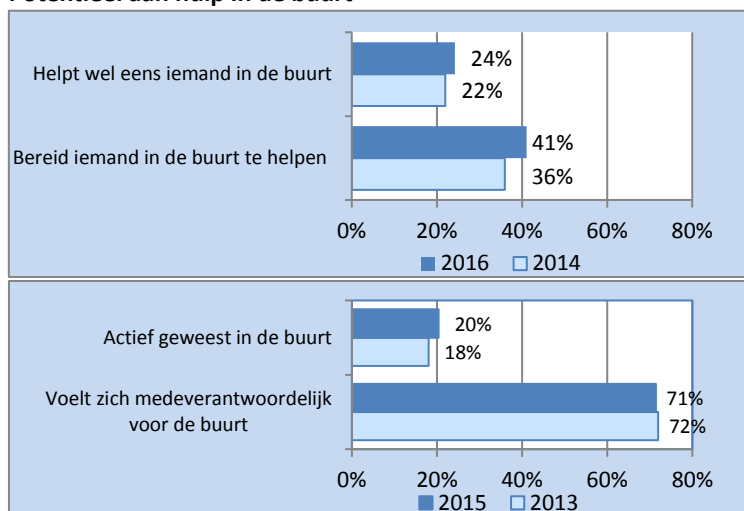
Subdoelen:

- Zoveel mogelijk inwoners zijn en blijven zelf- en samenredzaam.
- Meer bewoners en vrijwilligersorganisaties zetten zich in voor welzijnsactiviteiten en ondersteuning van anderen.
- Alle jeugdigen groeien zo veel mogelijk op in hun eigen, veilige en stimulerende opvoed- en opgroei-omgeving.
- Jeugdactiviteiten dragen bij aan de ontwikkeling van jeugdigen in kwetsbare situaties.
- Onveilige situaties van jeugdigen en ouders worden voorkomen door vroegtijdige signalering.
- Ouderen en jongeren zijn meer zelfredzaam door vroegtijdige inzet van ondersteuning bij (beginnende) problemen.
- Bij signalering en aanpak van vragen en problemen van [jeugdigen werken](#) de domeinen: thuis, (voor)school en het publieke domein goed samen.
- Er ontstaat een goed geregeld grensverkeer, in signalering en aanpak, tussen de belangrijkste opvoedingsmilieus: thuis, (voor)school en het publieke domein. En in samenwerking met de huisartsen.
- Meer mantelzorgers zijn in staat om de zorg aan een naaste langdurig uit te voeren.
- Verhogen sociale cohesie door actieve inzet van inwoners via buurt- en dorpshuizen.
- Meer (kwetsbare) inwoners doen mee aan de samenleving in al zijn facetten, wonen zo lang mogelijk zelfstandig en ervaren daarbij minder fysieke en mentale drempels.
- De samenleving in Ede wordt zich bewust van de kansen en mogelijkheden rondom inclusie en gemotiveerd om bij te dragen aan het veranderproces.
- Statushouders zijn zo snel mogelijk zelfstandig en maatschappelijk zelfredzaam.
- Inwoners hebben voldoende mogelijkheden om zich te verplaatsen en zijn op de hoogte van de verschillende vervoersmogelijkheden.

5.2.1. Vrijwilligerswerk en mantelzorg

Een sleutelbegrip bij de maatschappelijke ondersteuning is de nuldlijn. Deze wordt wel omschreven als ‘samenleving in de basis’. Het gaat om informele netwerken van burgers en algemeen toegankelijke voorzieningen, zoals buurthuizen. Kleinschalige verbanden spelen in dit verband een belangrijke rol: de familie, de buurt, de wijk, het dorp, de kerk, de moskee, de sportvereniging, et cetera. Met de komst van de drie decentralisaties neemt de rol van het sociaal netwerk van de inwoners (naar verwachting) toe. De nuldlijnsinzet door inwoners in de wijk wordt hierbij steeds belangrijker. Aanvullend hierop heeft de nuldlijnsorganisatie een netwerk van vrijwilligers die ondersteunen bij hulpvragen. Tot 2015 waren in Ede vier nuldlijnsorganisaties actief: De Medewerker, Welstede, SWO (Senioren Welzijn Ouderen) en SportService Ede. De eerste drie zijn vanaf 2016 gefuseerd tot één organisatie: Malkander. Daaromheen werken diverse landelijke organisaties als het Rode Kruis, de Zonnebloem, Humanitas en overige lokale vrijwilligersorganisaties en projecten. Daarnaast zijn er allerlei initiatieven op buurt- en wijkniveau, zoals sportverenigingen, muziekclubs, kerken, moskeeën, familie en burens.

Potentieel aan hulp in de buurt

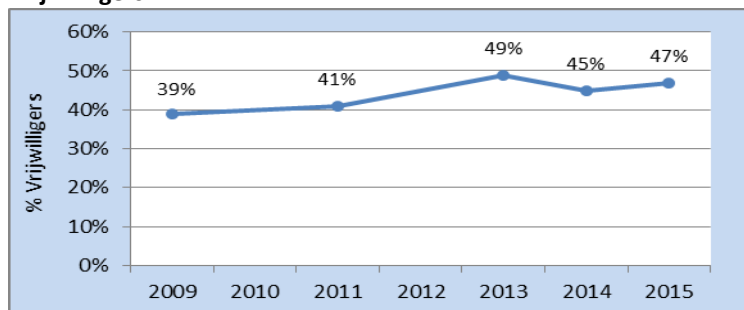
Bron: leefbaarheidsmonitor 2013 en 2015 en Inwoners aan het woord 2014 en 2016

In 2016 zijn meer mensen bereid iemand in de buurt te helpen; 41% tegen 36% in 2013. Ook het aandeel inwoners dat welk eens iemand in de buurt helpt is licht gestegen van 22% in 2013 naar 24% in 2016.

Overigens is er sprake van vraagverlegenheid (en ook aanbodverlegenheid), blijkt uit landelijk onderzoek.

1 op de 5 Edenaren is in actief geweest in de eigen buurt. En bijna driekwart van de Edenaren voelt zich medeverantwoordelijk voor de buurt waar hij/zij woont.

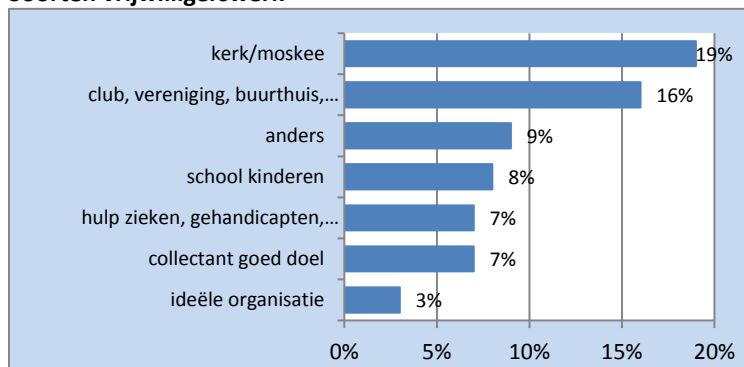
Vrijwilligers

Bron: Gemeente Ede: Inwoners aan het Woord, Leefbaarheidsmonitor

Het aantal vrijwilligers in Ede is na 2009 toegenomen en blijft sinds 2013 redelijk stabiel op bijna de helft van de inwoners. Landelijk daalt het aantal vrijwilligers. In 2013 gaf 4 % van de vrijwilligers in Ede aan behoefte te hebben aan extra ondersteuning bij het uitvoeren van vrijwilligerswerk. Bijna 40 % kreeg in 2013 voldoende ondersteuning. De rest (58%) van de vrijwilligers kreeg geen ondersteuning en had er ook geen behoefte aan.

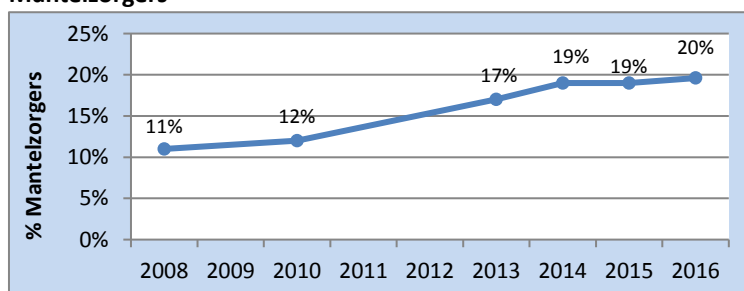
Soorten vrijwilligerswerk

Bron: Gemeente Ede, leefbaarheidsmonitor 2015

In 2015 zijn de Edese vrijwilligers vooral actief bij een club, vereniging, buurthuis, politieke partij of voor kerk/moskee. Uiteraard kunnen vrijwilligers op meerdere terreinen actief zijn, dus zowel op school als collectant voor een goed doel. De veranderingen door de jaren zijn minimaal.

Mantelzorgers

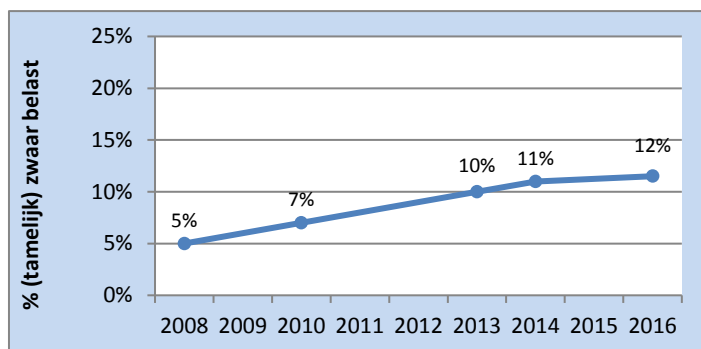
Bron: Gemeente Ede, Inwoners aan het Woord, Leefbaarheidsmonitor

Tot 2014 steeg het aantal inwoners dat minimaal één keer per week mantelzorg² verleende. Sinds 2014 blijft dit redelijk stabiel op het aantal van één op de 5 inwoners en is het afgelopen jaar weer licht gestegen. Ook landelijk is sprake van een stijgende lijn.

² In de inwonersenquête Inwoners aan het Woord is gevraagd of men in de afgelopen 12 maanden mantelzorg heeft gegeven. Mantelzorg is daarbij als volgt gedefinieerd: Mantelzorg is onbetaalde zorg die u geeft aan een bekende in uw omgeving, zoals uw partner, ouders, kind, burens of vrienden, als deze persoon voor langere tijd ziek, hulpbehoevend of gehandicapt is. Deze zorg kan bestaan uit het huishouden doen, wassen en aankleden, gezelschap houden, vervoer, geldzaken regelen, enz.

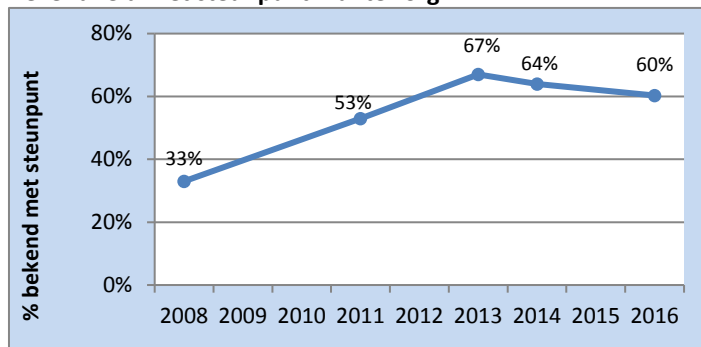
Belasting mantelzorgers

Bron: Gemeente Ede, Inwoners aan het Woord

De belasting van de mantelzorgers is de afgelopen jaren toegenomen. In 2016 voelde 12% van de mantelzorgers zich (tamelijk) zwaar belast. Voor deze stijging zijn verschillende verklaringen denkbaar: het kan zijn dat toegenomen ervaren belasting een relatie heeft met de landelijke toename van het aantal werkende mantelzorgers. Ook kan de afname van professionele zorg - door strengere indicering - een rol spelen. Landelijk is in ieder geval duidelijk dat de strengere toegang tot zorg en de trend van langer thuis wonen een sterk effect heeft op beleving van de zwaarte van mantelzorg, er komt meer op de schouders van mantelzorgers terecht.

Bekendheid met steunpunt mantelzorg

Bron: Gemeente Ede, Inwoners aan het Woord

Drie op de vijf inwoners kent het steunpunt mantelzorg. Deze bekendheid is na een stijging in de afgelopen paar jaren, gedaald. Dit kan te maken hebben met het onderbrengen van het steunpunt bij Malkander waardoor inwoners het meer kennen onder de naam Malkander.

Van de inwoners die gebruik hebben gemaakt van het steunpunt, is 62% procent tevreden over de ondersteuning. Ook de tevredenheid is gedaald, van 81 procent in 2014 naar 62 procent in 2016. Er zijn overigens meer instellingen die mantelzorgondersteuning bieden (b.v. Opella). Het totale ondersteuningsaanbod stijgt.

5.2.2. Preventieve ondersteuning jeugd (incl. CJG)

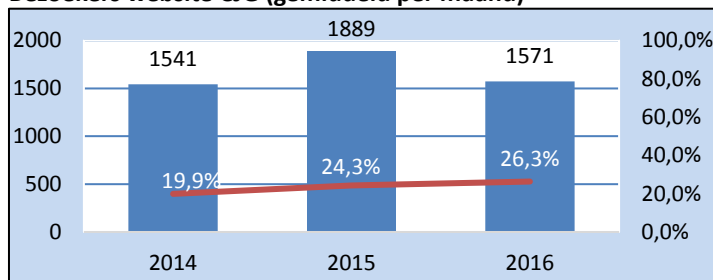
De gemeente Ede streeft ernaar dat al haar jeugdigen opgroeien in een veilige en stimulerende opvoed- en opgroei-context. Daarvoor zet ze in eerste instantie in op preventieve ondersteuning die de gemeente financiert via gemeentelijke subsidie-afspraken met (zorg)aanbieders. Preventieve ondersteuning is lichte ondersteuning waarvoor geen beschikking nodig is. (Het gaat dan om interventieniveau 1-3: training, informatie, advies enz. bijvoorbeeld via CJG)³.

Het Centrum voor Jeugd en Gezien (CJG) is een laagdrempelige plek waar inwoners terecht kunnen met hun vragen over opvoeden en opgroeien. Juiste ondersteuning wordt zo snel mogelijk ingezet, zodat (ergere) problemen worden voorkomen en jeugdigen gezond en veilig kunnen opgroeien (hun talenten ontwikkelen en kunnen meedoen in de samenleving). Kernpartners van het CJG zijn: Opella, Stimenz, Icare, VGGM, BJZ, MEE-Veluwe, Welstede en Jeugdbescherming Gelderland (JBGld). De toegang tot jeugdhulp verloopt via het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), Sociaal Team (ST) of arts (huisarts, kinderarts, jeugdarts). Het CJG is er voor alle vragen (en problematiek) op het gebied van opvoeden en opgroeien, van licht tot zwaar. Ook complexe zaken worden door het CJG opgepakt; zelfs dwang en drang in samenwerking met één van de uitvoerende partijen van De Nieuwe Jeugdbescherming.

Aantal vragen aan CJG

In 2014 werden gemiddeld 84 vragen per maand gesteld **via de telefoon of mail**. In 2015 is dit aantal gegroeid naar gemiddeld 240 vragen per maand (gegevens tot oktober 2015). In 2014 ontving het CJG gemiddeld 69 telefoontjes, in 2015 is dit gestegen tot 198 telefoontjes. In 2016 waren dit er 202.

Bezoekers website CJG (gemiddeld per maand)

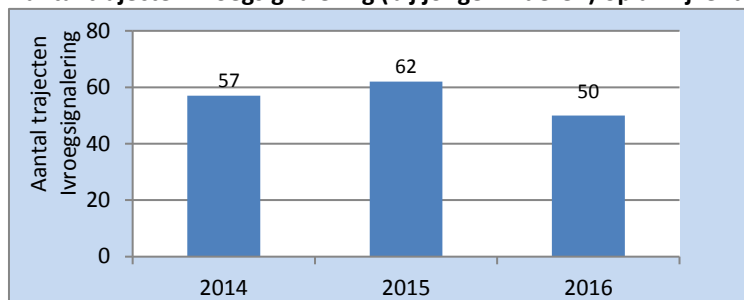
Bron: CJG

Het bezoek en gebruik van de website van het CJG neemt in 2016 af. Halverwege 2016 is de toegang tot zwaardere jeugdhulp overgegaan naar sociaal teams. CJG richt zich nu nog alleen op preventieve ondersteuning. Dit kan een reden zijn voor minder bezoekers aan de website.

Wel is het percentage terugkerende bezoekers gestegen van 24,3% in 2015 naar 26,3% in 2016.

³ In paragraaf 6.2 Maatwerkvoorzieningen wordt onder Jeugdzorg de interventieniveau 4-7 besproken. Dit is zorg die de gemeente regionaal bij zorgaanbieders inkoop en waarvoor een beschikking nodig is.

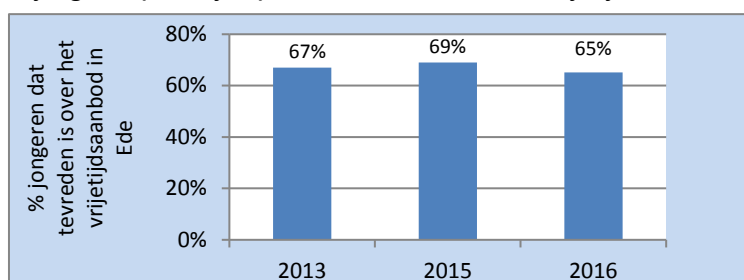
Aantal trajecten vroegsignalering (bij jonge kinderen) op afwijkend en problematisch gedrag

Bron: Kijken en Doen + Integrale Vroeghulp

Naast het CJG zijn er twee organisaties in Ede actief die zich bezig houden met de vroegsignalering op afwijkend en problematisch gedrag bij jonge kinderen. Deze organisaties zijn “Integrale vroeghulp” en “Kijken en Doen”. In 2016 is Integrale vroeghulp gestopt.

% jongeren (15-22 jaar) dat tevreden is over het vrijetijdsaanbod in Ede

Bron: Gemeente Ede, Leefbaarheidsmonitor/Inwoners aan het Woord

Tot slot gaat er een preventieve werking uit van een voldoende en goed vrijetijdsaanbod voor jongeren. Ongeveer twee derde van de jeugdige Edenaren, van 15 tot 22 jaar, is tevreden over het vrijetijdsaanbod voor jongeren in de gemeente.

5.3. ONDERWIJSONDERSTEUNING

De gemeente Ede wil dat jeugdigen in Ede opgroeien tot gezonde, zelfredzame burgers (Beleidskader Jeugd en Onderwijs 2012), tot inwoners die op een zelfstandige en volwaardige manier deelnemen aan de samenleving, waarbij jongeren leren om verantwoordelijkheid te dragen voor zichzelf en voor anderen.

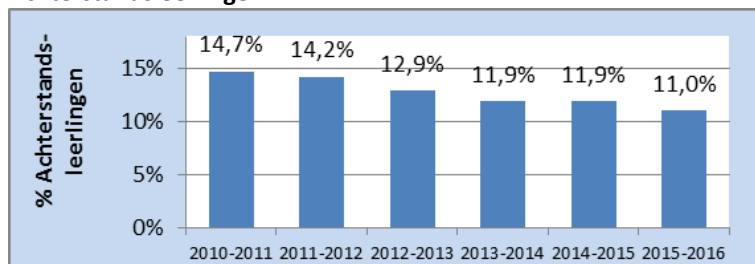
Doel:

Er zijn voldoende onderwijskansen voor ieder kind en iedere jeugdige zodanig dat stagnaties in de doorlopende leerlijn worden tegengegaan.

Subdoelen:

- Schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten wordt tegengegaan en teruggedrongen.
- Zoveel mogelijk Edese jongeren verlaten het onderwijs met een passend diploma.
- Jeugdigen beheersen de Nederlandse taal zodat risico's op onderwijsachterstand verminderen.

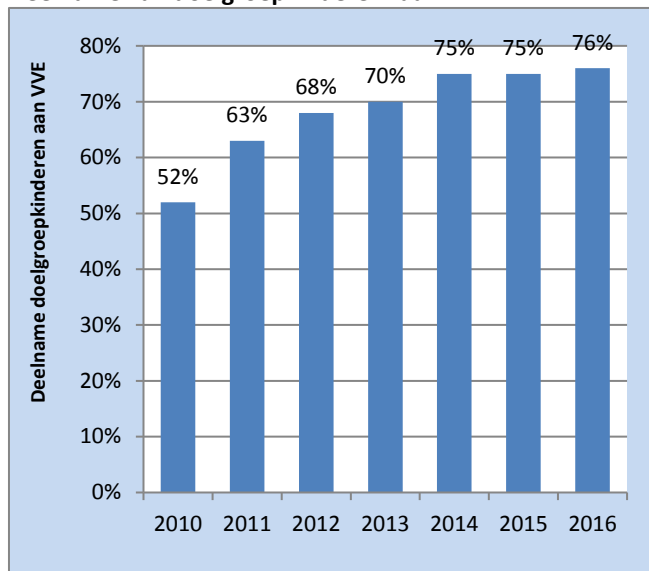
Achterstandsleerlingen

Bron: Gemeente Ede, afdeling leerplicht, waarstaatjegemeente.nl

Het aantal achterstandsleerlingen daalt in Ede. In 2012 (meest recent bekende cijfer van Nederland), was het percentage achterstandsleerlingen in Ede hoger (12,9%) dan in Nederland (11,6%). Een achterstandsleerling is een leerling waarvan de ouders een laag opleidingsniveau hebben

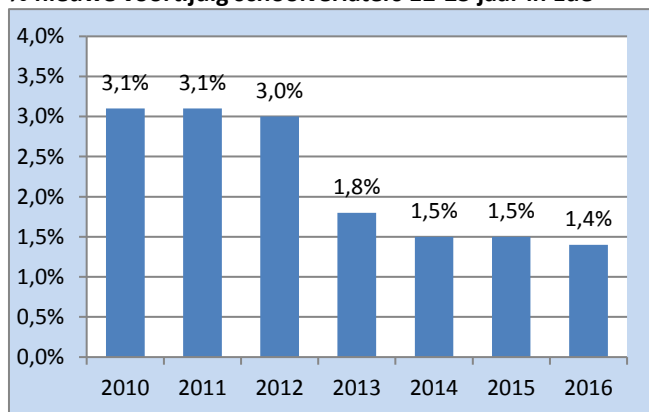
Deelname van doelgroepkinderen⁴ aan VVE

Bron: Gemeente Ede, Rapportage VVE-gebruik Ede

De deelname van doelgroepkinderen aan voor- en vroegschoolse educatie (vve) programma's op voorschoolse voorzieningen en primair onderwijs stijgt licht. In 2016 neemt driekwart van de doelgroepkinderen deel aan voor- en vroegschoolse educatie. Het streven is 100% deelname. Het streven is er op gericht om voor alle kinderen een passende plek aan te kunnen bieden als er achterstanden dreigen. Het aantal plekken is ook daadwerkelijk aanwezig, het bereik van doelgroepkinderen sluit er echter niet bij aan. Dat heeft een aantal redenen. Op de eerste plaats zijn er doelgroepkinderen die kinderopvang bezoeken. Dat zijn in Ede vooralsnog geen VVE-plekken. Die kinderen tellen dan niet mee. Datzelfde geldt voor doelgroepkinderen die buiten Ede kinderopvang bezoeken. Daarnaast is er een groep kinderen waarvan de ouders om principiële of praktische redenen hun kind niet inschrijven bij een voorschoolse voorziening (peuter- of kinderopvang). Tot slot is er een groep kinderen waarvan de ouders om financiële redenen afzien van een bezoek aan de peuter- of kinderopvang.

% nieuwe voortijdig schoolverlaters 12-23 jaar in Ede

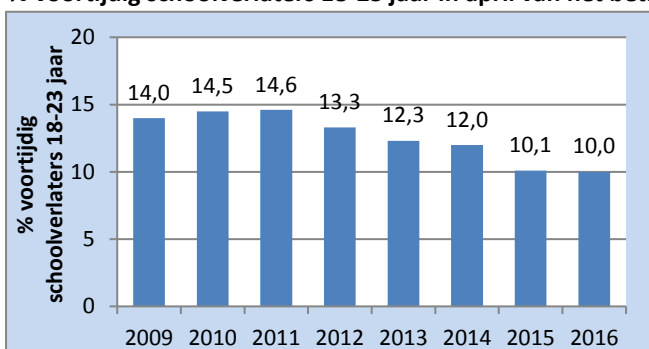
Bron: DUO (Dienst Uitvoering Onderwijs)

Het percentage *nieuwe* voortijdig schoolverlaters daalt sinds 2011 steeds verder. In 2013 is de definitie aangepast, wat het lagere percentage in dat jaar verklaart. Daarna is het percentage wel verder gedaald, en komt in 2016 uit op 1,4%.

Het % nieuwe voortijdig schoolverlaters is het percentage 12- tot en met 22-jarigen die in een lopend schooljaar is gestopt met school, geen startkwalificatie heeft en op 1 oktober van het nieuwe schooljaar niet gestart is met een nieuwe opleiding.

Een startkwalificatie is (minimaal) een diploma havo, vwo of mbo (niveau 2 of hoger).

% voortijdig schoolverlaters 18-23 jaar in april van het betreffende jaar

Bron: DUO (Dienst Uitvoering Onderwijs)

De afgelopen 7 jaar laten zien dat het in Ede lukt om het percentage jongeren zonder startkwalificatie terug te dringen tot 10% in 2016. Dit percentage ligt in Ede ook lager dan gemiddeld landelijk. Een deel van de daling in 2015 en 2016 is overigens toe te schrijven aan een vertraagd effect van een nieuwe definitie in 2012/2013. Het % VSV'ers is het percentage 18 t/m 22 jarigen dat in april van dat jaar geen startkwalificatie had en niet schoolgaand was.

⁴ Doelgroepkinderen zijn kinderen met een gewicht (ouders met laag opleidingsniveau, definitie Ministerie van OC en W) aangevuld met kinderen waarvan het consultatiebureau heeft vastgesteld dat er kans is op achterstand.

5.4. GEZONDHEIDSONDERSTEUNING

Doel:

Inwoners in Ede hebben gelijke kans op een optimale gezondheid met voorkoming of vroegtijdig opsporen van gezondheidsrisico's en huiselijk geweld.

Subdoelen:

- Minder inwoners worden slachtoffer van (huiselijk) geweld in afhankelijkheidsrelaties.
- Voorkomen en tegengaan van gezondheidsproblemen.
- Edenaren zijn meer zelfredzaam en weten beter hoe zij zelf gezondheidsproblemen kunnen voorkomen.
- Inwoners van Ede gaan bewuster en gezonder eten en drinken.

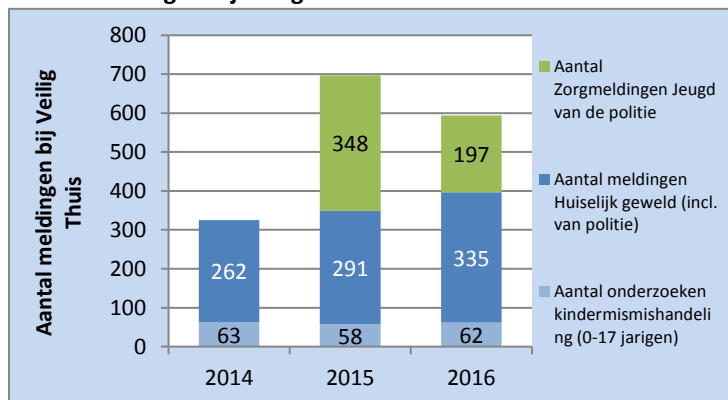
Gezondheid

Ruim driekwart van de Edenaren voelt zichzelf (in 2012) gezond en geven een 7,7 voor hun eigen gezondheid. 15% van de Edenaren geeft aan één of meer lichamelijke beperkingen te hebben en 62% geeft aan één of meer lichamelijke aandoeningen te hebben. Deze cijfers (uit 2012) zijn vergelijkbaar met de landelijke cijfers. Eind 2016 vindt er nieuw onderzoek plaats door de GGD waarover eind 2017 gerapporteerd wordt.

	Ede		Nederland
Gezondheid	2012	2016	2012
Rapportcijfer inwoners eigen gezondheid		7,7	
Ervaren gezondheid (goed/zeer goed) [%]	77,8%		76,5%
Een of meer lichamelijke beperkingen [%]	14,8%		14,8%
Een of meer lichamelijke aandoeningen [%]	62,0%		60,4%

Bron: Gezondheidsmonitor GGD 2012 en Inwoners aan het Woord Ede 2016

Aantal meldingen bij Veilig Thuis⁵

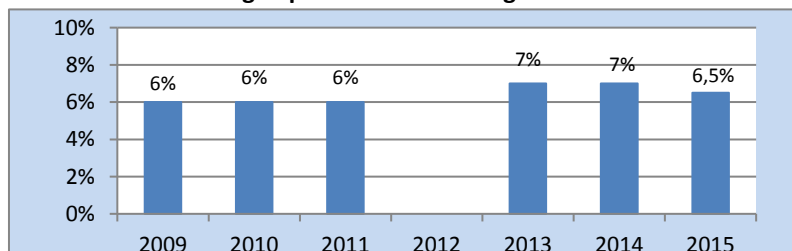
In Ede zijn in 2016 335 meldingen geweest van huiselijk geweld. Dit is meer dan in 2015. Deze toename van het melden van huiselijk geweld is mogelijk veroorzaakt door de intensieve landelijke publiciteits-campagne over mishandeling en huiselijk geweld.

Het aantal zorgmeldingen jeugd van de politie is gedaald van 348 in 2015 naar 197 in 2016. Deze zorgmeldingen kwamen voorheen binnen bij Bureau jeugdzorg en vanaf 1 jan. 2015 bij Veilig Thuis. Er is geen verklaring voor de daling. Het gaat hierbij overigens niet om unieke gevallen, er zitten dubbelingen in met het aantal huiselijk geweld meldingen. Wanneer de politie een melding maakt van huiselijk geweld in gezinnen waar minderjarige kinderen betrokken zijn,

Bron: Veilig Thuis

maakt zij meestal ook een zorgmelding Jeugd op. Om beter inzicht te krijgen in het aantal unieke huishoudens en de recidive wordt met Veilig Thuis en de verbindingsofficieren gekeken of er beter inzicht verkregen kan worden in de cijfers achter de dubbelingen.

% Edenaren dat de afgelopen 12 maanden is geconfronteerd met huiselijk geweld

Uit enquête onderzoek onder een representatieve groep Edenaren blijkt dat het percentage Edenaren dat in de afgelopen 12 maanden geconfronteerd is met huiselijke geweld fluctueert tussen de 6% en 7%. Hierin zien we in de loop van de jaren geen noemenswaardige stijging of daling.

Bron: Inwoners aan het woord/Leefbaarheidsmonitor

% Kinderen dat (12-19 jaar) dat overmatig alcohol drinkt

In 2014 dronk 4% van de 12-19 jarigen in de gemeente Ede overmatig alcohol. Nieuwe cijfers komen na het volgende GGD-onderzoek in 2018.

⁵ 'Veilig Thuis' is ontstaan door het samengaan van het Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG) en het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) per 1 jan. 2015.

6. INDIVIDUELE ONDERSTEUNING (PR. 3 PROGRAMMABEGROTING)

6.1. INLEIDING

Programma 3 van de programmabegroting gaat over de individuele ondersteuning van de Edenaren die niet of onvoldoende zelfredzaam zijn. Dit programma is onderverdeeld in “Maatwerkvoorzieningen”, “Werk en participatie” en “Inkomensvoorzieningen”. Maatwerkgesprekken vormen het vertrekpunt voor het samenstellen van (meervoudige) ondersteuningsarrangementen. Deze gesprekken worden door de gemeente, Sociaal Teams en - in een aantal gevallen - aanbieders gevoerd.

Programmadoel:

Inwoners in Ede hebben regie over hun eigen leven, doen mee naar vermogen, en krijgen indien nodig daarbij begeleiding en ondersteuning.

6.2. MAATWERKVOORZIENINGEN

Doel

Zoveel mogelijk inwoners in Ede hebben regie over hun eigen leven en worden indien nodig op maat ondersteund en begeleid.

Subdoelen:

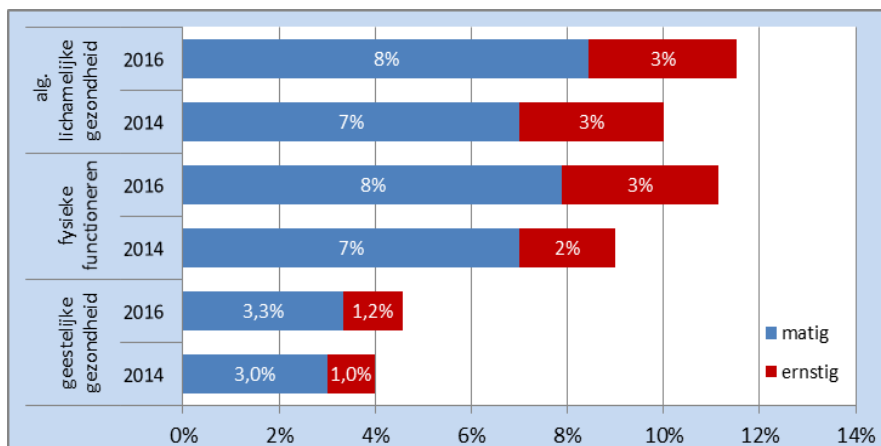
- Meer inwoners doen mee in de samenleving en wonen zo lang mogelijk zelfstandig.
- Zoveel mogelijk passend bij de ondersteuningsbehoefte van inwoners is er professionele ondersteuning op maat in verbinding met informele vormen van ondersteuning.
- Waar mogelijk verminderen wij de professionele inzet en vervangen we deze door ondersteuning en begeleiding vanuit het eigen sociaal netwerk en/of vanuit informele vormen van ondersteuning, waarbij de kwaliteit gewaarborgd blijft.
- Meer kwetsbare inwoners blijven zo lang mogelijk zelfstandig wonen, al dan niet met ambulante begeleiding, of stromen duurzaam uit de maatschappelijke opvang of beschermd wonen.
- Jeugdigen worden adequaat ondersteund bij het veilig opgroeien tot zelfredzame burgers.
- Vervoer (van leerlingen en van cliënten) is meer afgestemd op de mate van zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid van betrokkenen.
- Meer inwoners met een laag inkomen zijn in staat om deel te nemen aan de samenleving.
- Meer inwoners zijn schuldenvrij.

6.2.1. Deelname aan het maatschappelijk leven

Tevredenheid inwoners eigen leven

De inwoners van Gemeente Ede zijn over het algemeen tevreden met hun eigen leven. Gemiddeld beoordelen de Edenaren hun leven met een 7,8. (Bron: Inwoners aan het Woord 2016).

Belemmeringen door gezondheidsproblemen om deel te nemen aan het maatschappelijke leven

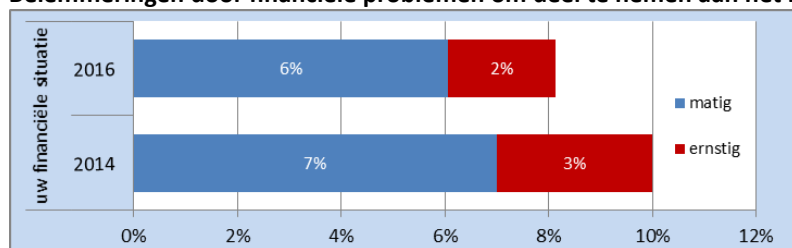

Zestien procent van de Edenaren ervaart in 2016 matige of ernstige belemmeringen om deel te nemen aan het maatschappelijke leven door gezondheidsproblemen. In 2014 was dit 15%. In de grafiek hiernaast staat dit uitgesplitst naar verschillende soorten gezondheidsproblemen. De meeste belemmeringen ervaren de Edenaren op het gebied van alg. lichamelijke gezondheid en met betrekking tot fysiek functioneren (bewegen). Circa 4% ervaart belemmeringen die verband houden met de geestelijke gezondheid.

Bron: Inwoners aan het Woord 2014, 2016

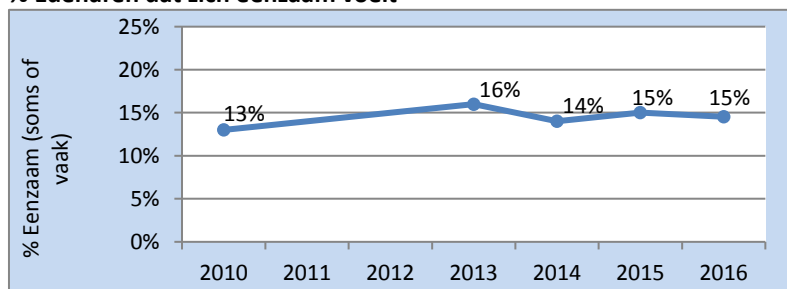
Belemmeringen door financiële problemen om deel te nemen aan het maatschappelijke leven

Bron: Inwoners aan het Woord 2014, 2016

Acht procent van de Edenaren ervaart matige of ernstige belemmeringen door financiële problemen. Dit is een lichte afname ten opzicht van 2014, toen ervaarde 10% matige of ernstige belemmeringen door financiële problemen.

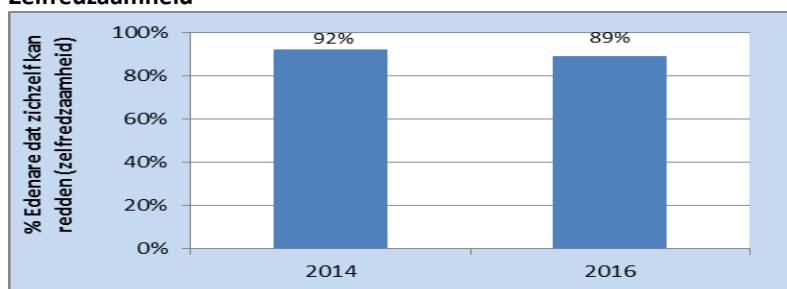
% Edenaren dat zich eenzaam voelt

Bron: Gemeente Ede, Inwoners aan het Woord en Leefbaarheidsmonitor 2015

15% van de Edenaren geeft aan zich soms of vaak eenzaam te voelen in 2015. Dit betekent overigens niet automatisch dat deze inwoners allemaal weinig contact hebben met andere mensen. Zo kunnen bijvoorbeeld pubers zich eenzaam voelen, of ouderen die wel omgaan met anderen, maar hun kinderen missen. In Veldhuizen A en in Ede-Centrum wordt de meeste eenzaamheid ervaren en het buitengebied van Ede-stad en in Ederveen/De Klomp de minste (zie bijlage 1).

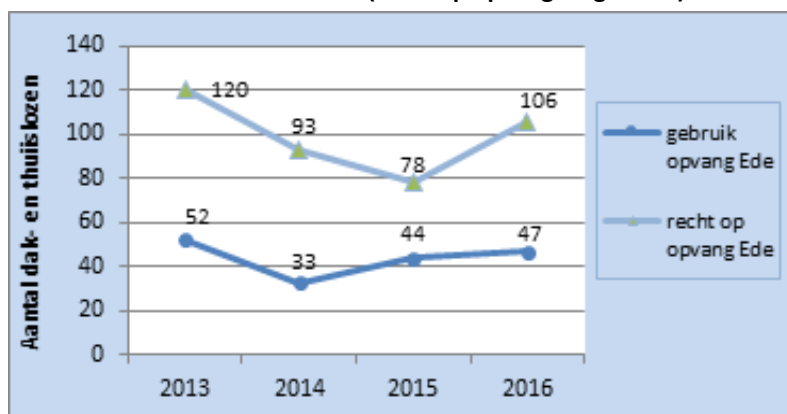
Zelfredzaamheid

Bron: Inwoners aan het Woord

Ongeveer negen op de tien inwoners in Ede noemt zichzelf in 2016 (zeer) zelfredzaam. Dat wil zeggen dat op de stelling "ik kan mezelf goed redden" 89% van de Edenaren (helemaal) mee eens heeft geantwoord. Vier procent is het hier (helemaal) niet mee eens. In Veldhuizen A en Maandereng zien we de laagste zelfredzaamheid (85% vindt dat ze zichzelf goed kunnen redden) en in Buitengebied Ede-stad (95%) de hoogste. (zie bijlage 1).

Aantal dak- en thuislozen in Ede (recht op opvang en gebruik)

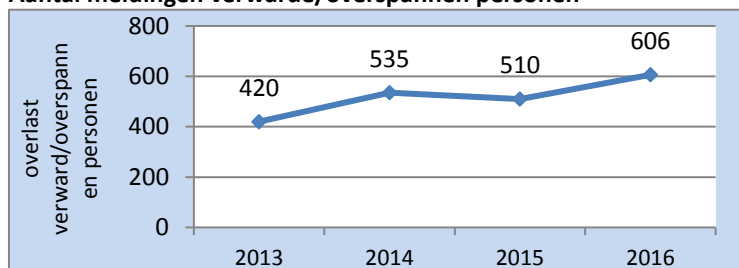

Bron: GGD

Het aantal dak- en thuislozen dat recht had op opvang, is sinds 2013 afgenomen en het afgelopen jaar toegenomen. Dit betekent dat het aantal mensen dat zich meldt voor opvang fluctueert. Dit past bij het grillige karakter van de doelgroep. Het gebruik van opvang fluctueert enigszins. De bezetting in de opvang is nagenoeg 100%. Dit betekent dat als iemand uitstroomt, er vaak direct een nieuw persoon instroomt voor een traject binnen de maatschappelijke opvang. In veel gevallen vinden mensen, nadat recht op opvang is toegewezen, toch zelf nog een oplossing. Na het intakegesprek wordt namelijk direct hulp opgestart om

daadwerkelijk gebruik in de opvang te voorkomen. Dit kan om zelfstandige huisvesting gaan of verblijf in het sociaal netwerk. Hiermee wordt er alles aan gedaan om te voorkomen dat mensen buiten slapen. Het aantal buitenslapers is moeilijk in een registratie te monitoren. Onder opvang valt gebruik Johanniter opvang en Leger des Heils

Aantal meldingen verwarde/overspannen personen

Bron: Politie

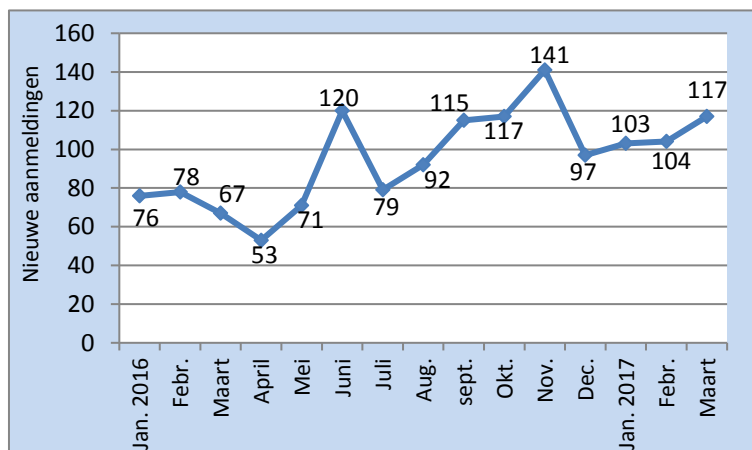
Het aantal incidenten met verwarde/overspannen personen dat gemeld wordt bij de politie stijgt. Ook landelijk is een stijgende lijn zichtbaar. Het aantal meldingen is overigens niet gelijk aan het aantal personen omdat er meer meldingen over dezelfde persoon kunnen gaan.

6.2.2. Sociaal Teams

Wanneer er sprake is van problematiek op meerdere leefgebieden, is het Sociaal Team aan zet. In Ede zijn vier Sociaal Teams (Ede Centraal, Veldhuizen/Kernhem, Ede-Zuid/Bennekom en de Buitendorpen). In het Sociaal Team werken verschillende professionals vanuit zorg, welzijn en de gemeente samen om problemen op meerdere leefgebieden te kunnen oppakken. Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG, paragraaf 5.2) is zich vanaf mei 2016 minder gaan richten op jeugdhulp en meer op haar preventieve activiteiten. Dat betekent dat sinds die tijd de toegang tot jeugdhulp (waar een beschikking voor nodig is), verloopt via het Sociaal Team. Daarnaast bestaat de wettelijk geregelde toegang tot jeugdhulp via artsen uiteraard ook nog.

De meeste hulpvragen bij de Sociaal Teams liggen op het vlak van financiële problemen, relationele problemen/HG, jeugdproblematiek, huisvesting/verslaving, ernstige psychische, psychiatrische en somatische aandoeningen en LVB. Vaak een combinatie van problemen. Er liggen hier ook veel verbanden met de nuldelijn. Er zijn bijvoorbeeld afspraken over de ondersteuning door de nuldelijn als er sprake is van financiële problemen.

Aantal nieuwe aanmeldingen Sociaal Teams jan. 2016 - maart 2017

Bron: Gemeente Ede, Mens Centraal

Het aantal nieuwe aanmeldingen bij de Sociaal teams is in de loop van de tijd toegenomen. Het betreft aantal aangemelde unieke huishoudens, het kan ook zijn dat meerdere gezinsleden problemen hebben maar deze worden in 1 gezinsdossier opgenomen (telt als 1 huishouden).

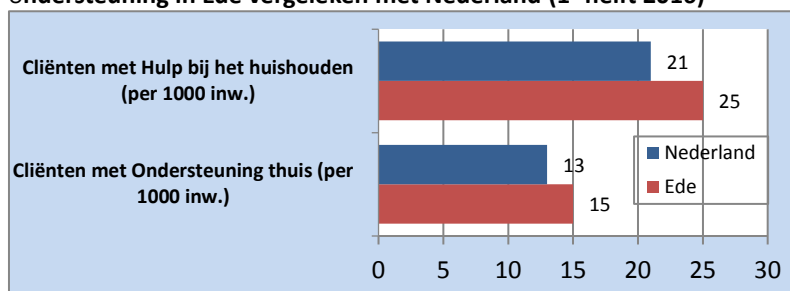
6.2.3 Wmo

6.2.3.1 Aantal cliënten met maatwerkarrangementen

Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de WMO. Het is een immateriële voorziening (iets wat je niet kunt beetpakken of aanraken) die niet vrij toegankelijk is, maar waarvoor een toegangsbesluit, verwijzing of beschikking van de gemeente nodig is.

Het beste beeld van het gebruik van maatwerkarrangementen wordt verkregen door te kijken naar het aantal cliënten aan wie daadwerkelijk een maatwerkarrangement is verstrekt en waarvoor een factuur bij de gemeente is ingediend. Tot nu toe factureerden nog niet alle aanbieders op de afgesproken wijze, waardoor deze registratie nog niet compleet is. Dit wordt wel steeds beter en dit zal terug te zien zijn in volgende versies van de Sociale Monitor. Maar hierdoor kunnen we op dit moment nog geen betrouwbare gegevens over het aantal *geleverde* maatwerkarrangementen in het verleden geven. Als (voorlopig) alternatief kiezen we ervoor om het aantal *indicaties* weer te geven (behalve bij hulpmiddelen). Dit zijn hogere aantallen dan het aantal verstrekkingen, omdat niet alle indicaties verzilverd worden.

Ondersteuning in Ede vergeleken met Nederland (1^e helft 2016)*

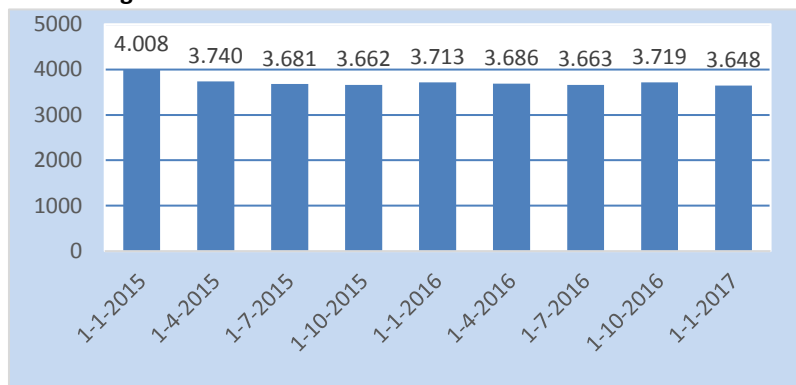

Bron: Waarstaatjegemeente.nl.

*Ondersteuning thuis: individuele begeleiding en dagbesteding

In Ede krijgen relatief meer inwoners hulp bij het huishouden dan gemiddeld in Nederland. Ook het aantal inwoners dat ondersteuning thuis ontvangt is relatief groter in Ede dan gemiddeld in Nederland.

Aantal zorgklanten Wmo⁶

Bron: Gemeente Ede, GWS4all

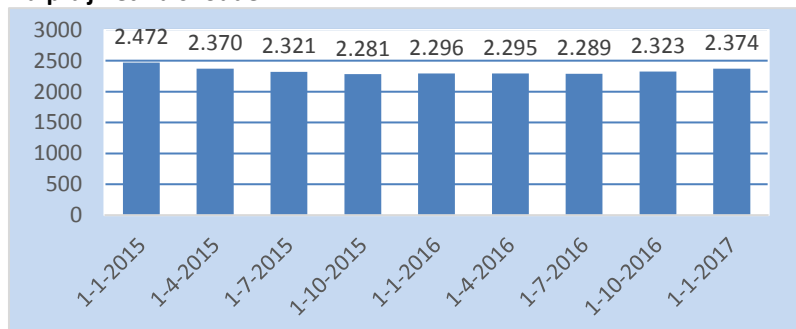
Het totaal aantal inwoners dat Wmo zorg ontvangt fluctueert licht door het jaar heen.

De daling in 2015 was (deels) toe te schrijven aan uitgevoerde controles op het nieuwe bestand dat is opgeschoond voor personen die geen recht hebben op WMO zorg (bijvoorbeeld omdat ze thuis hoorden bij de Wet Langdurige Zorg (Wlz)).

Instroom⁷

In 2016 is de instroom van het aantal zorgklanten licht gedaald van 281 in het eerste kwartaal naar 263 in het laatste kwartaal van 2016.

Hulp bij het huishouden*

Bron: Gemeente Ede, GWS4all

* HH1: schoonmaak, HH2: regie bij het huishouden, HHT: aanvullende schoonmaakondersteuning, ook voor mantelzorgers (vaste eigen bijdrage)

Bijna 2.400 Edenaren hebben een indicatie voor hulp bij het huishouden (HH1, HH2 of HHT)*. Dit totaal aantal is na juli 2016 licht gestegen. Dit komt vooral door een toename in HHT klanten (zie volgende tabel). De daling van het aantal indicaties in 2015 kan deels worden toegeschreven aan het proces van herindicaties dat in dat jaar heeft plaatsgevonden

⁶ Zorgklanten van de Wmo zijn mensen die geïndiceerd zijn voor maatwerkvoorzieningen binnen de WMO.

⁷ De instroom is bepaald aan de hand van de indicatie gegevens. Omdat aanbieders aflopende indicaties traag doorgeven zijn er geen betrouwbare uitstroomcijfers. Die komen pas als het proces van facturatie soepeler verloopt. Door deze onbetrouwbaarheid worden uitstroom gegevens nog niet gepresenteerd. Cliënten kunnen uitstromen doordat ze komen te overlijden of verhuizen, begeleiding niet meer nodig is of wordt georganiseerd in het eigen netwerk.

Aantal uren en klanten huishoudelijke hulp* (PGB en ZIN)

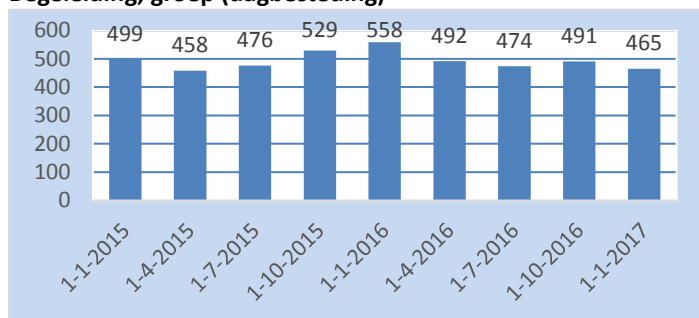
Peildata	01-jan-16	01-jul-16	01-jan-17
Aantal klanten met HH1	1830	1813	1826
Aantal klanten met HH2	590	551	544
Aantal klanten HHT	107	195	257
Totaal uren per week HH1 en/of HH2	6012	5564	5626
Totaal uren per week HHT	214	392	510
Gem. aantal uren/week HH1 en/of HH2	2,8	2,7	2,7

Het aantal inwoners met HH1 is het afgelopen jaar gelijk gebleven. Het aantal HH2 klanten is afgenomen en het aantal HHT klanten is fors toegenomen. Dit is volgens verwachting. Met de afname van het aantal klanten HH1 en/of HH2 is ook het totaal aantal uren per week afgenomen. Het gemiddeld aantal uren/week per klant is echter maar licht afgenomen van 2,8 naar 2,7. Het totaal aantal uren HHT per week is toegenomen, in lijn met de toename van het aantal klanten. HHT is een ondersteuningsvorm voor mantelzorgers en te zien is dat dit voorziet in een behoefte. Ongeveer 40% van de klanten HH kreeg in januari 2017 minder dan 2 uur per week HH1 en/of HH2. Klanten die overgaan naar de algemene voorziening HH komen vooral uit deze groep.

Bron: Gemeente Ede, GWS4all

* HH1: schoonmaak, HH2: regie bij het huishouden, HHT: aanvullende schoonmaakondersteuning, ook voor mantelzorgers (vaste eigen bijdrage)

Begeleiding, groep (dagbesteding)

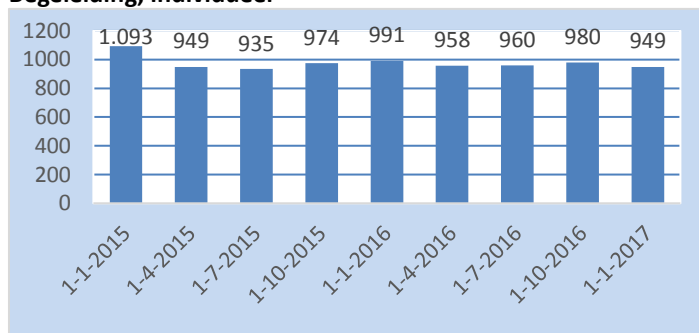
Bron: Gemeente Ede, GWS4all

In 2016 daalt het aantal Edenaren met een indicatie groepsbegeleiding (dagbesteding) licht.

Op 1 januari 2017 hadden 465 Edenaren een indicatie groepsbegeleiding (dagbesteding). Het totaal is een resultante van het aantal ingestroomde en uitgestroomde Edenaren.

De instroom neemt in de tweede helft van 2016 toe. In het eerste en tweede kwartaal 2016 was dit resp. 68 en 60. Dit nam toe tot 113 in het derde en 111 in het vierde kwartaal van 2016.

Begeleiding, individueel*

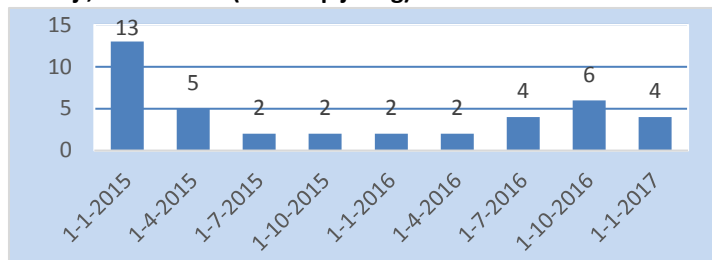
Bron: Gemeente Ede, GWS4all

* Ondersteuning van zelfredzaamheid in het dagelijks leven.

Er is ook een daling te zien in het aantal Edenaren dat een indicatie heeft voor individuele begeleiding. Op 1 januari 2016 hadden 991 inwoners een indicatie voor ind. begeleiding en op 1 januari 2017 waren dit er ongeveer 40 minder.

De instroom van nieuwe klanten neemt in de tweede helft van 2016 toe. Van 143 personen in het eerste kwartaal naar 115 personen in het tweede kwartaal naar 129 in derde kwartaal en 153 in vierde kwartaal.

Verblijf, kortdurend (o.a. respijtzorg)

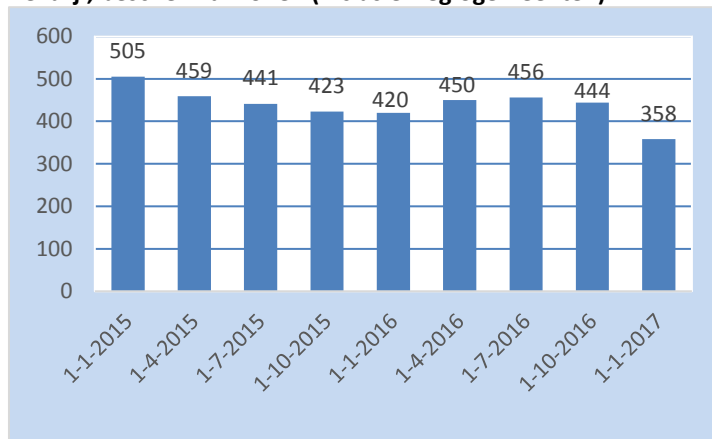

Bron: Gemeente Ede, GWS4all

Enkele Edenaren hebben een indicatie voor kortdurend verblijf. In 2016 is het aantal indicaties (op peildata) licht gestegen.⁸ De actie van de gemeente richting zorgaanbieders om te zorgen dat meer instellingen een aanbod ontwikkelen voor kortdurend verblijf (2016), laat weinig verandering in het aantal indicaties zien.

Kortdurend verblijf betreft bijvoorbeeld respijtzorg waarbij mantelzorgers (tijdelijk) ontlast worden. Dit aantal blijkt landelijk overigens ook zeer laag te liggen.

Verblijf, beschermd wonen (inclusief regiogemeenten)

Bron: Gemeente Ede, GWS4all

In januari 2017 is het aantal klanten Wmo Beschermd Wonen⁹ in de regio aanzienlijk gedaald. De reden van deze daling is dat vanaf 1-1-2017 de gemeente Wageningen zelf Beschermd Wonen is gaan uitvoeren. Deze klanten worden niet meer opgenomen in het regiobestand.

De instroomgegevens (niet in de grafiek) laten zien dat in de loop van 2016 sprake is van een daling van het aantal nieuwe indicaties voor beschermd wonen. Van 54 nieuwe indicaties in het 1^e kwartaal 2016 naar 33 in het 2^e kwartaal naar ook 33 in het 3^e kwartaal naar 18 in het 4^e kwartaal. Hierbij is sprake van afschaling die naar verwachting doorzet in 2017 in verband met een toenemend aanbod van extramurale maatwerkarrangementen.

De WMO maatwerkvoorzieningen zijn tijdelijk van aard. Bij het beschermd wonen treffen we twee groepen aan: een groep met blijvende behoefte (herstel en stabilisatie) en een groep met tijdelijke behoefte (herstel en participatie). Hoe deze twee groepen zich in aantallen tot elkaar verhouden is nog onduidelijk. De WMO maatwerkvoorzieningen zijn bedoeld voor de laatste groep. De eerste groep moet bediend worden door de Wet Langdurige Zorg (WLZ). Hierover moet landelijk nog een besluit worden genomen (naar verwachting half 2017). Bij aanvang van de transities (op 1 januari 2015) is overgangsrecht ingesteld tot 2020 voor beide groepen (tenzij de indicatie eerder afloopt). Voor nieuwe instroom na 1 januari 2015 geldt voor het beschermd wonen een maximale indicatieduur van 2 jaar.

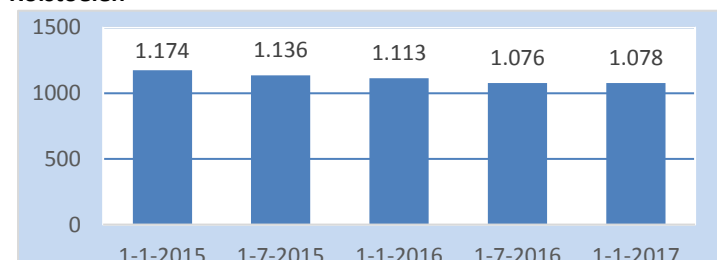
Aantal cliënten met een hulpmiddel

WMO-hulpmiddelen vallen onder materiële maatwerkvoorzieningen. Ook om in aanmerking te komen voor een hulpmiddel heeft de cliënt een beschikking of toegangsbesluit nodig. Vanuit het project iWmo zijn de volgende categorieën gedefinieerd:

- Rolstoelen
- Vervoersvoorzieningen
- Woonvoorzieningen
- Overige hulpmiddelen

De registraties voor Woonvoorzieningen en Overige hulpmiddelen zijn nog in ontwikkeling waardoor we hierover nog geen cijfermateriaal hebben.

Rolstoelen

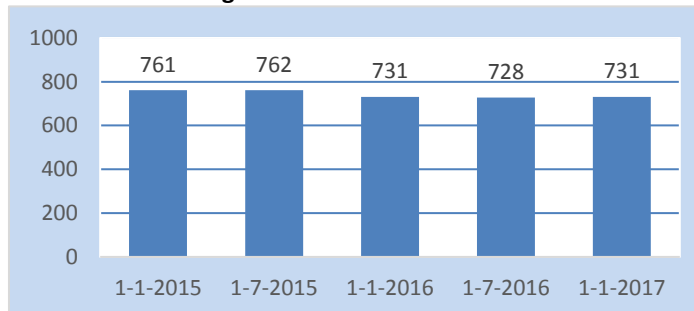
Bron: Gemeente Ede, GWS4all

Na een lichte afname in het aantal rolstoelen dat door Edenaren in gebruik is (geleverd door de gemeente) lijkt het aantal nu te stabiliseren. De aanvankelijke afname wordt mogelijk verklaard doordat er een opschoning heeft plaatsgevonden van rolstoelen die cliënten niet meer gebruikten maar nog wel "in huis" hadden.

⁸ Een kanttekening is hierbij op zijn plaats. De aantallen die worden gepresenteerd geeft het aantal geïndiceerde klanten voor kortdurend verblijf op de peildatum. Omdat kortdurend verblijf geldt voor 1 a 2 weken kunnen er tussen twee peildata (veel) meer mensen in kortdurend verblijf zitten. De indicator op peildata geeft wel een goed beeld van hoeveel plaatsen er bij aanbieders beschikbaar (moeten) zijn voor deze dienstverlening

⁹ In dit aantal zat ook een aantal cliënten afkomstig van aanbieders Verpleging en Verzorging of Licht Verstandelijke Beperking. Hiervoor is het bestand in het eerste kwartaal opgeschoond.

Vervoersvoorzieningen

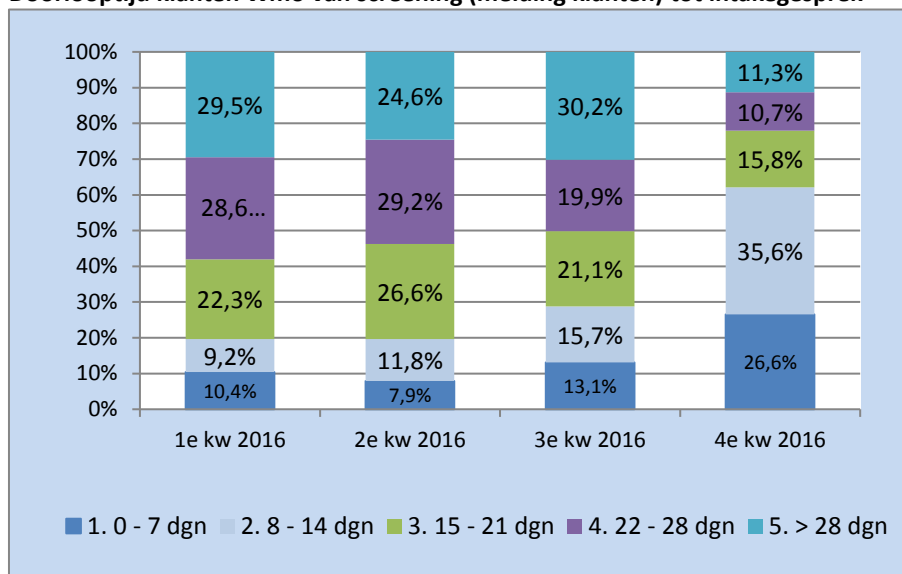
Bron: Gemeente Ede, GWS4all

Het aantal vervoersvoorzieningen dat wordt geleverd door de gemeente blijft stabiel, rond de 730. De nieuwe afgifte van indicaties voor deze voorziening is van 46 op 1 januari 2016 licht gedaald naar 44 op 1 januari 2017.

Onder vervoersvoorzieningen vallen onder andere de scootmobiel of driewielfietsen en rolstoelfietsen (excl. pas voor regiotaxi of Valys).

6.2.3.2 Doorlooptijden aanmeldingen klanten Wmo

Doorlooptijd klanten Wmo van screening (melding klanten) tot intakegesprek

Bron: Gemeente Ede, GWS4all

In het laatste kwartaal van 2016 is de doorlooptijd korter geworden. Aanzienlijk meer mensen kregen binnen 14 dagen een intakegesprek. Er is in 2016 sterk ingezet op verkorting van de doorlooptijd, dat is in de cijfers terug te zien. De afspraak voor een intakegesprek vindt overigens plaats in overleg met de cliënt. Daarbij wordt ook rekening gehouden met de agenda van de cliënt en eventuele begeleider/mantelzorger of cliëntondersteuner.

6.2.3.3. Voortgangsrapportages Wmo

Per 1 januari 2015 heeft een overheveling van AWBZ-middelen naar het gemeentelijk domein (Wmo) plaatsgevonden. In totaal zijn er ruim 80 aanbieders waarmee de gemeente een contract heeft afgesloten, 70 voor begeleiding en ondersteuning (Extramurale Wmo), 13 voor Beschermd Wonen en 6 Hulp bij het Huishouden. Twee keer per jaar houdt de gemeente voortgangsgesprekken met de twintig grotere aanbieders (voor wat betreft de Wmo). De inhoud van de gesprekken en de rapportages zijn volop in ontwikkeling.

Hieronder volgt een aantal ontwikkelingen en punten van aandacht die geformuleerd zijn naar aanleiding van de voortgangsgesprekken met zorgaanbieders Wmo, tweede helft 2016.

- Meer focus op contracteren van resultaten in plaats van producten.
Het aanbod voor de cliënt wordt meer georganiseerd in de vorm van een ontschotte aanpak. Om te komen tot een passende werkwijze zijn niet de producten leidend maar de vraag van de cliënt. Ontschotting en een integrale inzet van middelen en producten zijn randvoorwaardelijk om de vraag van de cliënt goed te bedienen. Dat geldt zeker voor situaties waarin sprake is van een meervoudige of complexe vraag. We willen komen tot een resultaatgerichte sturing en dat doen door ruimte te geven aan innovatieve oplossingen. Resultaatafspraken hebben betrekking op maatschappelijke effecten en de persoonlijke ontwikkeling/ zelfredzaamheid of het welbevinden van de cliënt.
- Meer aandacht voor het werven en opleiden van vrijwilligers, inzet van cliënten als ervaringsdeskundigen.
Eén van de doeleinden van de transformatie is een verschuiving van formele naar informele zorg. Daar waar mogelijk zullen vrijwilligers, maar met name ook ervaringsdeskundigen, een rol hierin vervullen. Veel aanbieders hebben in dat kader vrijwilligersbeleid ontwikkeld. Extra stappen hierin kunnen, in samenspraak met Malkander, nog gemaakt worden.

- Bevorderen van dagbesteding en participatie.
Voor een verdere ontwikkeling van cliënten (dan wel stabilisatie) is dagbesteding en participatie cruciaal. Hierin worden nog verdere stappen gezet. T.a.v. participatie is een nieuw arrangement ontwikkeld, waarbij diensten door meerdere aanbieders aangeboden worden om tot een integraal product te komen dat de (arbeids-)participatie en maatschappelijke deelname van cliënten zo optimaal mogelijk bevordert en ondersteunt.
- Goede wisselwerking met de wijk, verbinding nulde lijn, laagdrempelige ontmoetingsplekken.
Ondersteuning en begeleiding sluit zo goed mogelijk aan op de behoefte van cliënten. Dat vereist een wijkgerichte aanpak. We benutten daarbij de krachten in de wijk (burgerinitiatieven), We gaan laagdrempelige ontmoetingsplekken verder ontwikkelen - breed over alle wijken en buurten in Ede en dicht bij inwoners - die bestemd zijn voor alle (kwetsbare) inwoners.
- Verbetering afstemming Zvw (Zorgverzekeringswet) en Wlz (Wet langdurige zorg).
De Wmo, de Wlz en de Zvw hebben ieder een eigen financieringsstroom. In de praktijk blijkt dat aansluiting met tussen de verschillende domeinen niet vanzelfsprekend is en ook contra-productief kan zijn. Verdere afstemming met zorgkantoor en zorgverzekeraars is hiervoor nodig.
- Verder ontwikkelen van technologische vernieuwingen en innovaties.
Technologische vernieuwingen leveren een belangrijke bijdrage aan de verbetering in het aanbod van de dienstverlening, zowel in kwaliteit als in proces. Daarnaast vervullen technologische vernieuwingen een belangrijke rol in de realisatie van de transformatiedoelstellingen, waaronder het vergroten van de zelfstandigheid van de cliënt en het verminderen van het beroep op de inzet van professionele dienstverlening. We constateren dat veel aanbieders hiermee bezig zijn. Ook vanuit de gemeente Ede wordt bijgedragen aan lokale projecten, zoals het Scherm van Ede.
- Beperken van de administratieve lastendruk.
Professionals dienen zo veel mogelijk tijd aan cliënten te kunnen besteden. Administratie en registratie dient tot een minimum beperkt te worden. We realiseren ons dat we hierin nog stappen kunnen (en moeten) zetten.

6.2.3.4. Cliëntervaringen Wmo

De ervaring van cliënten wordt op verschillende manieren gevolgd:

- Via cliëntervaringsonderzoeken (kwalitatief eind 2015 en kwantitatief onderzoek medio 2016 en het onderzoek cliëntcentraal ¹⁰)
- Via monitoring van klachten en bezwaarschriften.
- Via Zorgkaart Nederland. Hierbij geven cliënten hun mening over zorgaanbieders via de website van Zorgkaart Nederland.

Cliëntervaringsonderzoek WMO 2016 (kwantitatief)¹¹

Vanaf 2016 zijn gemeenten verplicht jaarlijks een kwantitatief cliëntervaringsonderzoek (ceo) Wmo uit te voeren met een landelijk vastgestelde set vragen, waardoor vergelijking met andere steden en landelijk mogelijk is. De gemeente Ede heeft in de zomer van 2016 dit CEO Wmo laten uitvoeren door I&O Research. Voor dit onderzoek zijn 1.265 cliënten met een individuele Wmo-voorziening uitgenodigd om mee te doen. Zowel nieuwe als bestaande cliënten. Zij kregen een schriftelijke vragenlijst thuisgestuurd en kregen de mogelijkheid de vragenlijst online in te vullen. In totaal vulden 472 cliënten de vragenlijst in, waardoor het onderzoek als representatief kan worden gezien..

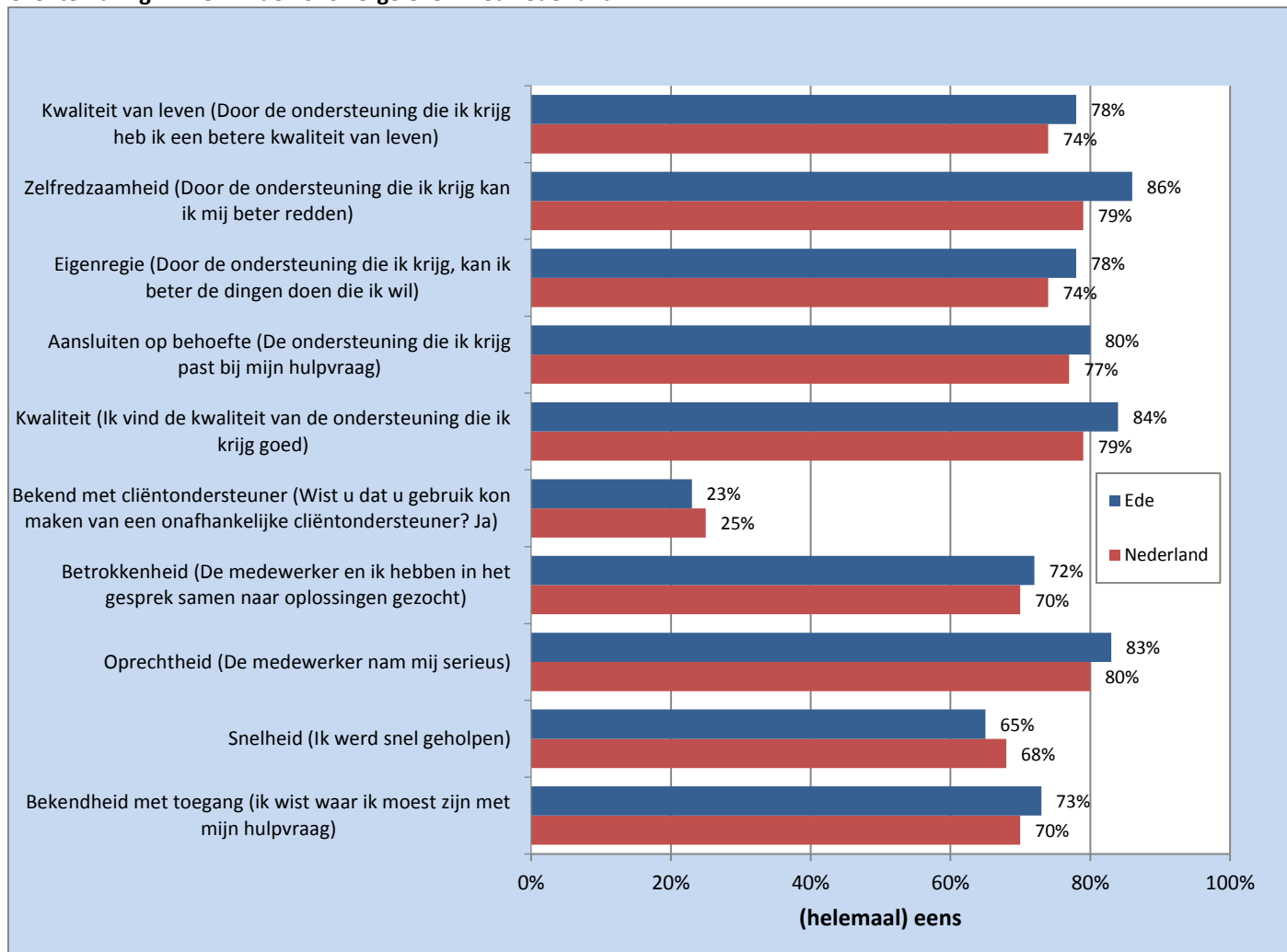
Het blijkt dat de ervaringen van WMO cliënten in Ede over het algemeen iets positiever zijn over contact met de gemeente, de kwaliteit en de effectiviteit van de geboden ondersteuning dan gemiddeld in heel Nederland (zie volgende grafiek). Ook vergeleken met andere gemeenten met 100.000-300.000 inwoners zijn de cliënten in Ede iets positiever. Vooral de ervaren toename in zelfredzaamheid en de kwaliteit van de ondersteuning springen er in Ede positief uit. Edese cliënten zijn echter iets minder bekend met een cliëntondersteuner en zijn iets minder tevreden met de snelheid waarmee ze geholpen werden dan gemiddeld in Nederland.

¹⁰ <https://www.ede.nl/zoeken/gss/rapport-clientcentraal/>

¹¹ <https://www.ede.nl/onderzoeksrapporten/>

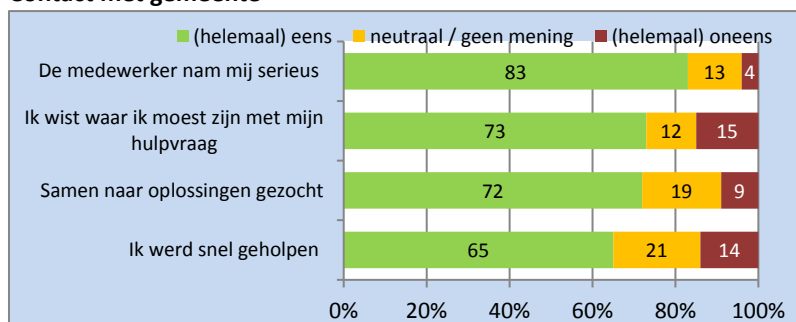

Cliëntervaring WMO in Ede 2016 vergeleken met Nederland

Bron: cliëntervaringsonderzoek WMO, I&O Research 2016.

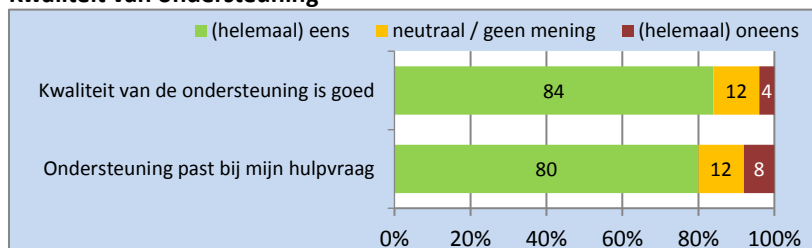
Contact met gemeente

Bron: cliëntervaringsonderzoek WMO, I&O Research 2016

De meerderheid van de klanten is positief over het contact met de gemeente Ede. Ruim vier op de vijf klanten vond dat de medewerker hem/haar serieus nam. Bijna driekwart wist waar ze met hun hulpvraag heen moesten en is het (helemaal) eens met de stelling dat er samen (met de gemeente) naar oplossingen is gezocht. Tweederde is tevreden over de snelheid waarmee ze zijn geholpen, wat een aandachtspunt is omdat dit ook iets lager is dan landelijk.

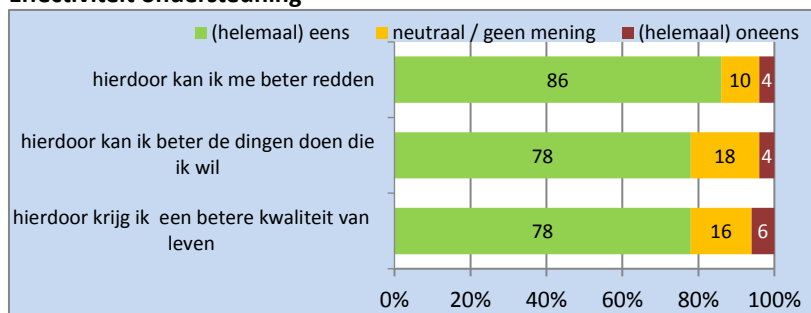
Kwaliteit van ondersteuning

Bron: cliëntervaringsonderzoek WMO, I&O Research 2016

De kwaliteit van de geleverde ondersteuning wordt door 84% van de Wmo klanten positief beoordeeld. Een bijna even grote groep vindt dat de geleverde ondersteuning past bij de hulpvraag. 23% van de Wmo klanten weet dat ze gebruik kunnen maken van een onafhankelijke cliëntondersteuner. Dit is een aandachtspunt.

Effectiviteit ondersteuning

Bron: cliëntvervalsingsonderzoek WMO, I&O Research 2016

86% van de Wmo klanten zegt zich door de geboden ondersteuning zich beter te kunnen redden. Ruim dan driekwart van de wmo cliënten geeft aan dat ze beter de dingen kunnen doen die ze willen en dat ze door de ondersteuning een beter kwaliteit van leven hebben gekregen.

Clieëntvervalsingsonderzoek sociaal domein 'op waarde geschat' (clieënt centraal)

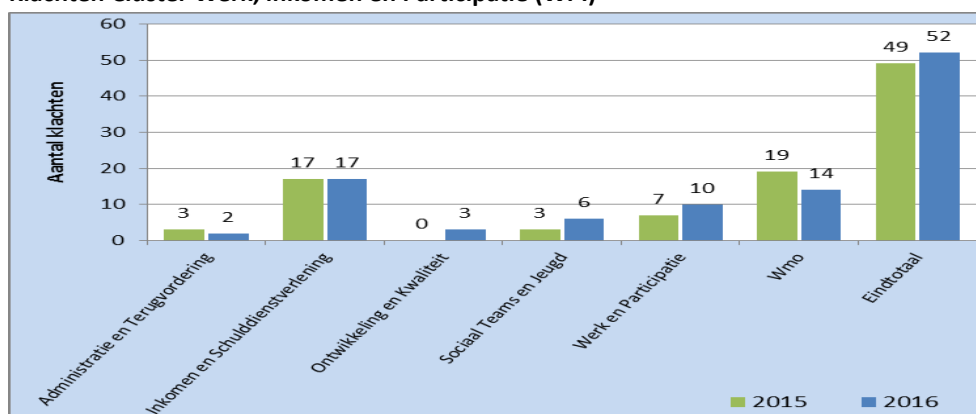
Eind 2016 is een onderzoek uitgevoerd onder cliënten die hulp en ondersteuning ontvangen vanuit het sociaal domein; Wmo, jeugdwet (m.n. residentiële jeugdhulp) en Participatiewet. Het onderzoek laat de betekenis zien van proceswaarden in cliënt-hulpverleningsrelaties. Waarden die cliënten in Ede belangrijk vinden als partnerschap, gelijkwaardigheid, zelfregie en vertrouwen worden beoordeeld in de werkwijze van de professional.

Uit het onderzoek blijkt dat in veel situaties de ervaringen met deze waarden minder positief zijn of nog ontbreken. De hulpverlener/consulent maakt daarbij het verschil en volgens cliënten (in groepsgesprekken en interviews) zijn in die hulpverlening verbeteringen mogelijk en nodig. Zo geven cliënten in groepsgesprekken en interviews aan minder positieve ervaringen te hebben op het terrein van toegankelijkheid en communicatie, partnerschap en eigen regie en de integrale aanpak. Tegelijkertijd geven cliënten aan dat hun sociaal netwerk onder druk staat door onder meer mobiliteitsproblemen of een gebrek aan vaardigheden en begeleiding daarbij. Ook bleek continuïteit (vaste hulpverlener/consulent, organisatie of woonplek) een belangrijke randvoorwaarde die voor veel cliënten onder druk staat. Daarnaast werden in de groepsgesprekken en interviews organisatorische punten genoemd zoals een betere bereikbaarheid en vindbaarheid van hulp en ondersteuning, die is afgestemd op specifieke, kwetsbare groepen zoals mensen met een beperking, ouderen en migranten. Maar ook belangrijk zijn het leveren van meer maatwerk, het geven van ruimte aan professionals om buiten de kaders te werken om passende oplossingen en continuïteit te bieden. Uit het onderzoek blijkt dat Ede over het geheel gezien een ruime voldoende scoort. Naar aanleiding van de resultaten wordt een projectvoorstel gemaakt waarin het vervolg van het onderzoek wordt opgepakt.

Klachten en bezwaarschriften Cluster Werk, Participatie en Inkomen

In 2015 zijn in het eerste, tweede en derde kwartaal respectievelijk 18, 14 en 18 bezwaarschriften over de Wmo bij de gemeente ingediend. Vergelijkingen met andere gemeenten kunnen nog niet worden gemaakt.

Klachten Cluster Werk, inkomen en Participatie (WPI)

Gemeente Ede, Klachtenrapportage WPI 2015, 2016

In 2016 zijn er 52 klachten bij WPI (incl. Wmo) binnengekomen. Dit zijn er iets meer dan in 2015 (49 klachten). Er zijn in 2016 ook meer klachten voor het totale cluster gegrond verklaard (30) dan in 2015 (25). Het aantal gegronde klachten WMO is ongeveer hetzelfde gebleven, namelijk 11 in 2016 en 12 in 2015. Het aantal gegronde klachten bij inkomen en schuldten is toegenomen van 6 naar 11.

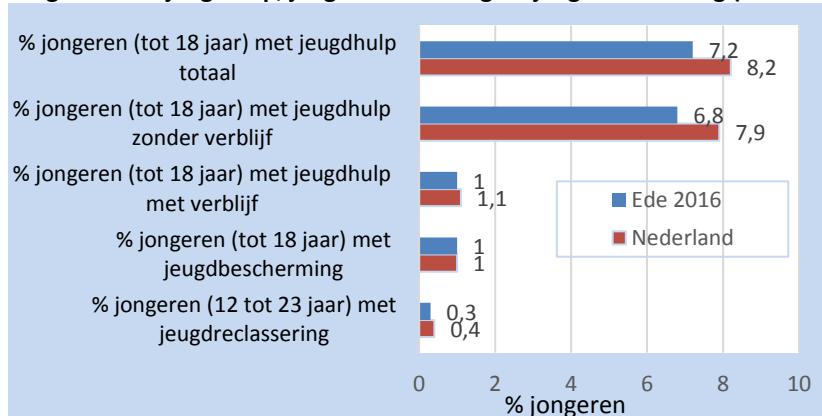
Zorgkaart Nederland

De gemeente is betrokken bij de ontwikkeling van deze (landelijke) website en stimuleert de zorgaanbieders om hun cliënten actief te wijzen op de mogelijkheid hun ervaring weer te geven op deze website. In de contracten voor 2016 met aanbieders is de eis opgenomen dat aanbieders actief gebruikmaken van de Zorgkaart Nederland, waarbij door cliënten ervaren belemmeringen en knelpunten.

6.2.4. Jeugd

6.2.4.1. Aantal jongeren met jeugdhulp, jeugdbescherming of jeugdreclassering

Jongeren met jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering (eerste helft 2016) vergeleken met NL

Het percentage jongeren met jeugdhulp, of in een jeugdreclasseringstraject ligt in Ede iets lager dan gemiddeld in Nederland (en ook lager dan gemiddeld in gemeenten met 100.000-300.000 inwoners). Ook in 2015 waren deze verschillen aanwezig. Jongeren kunnen in een jaar zowel hulp met verblijf als hulp zonder verblijf ontvangen. Daarom is het totaal percentage jongeren met jeugdhulp lager dan het percentage jongeren met en zonder verblijf opgeteld.

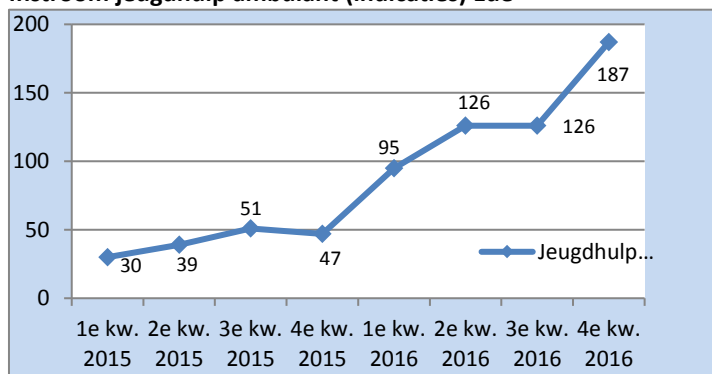
Bron: Waarstaatjegemeente.nl /CBS

Bovenstaande gegevens zijn landelijk vergelijkbaar omdat de uitvraag centraal, landelijk is uitgezet naar alle betrokken zorgaanbieders in Nederland. Deze gegevens zijn vervolgens geanalyseerd naar lokaal niveau. De cijfers kennen echter nog onzekerheden.

We streven er naar het aantal verstrekte maatwerkvoorzieningen te monitoren met facturatiegegevens als bron. Het facturatieproces verloopt steeds beter maar implementatie van deze processen kost meer tijd. Voor jeugdhulpaanbieders is het een weerbarstig proces, waarbij met name problemen worden ervaren met verschillen in eisen die de verschillende regio's of zelfs gemeenten stellen. De nodige expertise blijkt voor aanbieders moeilijk op te bouwen. We beschikken wel over betrouwbare gegevens over het aantal nieuwe indicaties in een bepaalde periode (instroom). Dit geven we hieronder weer. Hierbij moet nog wel vermeld worden dat niet alle indicaties worden verzilverd door de inwoners.

Met de jeugdhulpplicht hebben de gemeenten een openeinderegeling gekregen. Als vastgesteld wordt dat jeugdhulp noodzakelijk is, is de gemeente verplicht deze te bieden. Om de kosten te kunnen beheersen is er in grotere contracten een omzetplafond opgenomen. Bij dreigende overschrijding van dit plafond vindt overleg plaats met de hulpaanbieder, de oorzaken worden geanalyseerd en alleen wanneer er geen andere mogelijkheden zijn wordt een beslissing genomen over aanpassing van het contractuele omzetplafond. De accountant heeft hierin een centrale rol. In 2016 valt een deel van de zorg niet meer onder een omzetplafond, waardoor mogelijk een stijging in volume wordt verklaard. (Q4 rapportage Foodvalley, 2016)

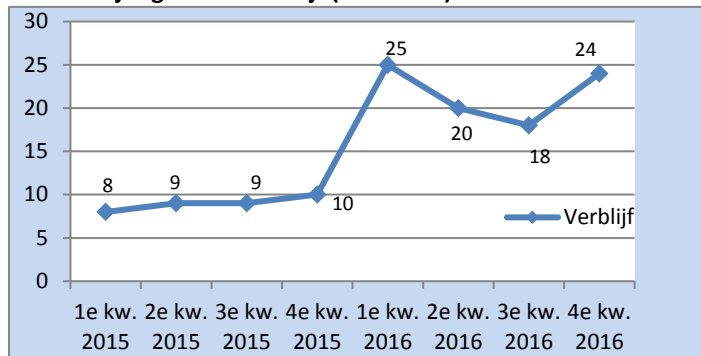
Instroom jeugdhulp ambulant (indicaties) Ede

Het aantal jongeren dat instroomt in ambulante jeugdhulp neemt in 2016 aanzienlijk toe. De relatief grote stijging tegen het eind van 2016 is deels verklaarbaar uit een groot aantal herbeoordelingen dat in die tijd is uitgevoerd. Ook regionaal is een sterke groei in het gebruik te zien. Door het openstellen van de markt gecombineerd met het ontbreken van omzetplafonds in dit onderdeel, alsmede een onduidelijke productafbakening en een hoge werkdruk bij de lokale sociaal teams leidt dit tot een volumestijging boven de prognose. Hierop wordt actie ondernomen. (Q4 rapportage FoodValley)

Bron: Gemeente Ede, GWS4all

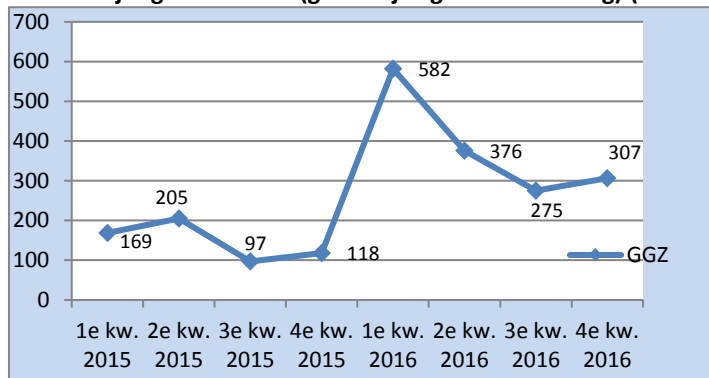
Instroom jongeren in verblijf (indicaties) Ede

Bron: Gemeente Ede, GWS4all

Er is een toename van het aantal indicaties voor jeugdhulp met verblijf in 2016. Er tekent zich een groei af van die zorg die verband houdt met het woonplaatsbeginsel voor jeugdigen met een voogdijmaatregel. De instroom is beperkt beïnvloedbaar maar wel kunnen we sturen op voldoende compensatie. Met het ministerie zijn hier gesprekken over gevoerd. Verder is er een groei te zien (regionaal) in het aantal jeugdigen in pleegzorg, kortdurend verblijf/logeeropvang en beschermd wonen. (Q4 rapportage FoodValley)

Instroom jongeren in GGZ (geestelijke gezondheidszorg) (indicaties) Ede

Bron: Gemeente Ede, GWS4all

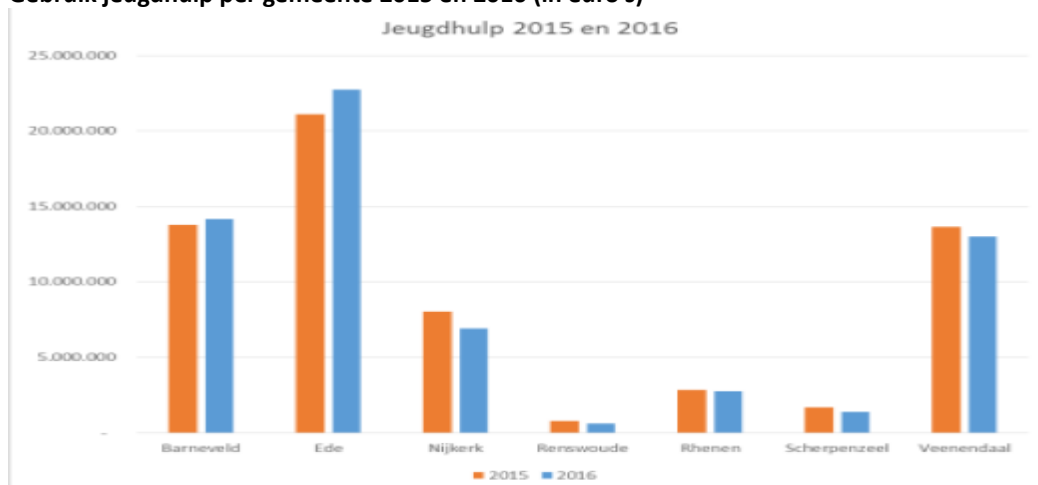
Het aantal jongeren dat instroomt (een indicatie krijgt) in de GGZ laat een wisselend verloop zien. Maar in 2016 is wel een stijging zichtbaar tov 2015. De piek wordt waarschijnlijk veroorzaakt doordat het overgangsrecht eindigde op 31 dec 2015. In het 1e kwartaal 2016 bleek dat er nog een redelijk aantal klanten in zorg zaten. Uiteindelijk zijn er alsnog indicaties afgegeven.

6.2.4.2. Voortgangsrapportages Jeugd

In de kwartaalrapportage Jeugd Foodvalley Q4 2016 wordt een beeld gegeven van de financiële stand van zaken, zorgvormen en aantallen cliënten voor de regio Foodvalley.

Binnen FoodValley werken de volgende gemeentes samen: Barneveld, Ede, Nijkerk, Renswoude, Rhenen, Scherpenzeel en Veenendaal. Enkele bevindingen uit de kwartaalrapportage Q4 worden hieronder beschreven.

Gebruik jeugdhulp per gemeente 2015 en 2016 (in euro's)

Bron: kwartaalrapportage Jeugd Foodvalley Q4 2016

In deze grafiek is te zien dat Ede één van de twee gemeentes is waar de kosten in 2016 zijn gestegen. Ede ontvangt in 2016 t.o.v. 2015 3,5% minder budget (totaal regionaal 4,8%).

Ede

- Stijging kosten in 2016 tov 2015 voor:
  - Ambulante behandeling

- Begeleiding
- jGGZ (jeugd geestelijke gezondheidszorg)
- EED (ernstige enkelvoudige dyslexie)
- Verblijf
- Daling kosten in 2016 tov 2015 voor:
  - Jeugdbescherming (OTS)
  - Jeugdreclassering
- Ten opzichte van 2015 is 3 miljoen minder uitgegeven voor PGB's. Deze zijn grotendeels omgezet naar ZIN. Dit veroorzaakt 2 miljoen stijging kosten 2de lijns jeugdhulp
- Door stijging verblijf ook stijging ambulant omdat dit vaak gestapeld wordt ingezet.
- Stijging jGGZ in Ede terwijl FV daalt. SOH (specialistische ondersteuning huisartsen) pas eind 2016 echt operationeel. Door DBC systematiek volgt financiële effect pas later (kan 1 jaar duren).

Algemeen voor de regio FoodValley:

- Regionaal helpen we in 2016 5,4% meer kinderen dan in 2015. Dat is exclusief de kinderen die we helpen vanuit lokale teams (dus hulp zonder beschikking)
- Aanbod schept ook vraag; verbeterde zichtbaarheid lokaal maakt dat we beter worden gevonden
- Lokale sturing en monitoring is nog in ontwikkeling. Nu niet duidelijk hoeveel we daar nu helpen. We kennen het aantal afgegeven beschikkingen maar dat zegt niets over het zorggebruik. Uitval en afsluitingen worden (nog) niet gemeld.
- Er is regionaal in 2016 een daling van cliënten met een OTS- maatregel (ondertoezichtstelling) langer dan een jaar, en van jeugdreclasseringsmaatregelen. Dit lijkt te komen door de trend om OTS cliënten niet te lang in OTS te houden en/of af te schalen of waar dit niet mogelijk is sneller over te gaan tot (instellings)voogdij. Het is nog te vroeg om te concluderen dat deze trend structureel is.
- De opgave voor ambulante zorg is groot. Dit komt enerzijds door de opgave om GGZ-zorg terug te dringen en anderzijds is in 2016 de ambulante zorg vrijgegeven en bestaat er geen plafond meer voor ambulante zorg. Beide effecten zorgden voor de opwaartse druk op het ambulante budget.
- Afspraken met de grote aanbieders zorgen voor een daling van de specialistische GGZ (geestelijke gezondheidszorg) t.o.v. de realisatie 2015 (vooral door daling klinische GGZ). Bij kleinere aanbieders is nog geen daling.
- Bij de ambulante zorg (groep, incl. daghulp) is regionaal een sterke groei te zien. Door het openstellen van de markt gecombineerd met het ontbreken van omzetplafonds in dit onderdeel, alsmede een onduidelijke productafbakening dreigt dit te leiden tot een volumestijging boven de prognose. Hierop wordt actie ondernomen.
- Bij het perceel Verblijf is regionaal sprake van een stijging. Het gebruik lijkt vooral toegenomen onder jeugdigen die op de titel instellingsvoogdij aan onze gemeenten worden toegewezen.
- Verder is er regionaal een groei te zien in pleegzorg, kortdurend verblijf/logeeropvang en Beschermd Wonen
- Binnen verblijf is er een groei van de zorg die verband houdt met het woonplaatsbeginsel voor jeugdigen met een voogdijmaatregel. De instroom is beperkt beïnvloedbaar maar wel kunnen we sturen op voldoende compensatie. Met het ministerie zijn hierover gesprekken gevoerd.

6.2.4.3. Cliëntervaringen Jeugd

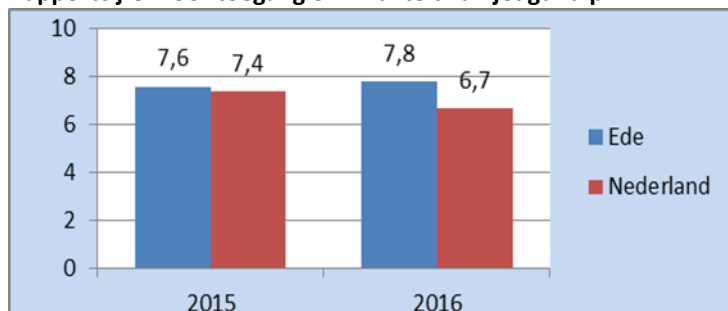
De wijze waarop de cliëntervaring jeugdzorg regulier in beeld wordt gebracht, is nog in ontwikkeling en zal naar verwachting grotendeels regionaal opgepakt worden. Vanaf 2016 is er landelijk een vragenlijst beschikbaar en wordt de gemeentes gevraagd deze voor te leggen aan cliënten en ouders. Vorig jaar is ervoor gekozen om dit niet te doen, omdat de privacy niet geborgd kon worden. Er zijn jongeren anoniem in zorg, en als de vragenlijst verspreid zou worden, zouden ook die ouders een vragenlijst ontvangen waardoor bij deze ouders bekend zou worden dat deze jongeren in zorg zijn. Om die reden is ervoor gekozen om dit kwantitatief onderzoek niet uit te voeren.

De gemeente Ede heeft in 2016 wel een (kwalitatief) onderzoek afgerond waarin wordt nagegaan in hoeverre het aanbod van preventieve jeugdhulp aansluit op de behoefte van jeugdigen/gezinnen. Het onderzoek richtte zich op de toeleiding van jeugdigen/gezinnen naar preventieve jeugdhulp, samenwerking tussen jeugdhulpprofessionals, het afwegingskader bij in te zetten methodieken en de ervaringen van jeugdigen/gezinnen die jeugdhulp hebben gekregen. De belangrijkste bevindingen zijn:

- Ouders zoeken vooral praktische, concrete en laagdrempelige hulp en komen via het consultatiebureau terecht bij (Moeders Informeren Moeders (MIM) en Home-Start (HS)) Dit vrijwillige preventieve aanbod vervult een waardevolle functie in het preventieve aanbod ("Het voelt niet als echte hulpverlening").
- Schoolmaatschappelijk werk (SMW) en Jeugdmaatschappelijk werk (JMW) constateren dat de hulpvragen steeds meer verschuiven van lichte opvoed- en ondersteuningsvragen naar zwaardere problematiek.
- De meeste gezinnen worden naar Praktische GezinsOndersteuning (PGO) verwezen via het CJG, het consultatiebureau en SMW. Hoewel PGO praktisch van aard is, ervaren sommige gezinnen het als obstakel op de weg naar de juiste hulpverlening: er wordt te lang gewacht met opschaling.

- De rol van het CJG wordt steeds duidelijker. Hulpverleners binnen en buiten het CJG zijn sterk gericht op samenwerking en snelle onderlinge afstemming. Mogelijk is nog winst te behalen in de samenwerking met Vroeghulp Ede dat signaleert dat hun aanbod nog onvoldoende bekend is binnen het CJG.
- Doorontwikkeling van de samenwerking tussen het CJG en de Sociaal Teams is nodig om te komen tot efficiëntere inzet van jeugdexpertise in de Sociaal Teams, zonder dat afbreuk wordt gedaan aan de regiefunctie van de Sociaal Teams.
- Alle geïnterviewde hulpverleners, zowel vrijwilligers als beroepskrachten, werken uit overtuiging vraaggericht en oplossingsgericht. De meeste gezinnen bevestigen dit.
- Hulpverleners stimuleren de eigen kracht van gezinnen en het inschakelen en/of het vergroten van het netwerk. De meeste gezinnen bevestigen dat hulpverleners hier aandacht aan besteden. De praktijk is weerbarstig, omdat gezinnen het moeilijk vinden hun omgeving om hulp te vragen.
- Van de 25 geïnterviewde gezinnen hebben er 15 passende hulp ontvangen. Dat betekent dat het hulpaanbod bij deze gezinnen aansloot bij de hulpvraag. Bij 9 gezinnen was dit niet het geval en van 1 gezin is dit onbekend.
  - MIM en HS bieden passende en tijdelijke hulp.
  - JGZ en SMW bieden passende hulp of zijn de gids er naartoe.
  - PGO past vaak, maar soms ook helemaal niet.
  - JMW vervult vaak als coördinator een passende rol.
- Opschaling van gezinnen vanuit preventieve hulpverlening naar specialistische hulpverlening kan beter. De volgende factoren spelen een rol:
  - wachtlijsten voor specialistische hulpverlening.
  - De interpretatie van het motto 'zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig' leidt soms tot onnodige vertraging in toeleiding naar passende specialistische hulp.
  - Soms moet bij een rechter eerst aangetoond worden dat lichte hulp onvoldoende is, om zwaardere hulp mogelijk te maken.
  - De enorme betrokkenheid van hulpverleners bij een gezin leidt soms tot vertraging in de opschaling.
- Jeugdwerkers die te maken hebben met stagnatie in de opschaling bij drang en dwangtrajecten staan onder grote druk, omdat verantwoordelijkheden niet goed zijn belegd. Totdat de Raad ingrijpt zijn jeugdwerkers verantwoordelijk.

Rapportcijfer voor toegang en kwaliteit van jeugdhulp

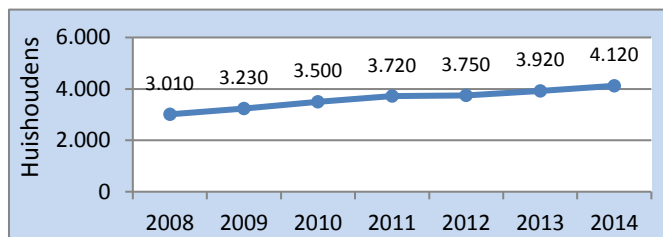
Bron: Kinderombudsman, een landelijk onderzoek kwaliteit jeugdzorg 2015, 2016

In Ede hebben in 2015 70 cliënten en in 2016 49 cliënten deelgenomen aan een onderzoek van de ombudsman. Edese cliënten gaven in 2015 gemiddeld een 7,6 voor de jeugdhulp die zij ontvingen. In 2016 gaven Edenaren een hoger cijfer dan in 2015 terwijl landelijk een lager cijfer werd gegeven dan in 2015. Het lage aantal cliënten dat in 2016 in Ede deelnam aan het onderzoek maakt de cijfers wel iets minder betrouwbaar.

6.2.5 Inkomen (minimabeleid, schulddienstverlening)

6.2.5.1. Aanvullende inkomensvoorzieningen - Toekenningen regelingen minimabeleid

Aantal huishoudens met een inkomen tot 110% van het sociale minimum

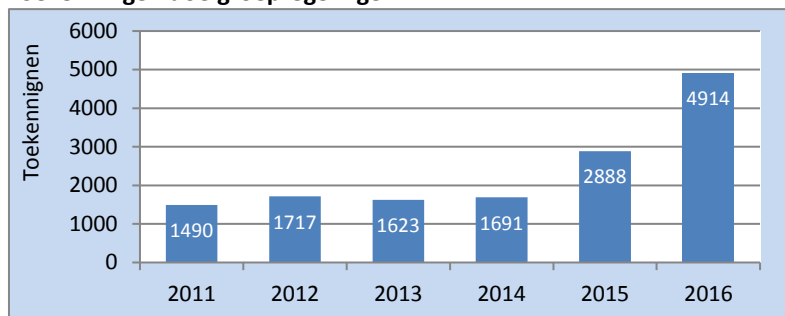

Bron: CBS RIO

Het totaal aantal huishoudens met een laag inkomen (4.100) is aanzienlijk groter dan de groep met een uitkering (1.956). Een deel hiervan is ook doelgroep voor het minimabeleid.

Sinds 2008 zien we de groep huishoudens met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum gestaag groeien. Wel waren er in 2014¹² in Ede minder huishoudens met een laag inkomen (9,5%) dan gemiddeld in Nederland (12,4%).

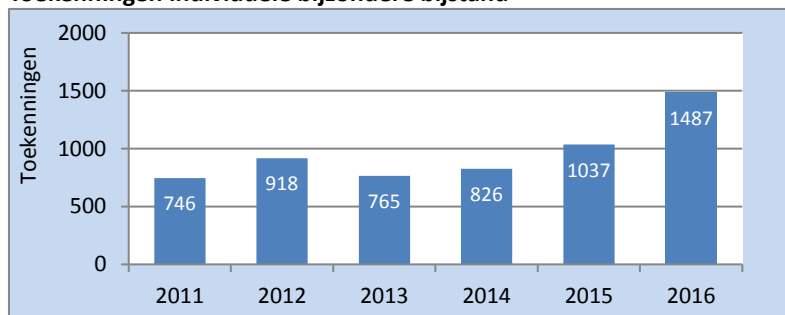
Toekenningen doelgroepregelingen¹³

Bron: Gemeente Ede, GWS4all

Het aantal toegekende doelgroepregelingen is in 2016 verder gestegen, van 2888 naar 4914. Oorzaken voor deze groei de afgelopen 2 jaar zijn wijzigingen in het minimabeleid. Zo is er een nieuwe regeling kindpakketten (voor kinderen op voortgezet onderwijs) en de nieuwe regeling 'meer volwassenen meedoen'. Ook zijn er meer overstapmogelijkheden naar een collectieve ziektekostenverzekering. Naarmate de bekendheid met de regelingen groeit, neemt het gebruik toe.

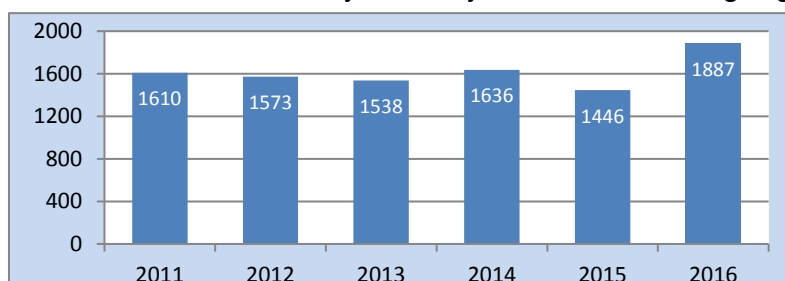
Toekenningen individuele bijzondere bijstand¹⁴

Bron: Gemeente Ede, GWS4all

Onder individuele bijzondere bijstand wordt verstaan bijdragen in noodzakelijke bijzondere kosten. Hier wordt gekeken naar de individuele bijzondere omstandigheden van de klant (maatwerk). Dit kan bijvoorbeeld gaan om bewindvoeringskosten, een computer of bijvoorbeeld witgoed. Net als in 2015 is in 2016 is het aantal toekenningen voor individuele bijzondere bijstand aanzienlijk gestegen. Ook hierbij lijkt het er op dat de bekendheid van de regelingen onder de doelgroep groeit, waardoor het gebruik stijgt.

Aantal huishoudens dat met bijzondere bijstand of een minimaregeling (excl. Collectieve Ziektekostenverzekering)

Bron: Gemeente Ede, GWS4all

In 2016 hebben meer huishoudens bijzonder bijstand of een minimaregeling ontvangen dan in 2015. Ook het aantal toekenningen van doelgroepregelingen is gestegen. Dit is in lijn met de stijging van het aantal personen dat bijzondere bijstand of doelgroepregeling ontvangt

¹² Omdat het CBS voor het Regionaal inkomensonderzoek (RIOO) gebruik maakt van verschillende bestanden van de belastingdienst (waaronder de inkomstenbelasting) zijn de meest recente gegevens die uit het jaar 2014.

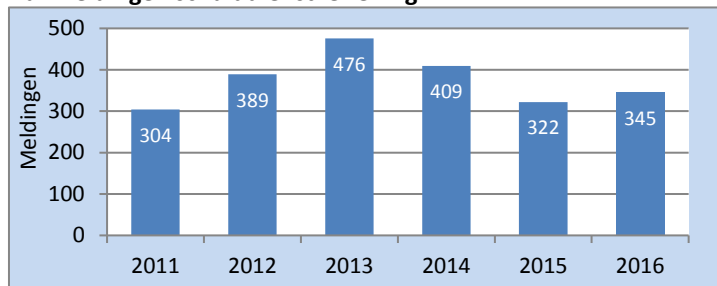
¹³ Doelgroepregelingen: Aanvragen Indirecte onderwijskosten, langdurigheidstoeslagen, sport, cultuur en recreatie, bijzondere bijstand voor mensen ouder dan 65 jaar, Collectieve ziektekostenverzekering, Aanvragen Meer kinderen meedoen (t/m 2014), kindpakket Basis Onderwijs, kindpakket Voortgezet Onderwijs, meer kinderen meedoen (vanaf 2015) en meer volwassenen meedoen (vanaf 2015)

¹⁴ Toekenningen individuele bijzondere bijstand: Aanvragen bijzondere bijstand, computer, witgoed en bijzondere bijstand voor inkomensafhankelijke regeling (vanaf 2013).

6.2.5.2. Schulddienstverlening

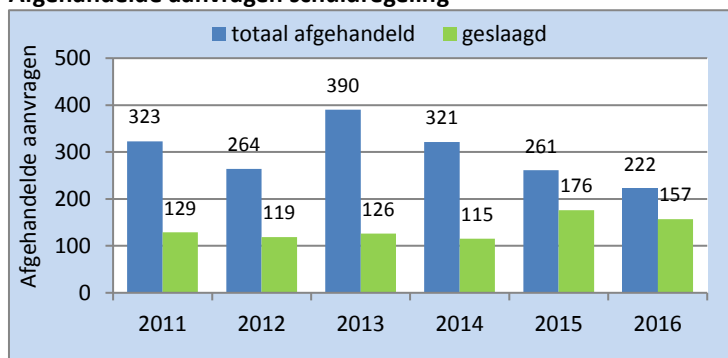
Aanmeldingen schulddienstverlening

Bron: Allegro

Het aantal meldingen van klanten dat problematische schulden heeft is met 7% gestegen t.o.v. 2015. Niet alle meldingen leiden tot een schuldregeling. Er worden ook andere producten ingezet, zoals budgetbeheer, cursus omgaan met geld en budgetcoaching, advies of doorverwijzing.

Afgehandelde aanvragen schuldregeling

Bron: Allegro

Het aantal afgehandelde aanvragen schuldregeling is in 2016 afgenomen. Dit komt omdat de doorlooptijd is gestegen door de toegenomen complexiteit van het schuldenpakket. In dat jaar is het percentage *succesvol* afgehandelde aanvragen¹⁵ daarentegen toegenomen van 67% in 2015 naar 71% in 2016.

De 157 succesvol ingezette saneringstrajecten in 2016 hebben een looptijd van 3 jaar, waarvan het gemiddeld schuldenpakket € 34.034,-- is.

¹⁵ Voor alle duidelijkheid: Het aantal geslaagde is niet het aantal geslaagde schuldsaneringen (daar gaat namelijk een tijd overheen van circa 3 jaar), maar is het aantal geslaagde aanvragen waarbij men tot een regeling voor afbetalen van de schulden is gekomen.

6.3. WERK EN PARTICIPATIE

Doel:

Zoveel mogelijk inwoners werken of doen mee naar vermogen en zijn zelfredzaam.

Subdoelen:

- Meer bijstandsgerechtigden werken naar vermogen of zijn actief in de samenleving.
- Meer SW-werknemers zijn duurzaam aan het werk bij reguliere werkgevers.

Participatiewet

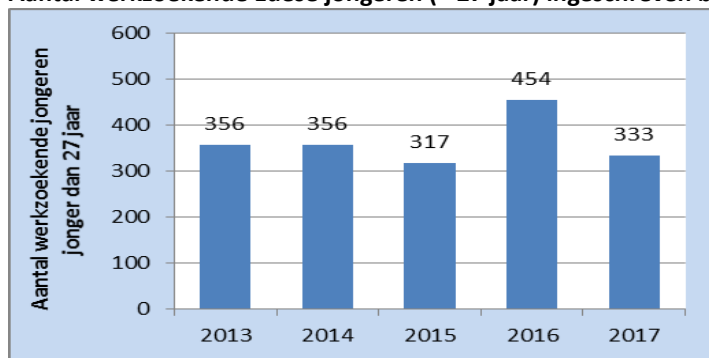
De Participatiewet heeft als doelstelling om iedereen met arbeidsvermogen toe te leiden naar werk, bij voorkeur regulier werk. De gemeente Ede heeft als doel dat iedereen meedoet. Voor wie (nog) niet kan werken is meedoen naar vermogen (participatie) aan de orde. De gemeente is verantwoordelijk voor de dienstverlening aan een brede doelgroep, waaronder ook mensen met een arbeidsbeperking, die niet zelfstandig het wettelijk minimumloon kunnen verdienen.

In de dienstverlening geldt als uitgangspunt dat alle werkzoekenden een eigen verantwoordelijkheid heeft voor het versterken van zijn zelfredzaamheid en naar vermogen participeert in de samenleving. Wanneer dat nodig is kan een beroep worden gedaan op (tijdelijke) ondersteuning door de gemeente. Elke werkzoekende ontvangt ondersteuning in het verkrijgen van betaald werk of om mee te doen (participatie). Dit is een aanbod op maat op basis van een plan van aanpak.

Het college kan de volgende voorzieningen aanbieden aan personen die behoren tot de doelgroep:

- voorzieningen gericht op re-integratie met als doel het verkrijgen van algemeen geaccepteerde arbeid: aanbodversterking, participatieplaats gericht op re-integratie, werkstage, proefplaatsing, detachingsbaan, uitstroompriem, voorziening beschut werken, ondersteuning bij leer-werktraject jongere, scholing, persoonlijke ondersteuning, zelfstandig beroep
- voorzieningen gericht op participatie in de Edese samenleving door het uitvoeren van onbetaalde werkzaamheden, mantelzorg of vrijwilligerswerk: participatieplek gericht op meedoen
- voorziening gericht op de werkgever die een persoon uit de doelgroep een dienstverband biedt voor een door het college nog nader te bepalen minimale duur: loonkostensubsidie gericht op re-integratie, no-riskpolis

Aantal werkzoekende Edese jongeren (< 27 jaar) ingeschreven bij het UWV

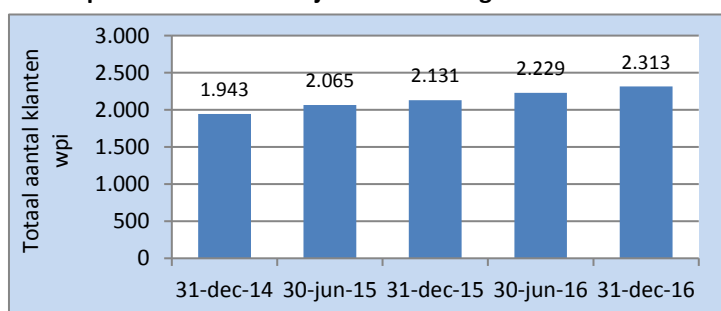
Bron: UWV/SBB. Peildatum: januari 2015, 2016, 2017 en april 2013 en 2014.

Het aantal werkzoekende jongeren (jonger dan 27 jaar) in Ede dat ingeschreven staat bij het UWV is het afgelopen jaar gedaald.

In vergelijking met landelijk lag het percentage werkzoekende jongeren in Ede (2,5%) lager dan in Nederland (4,7%).

Het aantal jongeren (<27 jaar) dat een bijstandsuitkering ontvangt laat een stijgende trend zien; van 194 op 31 december 2015 naar 281 op 31 december 2016. Dit is grotendeels toe te rekenen aan de instroom van jonge in Ede gevestigde statushouders

Aantal personen met een bijstandsuitkering¹⁶

Bron: Gemeente Ede, GWS4all.

Het totaal aantal personen met een bijstandsuitkering in Ede is in 2016 verder gestegen.

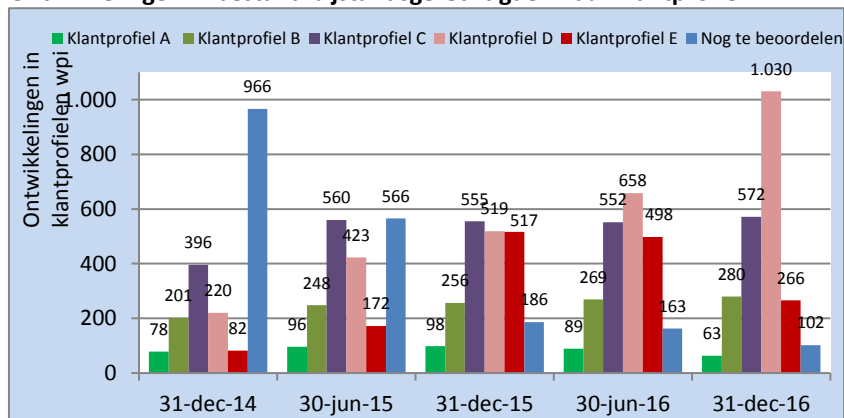
In de volgende paragraaf wordt nader in gegaan op bijstandsgerechtigden, waaronder de in- en uitstroom.

¹⁶ Bijstandsuitkeringen betreffen in dit hoofdstuk uitkeringen Participatiewet (voorheen WWB), incl. IOAW en IOAZ

Alle bijstandsgerechtigden worden ingedeeld naar hun mogelijkheden om (duurzaam) uit te stromen. Daarbij worden de volgende categorieën gehanteerd:

Klantprofiel	Doel	Dienstverlening
Klantprofiel A (direct bemiddelbaar)	Uitstroom naar werk binnen 3 tot 6 maanden	Intensief contact groepsgewijze aanpak, sollicitatietraining.
Klantprofiel B (bemiddelbaar via re-integratie)	Doorstroom naar A binnen 6 tot 12 maanden	Intensief contact; werkprojecten; sollicitatietraining; ondersteuning op houding / gedrag / vaardigheden.
Klantprofiel C (bemiddelbaar via re-integratie)	Doorstroom naar B binnen 1 tot 1,5 jaar op begeleid werken	Werkprojecten. Ondersteuning op houding / gedrag / vaardigheden.
Klantprofiel D	Doorstroom naar C binnen 1 tot 1,5 jaar of duurzaam vrijwilligerswerk / tegenprestatie	Groepsgewijze aanpak, projectmatig oppakken (als inburgeraars (taal)), PIT-plekken. Klanten waarvan blijkt dat ze toch meer kunnen, overdragen naar C.
Klantprofiel E	Geen specifiek doel	Reageren op signaal. Groepsgewijs 1 a 2 keer per jaar uitnodigen op vrijwillige basis en behoefte.
Nugger (niet uitkeringsgerechtigde)	Voorkom instroom uitkering	

Ontwikkelingen in bestand bijstandsgerechtigden naar klantprofiel

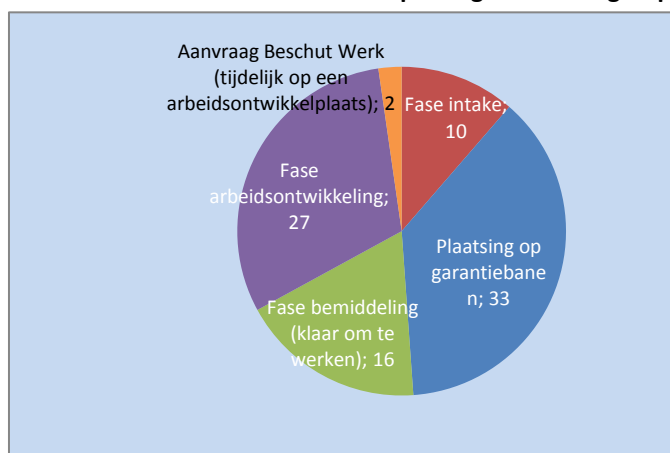
Bron: Gemeente Ede, GWS4all.

Helder worden de gevolgen van het inlopen van de achterstanden bij nog te beoordelen profielen en de gevolgen van een hernieuwde screening van klanten die langere tijd niet gezien waren in de E- en de D-categorie.

Bij de klantprofielen is een substantiële afname van de E-categorie te zien, dit zijn nu echt alleen de mensen die een ontheffing hebben op basis van artikel 4 WIA en de mensen die een dringende reden hebben waarom inzetten naar of richting werk nu niet mogelijk is. De D-categorie, de mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt is fors toegenomen.

De klantprofielen C en B stijgen heel licht in de loop van 2016. Klantprofiel A, korte afstand tot de arbeidsmarkt daalt. Met name deze groep redt zich als gevolg van de conjunctuur-ontwikkeling zelf steeds beter. Ook de groep Nugger stijgt. De nog te beoordelen klantprofielen betreft de intakes van de afgelopen 2 weken en een kleine achterstand in de administratieve verwerking.

Werkzoekenden met een arbeidsbeperking in het doelgroepenregister (deel van categorie C)

In januari 2017 zitten er 88 mensen met een arbeidsbeperking die niet zelfstandig het wettelijk minimumloon kunnen verdienen in de caseload van het P-team.

Bron: Gemeente Ede, GWS4all

6.4. INKOMENSVORZIENINGEN

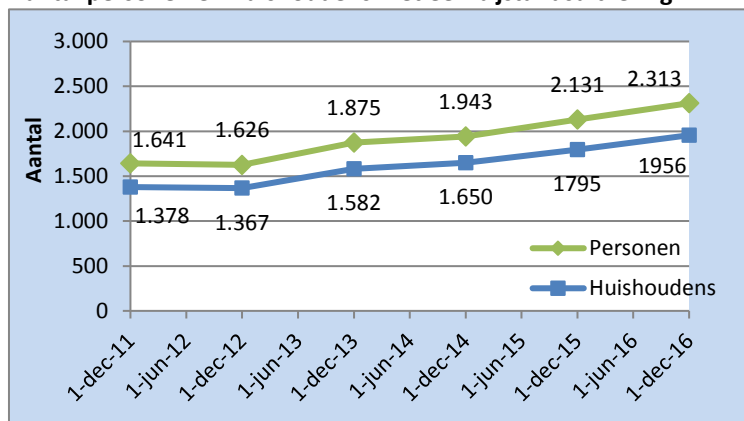
Doel:

Zoveel mogelijk inwoners zijn financieel in staat om deel te nemen aan de samenleving.

Subdoel:

- Het bieden van inkomensondersteuning aan inwoners die (tijdelijk) niet in het eigen levensonderhoud kunnen voorzien.

Aantal personen en huishoudens met een bijstandsuitkering¹⁷

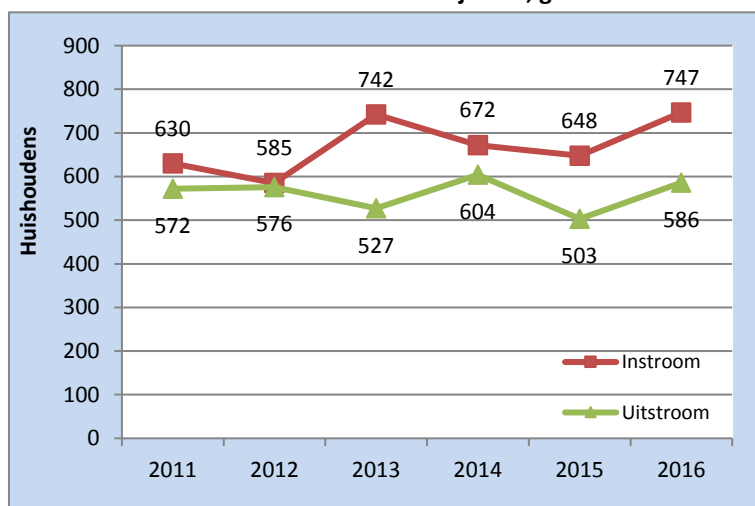

Bron: Gemeente Ede, GWS4all

Het aantal huishoudens met een bijstandsuitkering in de gemeente Ede is verder gestegen naar 1956 op 1 december 2016. Dit heeft waarschijnlijk onder andere te maken met statushouders die zich in Ede vestigen. Het totaal aantal huishoudens met bijstand is in 4 jaar tijd toegenomen met 589 huishoudens.

In Ede ontvangen relatief minder mensen een bijstandsuitkering (Wwb) dan in Nederland; eind 2015 ontving 4,1% van de inwoners in Nederland een bijstandsuitkering tegenover 2,7% van de inwoners in Ede. Ook in vergelijking met andere grote gemeenten¹⁸ kent Ede relatief weinig bijstandsgerechtigden.

In- en uitstroom van huishoudens in de bijstand, gedurende het kalenderjaar

Bron: Gemeente Ede, GWS4all

De instroom van huishoudens is sinds 2011 groter dan de uitstroom. Het laatste jaar stijgt zowel de instroom als de uitstroom.

In de tweede helft van 2016 zijn er 395 huishoudens ingestroomd en 331 uitgestroomd. De uitstroom in de grafiek is de totale uitstroom van huishoudens, niet alleen naar werk. De belangrijkste redenen zijn: verhuizing, niet voldoen aan (wettelijk) verplichting in het kader van Wwb-uitkering) en naar werk.

De uitstroom naar werk is in 2016 toegenomen. In 2015 werd bij 185 huishoudens de uitkering beëindigd met als reden uitstroom naar werk. In 2016 bedroeg dit aantal 221 huishoudens. Van de 221 huishoudens die uitgestroomd zijn met de code arbeid, zijn er 10 weer ingestroomd in 2016.

De belangrijkste redenen dat de instroom zo hoog zijn (volgens Divosa, landelijke benchmark):

1. Meer vluchtelingen: Er zijn veel nieuwe mensen die een verblijfstatus krijgen. Zij zijn vaak afhankelijk van de bijstand.
  2. Nieuwe doelgroepen in de bijstand: Vanaf 2015 zijn er nieuwe groepen op de bijstand aangewezen - jonggehandicapten met arbeidsvermogen die voorheen in de Wajong terecht kwamen.
  3. Crisis ijlt na: Er is nog steeds een grote doorstroom van werklozen vanuit de WW naar de bijstand.
  4. Flexibilisering van de arbeidsmarkt: Aan de onderkant van de arbeidsmarkt bestaat de werkgelegenheid steeds vaker uit part-time en tijdelijk werk. Een groeiende groep heeft bijstand als aanvulling op onregelmatige en lage inkomsten.
  5. Verkorting van de WW-duur: de nieuwe wet werk en zekerheid leidt vanaf 2016 tot een snellere doorstroom van WW naar bijstand.
  6. Verlenging van de AOW gerechtigde leeftijd: mensen met een uitkering krijgen later AOW. De pensioengerechtigde leeftijd is verhoogd.
- Dit alles bij elkaar zorgt ervoor dat de instroom in de bijstand hoog blijft en de duur van het verblijf in de bijstand hoger blijft.

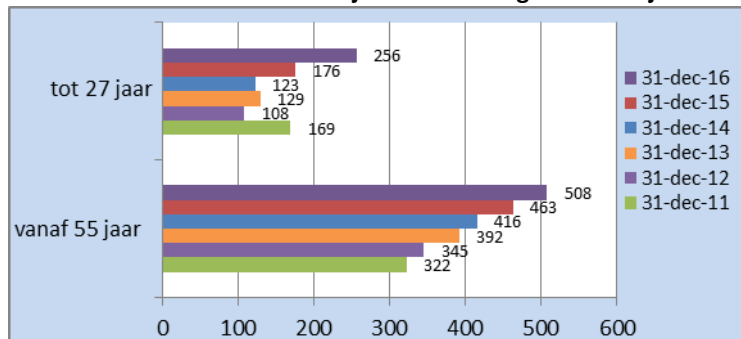
¹⁷ In dit hoofdstuk betreffen bijstandsuitkeringen: de uitkeringen Participatiewet (voorheen WwB), incl. IOAW en IOAZ.

¹⁸ Amersfoort, Arnhem, Apeldoorn en Zwolle (Benchmark Werk en Inkomen).

De belangrijkste redenen dat de uitstroom achter blijft:

- achter in de rij: De bijstand daalt pas bij langere economische bloei omdat er veel concurrentie is van andere werkzoekenden die veelal betere papieren hebben.
- veel ouderen: Er is een groeiende groep 45-plussers in de bijstand en werkloze ouderen vinden minder snel werk dan jongeren.
- verhouding pensioengerechtigde

Aantal huishoudens met een bijstandsuitkering naar leeftijd

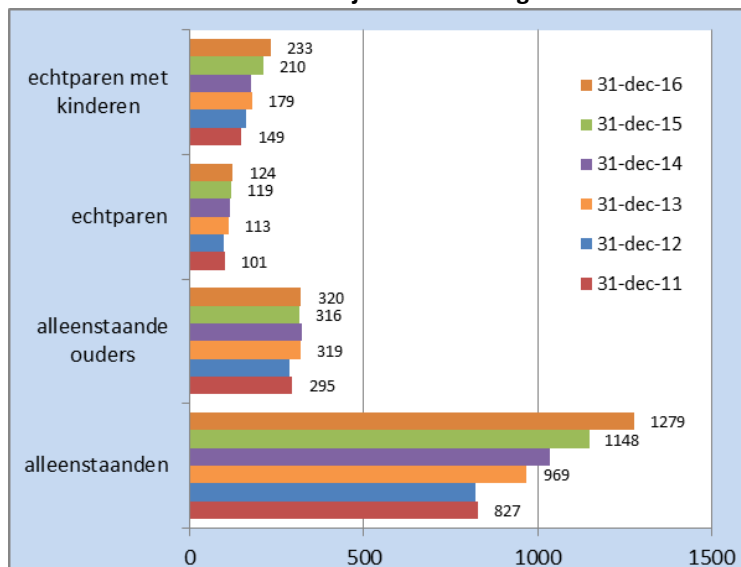
Bron: Gemeente Ede, GWS4all

Onder jongeren is de toename in het aantal huishoudens met een bijstandsuitkering relatief het grootst.

Het aandeel jongeren en ouderen met een bijstandsuitkering is in de gemeente Ede vergelijkbaar met die van andere steden (Amersfoort, Arnhem Apeldoorn, Zwolle).

Let wel: het totaal *aantal uitkeringen* is in Ede relatief lager dan in Nederland en andere grote gemeenten (Amersfoort, Arnhem, Apeldoorn en Zwolle).

Aantal huishoudens met een bijstandsuitkering naar huishoudensamenstelling

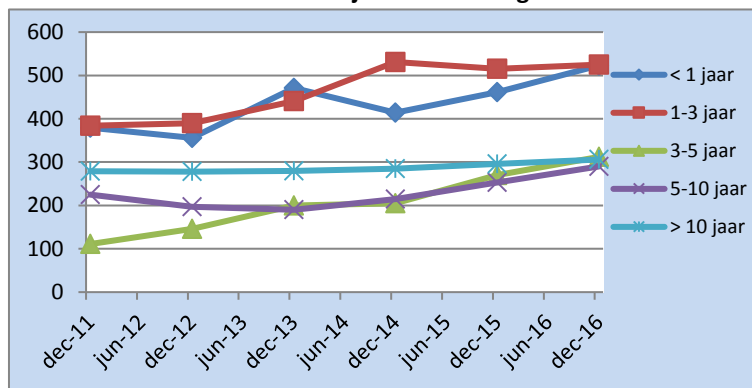
Bron: Gemeente Ede, GWS4all

De grootste groep huishoudens met een uitkering bestaat uit éénpersoonshuishoudens. Daar is ook de sterkste toename van het aantal uitkeringen zichtbaar. Ook in andere steden¹⁹ is het aandeel alleenstaanden ruim 60% van het totale aantal huishoudens met een bijstandsuitkering. Bij de andere huishoudens (samenstelling) is overigens ook een stijging te zien.

Een onderzoek van het UWV laat zien dat het een landelijke trend is dat alleenstaanden eerder doorstromen naar de bijstand. Redenen:

- leeftijd waardoor het lastiger is werk te vinden;
- alleenstaanden met kinderen kunnen gezien de situatie geen passend werk vinden;
- daarnaast spelen opleiding, inkomensniveau, positie op de arbeidsmarkt een rol.

Aantal huishoudens met een bijstandsuitkering naar duur van de uitkering

Bron: Gemeente Ede, GWS4all

De meeste bijstandsuitkeringen hebben een duur korter dan 3 jaar. De groep die korter dan 1 jaar een uitkering ontvangt groeit het snelste. Mogelijk wordt hieraan bijgedragen door extra instroom van bijvoorbeeld Wajongers, statushouders en mensen die door opgehoogde AOW leeftijd (extra) in de bijstand zitten. Ook andere groepen groeien. De groei van groepen die langer dan 3 jaar een uitkering ontvangen kan een effect zijn van hoge instroom die langer blijft hangen in de bijstand (door de crisis).

Allen de groepen die 1-3 jaar of langer dan 10 jaar een uitkering ontvangen zijn al enige tijd stabiel.

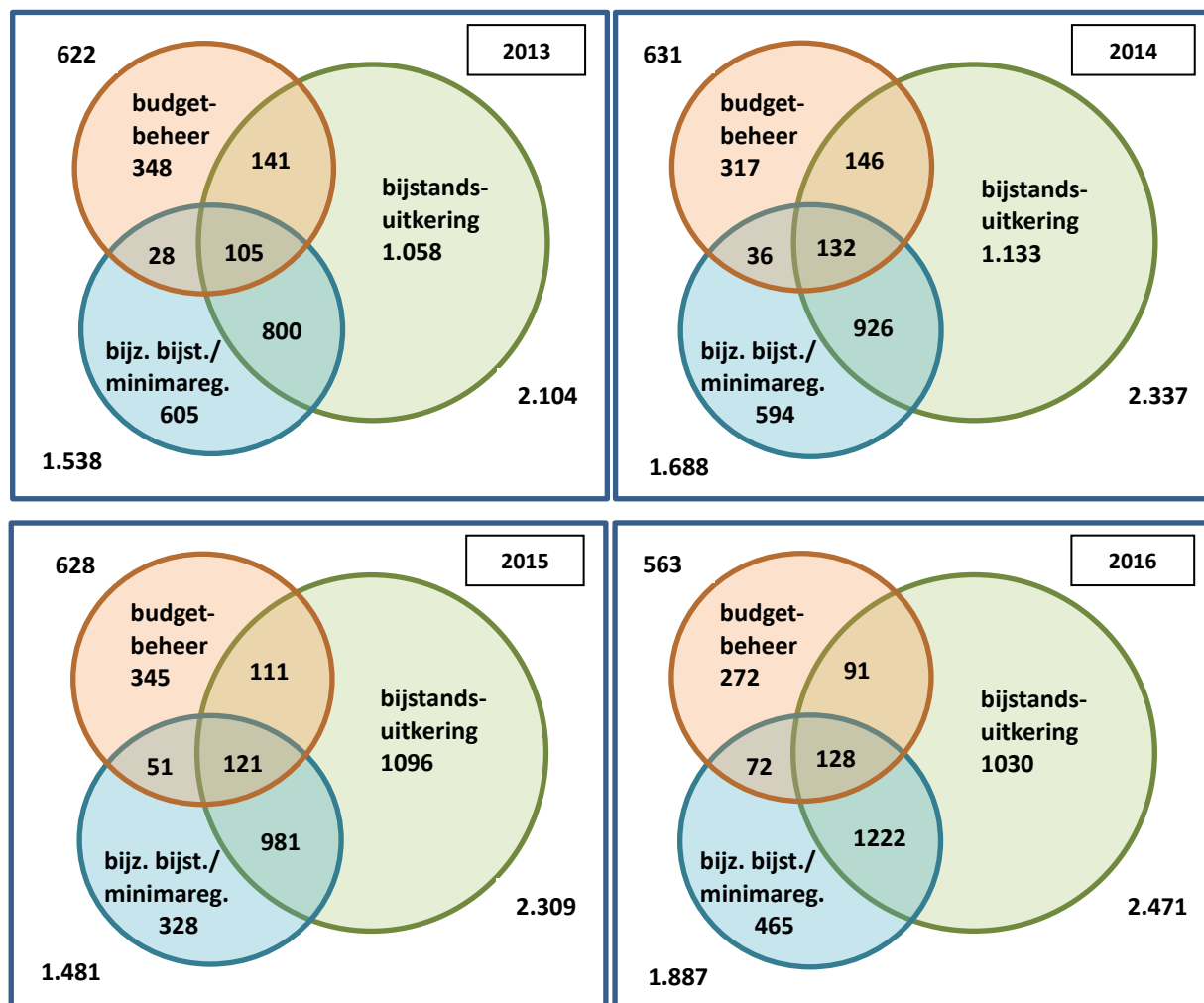
¹⁹ Amersfoort, Arnhem, Apeldoorn en Zwolle (Benchmark Werk en Inkomen)

6.5. MEERVOUDIG GEBRUIK VAN REGELINGEN

Met meervoudig gebruik wordt bedoeld dat een huishouden van meerdere voorzieningen en/of regelingen gebruik maakt.

In onderstaande figuur is zichtbaar hoeveel huishoudens er in 2013, 2015, 2015 en 2016 gebruik maakten van een combinatie van regelingen in het minimabeleid, waaronder de Wet werk en bijstand (Wwb), die sinds 1 januari 2015 is vervangen door de Participatiewet.

Figuur 6.1 Meervoudig gebruik van regelingen in het minimabeleid, aantal huishoudens (excl. collectieve verz.)

Bron: Gemeente Ede, GWS4all

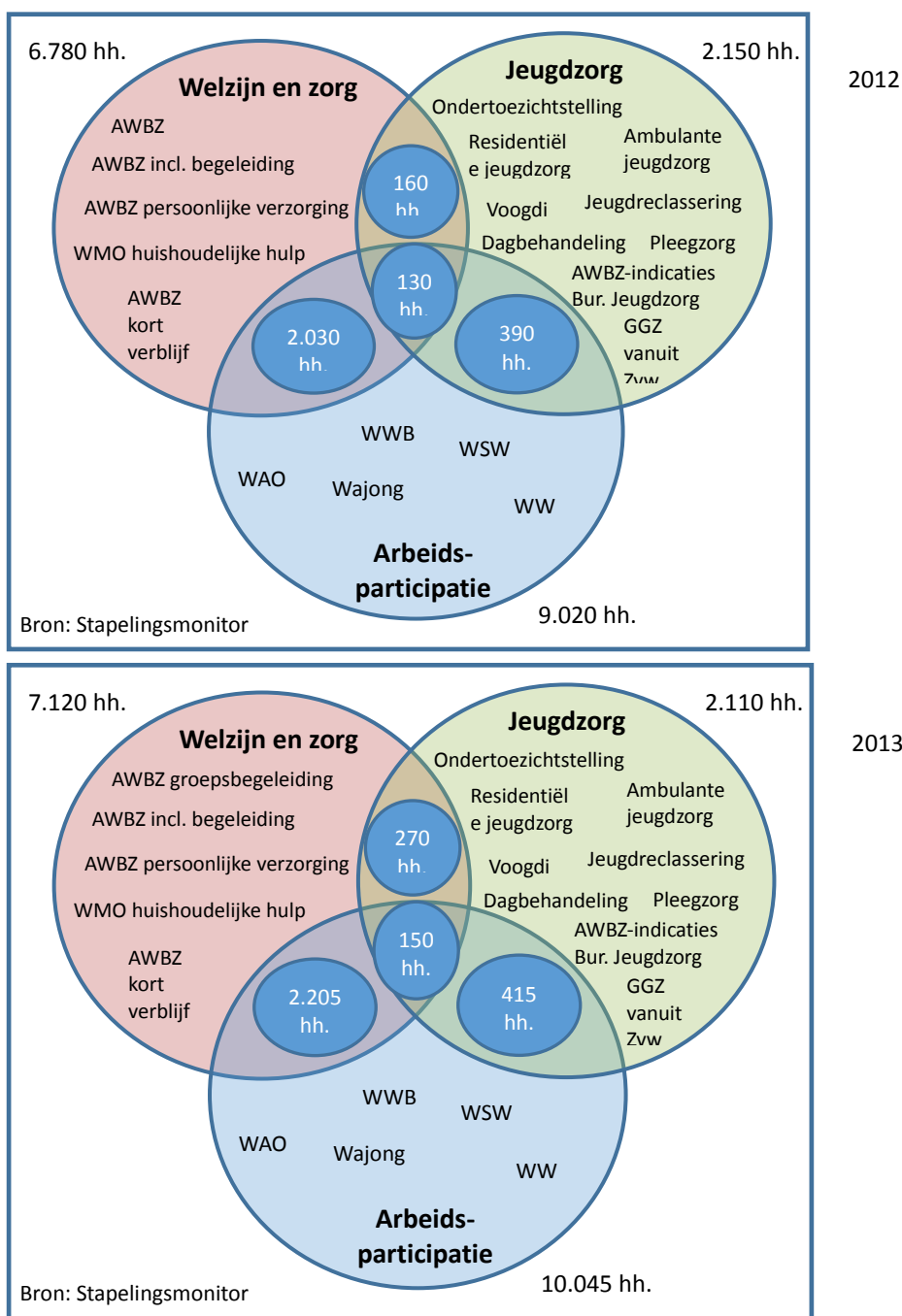
In 2016 hebben 128 huishoudens, naast bijstand, ook op enig moment gebruik gemaakt van budgetbeheer en van bijzondere bijstand/minimaregeling. (De collectieve ziektekostenverzekering is daarbij buiten beschouwing gelaten.) Daarnaast waren er in 2016 91 huishoudens met een bijstandsuitkering die wel gebruik hebben gemaakt van budgetbeheer, maar niet van bijzondere bijstand/minimaregeling. Dit betreft voornamelijk alleenstaanden en echtparen zonder kinderen. Dit komt doordat de bijzondere bijstand/minimaregelingen meer gericht zijn op gezinnen met kinderen.

In 2016 is, na een stijging in 2015, het aantal huishoudens dat van meer regelingen (tegelijk) gebruik maakte verder gestegen naar 1513 huishoudens (91+128+1222+72).

Het aantal huishoudens zonder bijstandsuitkering dat wel gebruik maakt van budgetbeheer is in 2014 gedaald, in 2015 gestegen en in 2016 weer gedaald naar 272 huishoudens.

In onderstaande bollen is per cluster aangegeven hoeveel huishoudens in Ede, ergens in 2012 en 2013, gebruik hebben gemaakt van een regeling uit dit cluster. De aantallen in de bollen betreffen unieke huishoudens.

Figuur 6.2 Gebruik van meerdere regelingen in het sociaal domein in Ede

In 2013 hebben 7.120 huishoudens gebruik gemaakt van een regeling Welzijn en Zorg, 2.110 huishoudens van een regeling Jeugdzorg, 10.045 huishoudens van een regeling Arbeidsparticipatie (een uitkering), 1.240 huishoudens hebben Onderwijs regelingen gebruikt, en 17.625 hebben inkomensondersteuning gekregen. In totaal maakten 51% van de huishoudens in Ede in 2013 gebruik van minimaal 1 regeling. 6% van alle huishoudens hebben in 2013 gebruik gemaakt van 5 of meer regelingen.

150 huishoudens hebben gebruik gemaakt van regelingen uit alle drie de clusters. 2.205 andere huishoudens in Ede hebben zowel gebruik gemaakt van een regeling op het gebied van arbeidsparticipatie (een uitkering) als van een regeling op het gebied van welzijn en zorg. 415 huishoudens hadden een uitkering en maakten gebruik van een regeling jeugdzorg. Bij 270 huishoudens was er zowel sprake van een regeling jeugdzorg als een regeling in het kader van welzijn en zorg. Het gaat hier om in totaal 3.040 huishoudens met meervoudig gebruik van regelingen. Overigens zijn de Wet langdurige zorg (Wlz) en Zorgverzekeringswet (Zvw) hier buiten beschouwing gelaten, omdat dit geen gemeentelijke taken zijn.

6.6. TRANSFORMATIE

De kantelingsgedachte wordt steeds bekender. Dit zien we onder meer terug in de werkwijze van zorgaanbieders. De gedachte van de transformatie is om ondersteuning en begeleiding integraler en meer op maat te verstrekken waarbij de vraag en behoefte van de cliënt centraal staat. Daarnaast wordt gestreefd naar afschaling, waarbij zwaardere zorg alleen wordt ingezet als het niet anders kan; als de cliënt het op eigen kracht en met behulp van het netwerk het niet (meer) redden.

We merken dat de transformatiegedachte bij de aanbieders bekend is, en dat het nut en de noodzaak wordt onderkend. De kantelingsgedachte is bij de uitvoering nog niet altijd optimaal in de werkwijze ingebouwd. Dit is nog in ontwikkeling en hierbij zijn grote verschillen tussen aanbieders. Onduidelijk is in hoeverre de bewoner iets merkt van de transformatie. De transformatie is moeilijk in cijfers uit te drukken. We zien bijvoorbeeld bij de Wmo (nog) niet een verschuiving van individuele begeleiding naar groepsbegeleiding (dagbesteding). De instroom (indicaties) neemt in 2016 voor beide toe. We zien wel een regionale afname van instroom in Wmo Beschermd wonen. Ook zien we dat steeds meer kinderen een plek vinden binnen een gezinshuis of in een pleeggezin i.p.v. een leefgroep binnen een instelling. Hierbij is sprake van een vorm van afschaling. We verwachten in de toekomst over meer gegevens te beschikken waardoor we meer over de transformatie en afschaling te kunnen zeggen. Bijvoorbeeld met behulp van facturatiegegevens jeugd, wat nog in ontwikkeling is.

Enkele voorbeelden van ontwikkelingen die in het kader van de transformatie zichtbaar in gang zijn gezet:

- Er komen steeds meer bewonersinitiatieven op gang waarin mensen zich willen inzetten voor hun straat, buurt of wijk. Daardoor zou eenzaamheid kunnen verminderen, zorg later nodig kunnen zijn, of opname uitgesteld worden.
- Bij huisbezoeken door inkomensconsulenten (rechtmatigheidschecklist) wordt ook gekeken naar mogelijke zorgproblematiek.
- Bij de toegang tot hulp (Sociaal Teams) is veel aandacht voor de inzet van het eigen netwerk.
- Er is een nieuwe werkwijze ontwikkeld samen met aanbieders voor 18-/18+ problematiek. Hierbij werkt een Expertteam binnen de gemeente op basis van reële cliëntvragen aan een ontschot aanbod.
- Er worden steeds meer jeugdigen "gevonden".
- Het aantal klinische bedden jeugd GGZ is fors afgenomen.
- Door extra schoolmaatschappelijk werk op het voortgezet onderwijs worden leerlingen met problemen eerder bereikt waardoor problemen vroegtijdig kunnen worden aangepakt (pilot).

7. SOCIAAL DOMEIN IN RELATIE MET ANDERE PROGRAMMA'S IN PB

7.1. INLEIDING

De Sociale Monitor Ede schetst een beeld van de meest actuele stand van zaken en ontwikkelingen in Ede op het brede sociaal domein. Dit gaat verder dan alleen de drie decentralisaties. De Sociale Monitor Ede wil, naast de drie decentralisaties, ook een beeld geven van een aantal aanpalende aspecten die zijn opgenomen in andere programma's van de programmabegroting (Pb). Deze zijn met name in de programma's 6 (veiligheid) en 7 (kwaliteit leefomgeving) van de programmabegroting te vinden.

7.2. VEILIGHEID (PR. 6 PROGRAMMABEGROTING)

Binnen het programma Veiligheid wordt gewerkt aan een veilige samenleving in Ede. Daarmee streeft men een aantal subdoelen na die gerelateerd zijn aan het sociale domein:

- Afname slachtofferschap High Impact Crimes (overvallen en inbraken).
- Afname overlast door verwarde personen.
- Afname overlast door jeugdigen.
- Afname aantal multiproblem-gezinnen.
- Preventie en vroegsignalering van radicalisering.
- Veilige evenementen in Ede.
- Bevorderen veiligheidsgevoel inwoners.

Ten opzichte van het landelijke cijfer voelen iets minder Edese bewoners zich veilig in de eigen buurt.

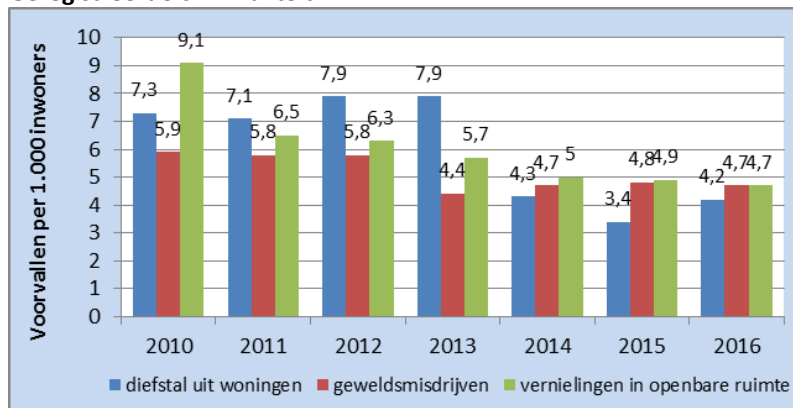
Het percentage inwoners dat overlast ervaart van groepen jongeren is gedaald van 10,8% in 2011 naar 8,2% in 2015. Ook is de overlast van omwonenden licht gedaald naar 4,2% in 2015.

Maar het aantal meldingen van een verward/overspannen persoon bij de politie is gestegen van 510 in 2013 naar 606 in 2015. Ook het aantal veelplegers is iets toegenomen. Het aantal harde kernjongeren is afgenomen van 2,6 per 10.000 inwoners naar 1,6 per 10.000 inwoners in 2014.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Nederland 2015
% inwoners dat zich veilig voelt in de eigen buurt	83,0%	80,0%	-	80,0%	-	82,0%	-	86,0%
% inwoners dat vaak overlast ervaart van groepen jongeren	13,0%	11,0%	-	8,6%	-	8,2%	-	-
% inwoners dat vaak overlast ervaart van omwonenden	-	-	-	5,3%	-	4,2%	-	-
Aantal meldingen van overlast door verward / overspannen persoon bij de politie	-	-	-	420	535	510	606	-
Aantal harde kern jongeren (12-24 jaar) (per 1000 inwoners)	2,4	2,6	1,6	1,0	1,6	-	-	1,3

Bron: Leefbaarheidsmonitor, Politiregistraties, Waarstaatjegemeente.nl (diverse onderliggende bronnen)

Geregistreerde criminaliteit

Bron: politieregistraties (CBS)

Het aantal diefstalmeldingen uit woningen is na een daling in 2014 en 2015, in 2016 weer gestegen (van 3,4 per 1000 inwoners in 2015 naar 4,2 in 2016). Het aantal meldingen van geweldsmisdrijven lijkt na een stijging in 2014 en 2015, te stabiliseren in 2016. Het aantal vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte is de laatste jaren heel licht gedaald (tot 4,7 gemelde voorvallen per 1.000 inwoners).

Jeugdcriminaliteit

Bij de jeugdcriminaliteit zien we dat Ede onder het landelijk gemiddelde ligt. Ook is er een positieve ontwikkeling zichtbaar. Zo is het aantal verdachte jeugdigen gedaald. Ook is het aantal jeugdige veelplegers in de leeftijd van 12 tot 24 jaar afgenomen. Het aantal verwijzingen naar bureau HALT is in 2015 iets gedaald ten opzichte van 2014, en ligt onder het landelijk gemiddelde.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Nederland laatste jaar
Aantal verdachten 12-17 jaar per 1.000 inwoners	14,3	16,6	12,9	11,5	8,4	-	10,8
Aantal verdachten 18-24 jaar per 1.000 inwoners	30,4	30,3	26,3	22,0	19,7	-	23,6
Aantal jeugdige veelplegers 12-24 jaar per 1.000 inwoners	1,6	2,0	2,1	1,2	1,2	-	1,3
% Kinderen 12-21 jaar met delict voor rechter	2,82	2,79	2,44	-	-	-	2,57
Aantal verwijzingen naar HALT (per 1.000 jongeren 12-17 jaar)	-	-	-	9,5	10,9	10,6	13,9

Bron: Waarstaatjegemeente.nl (diverse onderliggende bronnen)

7.3. LEEFBAARHEID (ONDERDEEL PR. 7 PROGRAMMABEGROTING)

Ook bij het programma kwaliteit leefomgeving (programma 7 programmabegroting) hebben we te maken met enkele doelstellingen die gerelateerd zijn aan het sociale domein. Het gaat dan om:

- Wij zorgen samen met de inwoners van Ede voor een openbare ruimte waarin het prettig en veilig is om in te leven, te werken en te recreëren.
- Versterken sociale structuur en lokaal woonklimaat door betrokkenheid van bewoners met de openbare ruimte.
- Versterken aantrekkelijkheid voor bezoekers.

Inwoners van de gemeente Ede waarderen de leefbaarheid in hun buurt gemiddeld met een 7,5. Dit is vrijwel stabiel sinds 2005 en vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde.

	Ede				Nederland
	2009	2011	2013	2015	laatste jaar
Rapportcijfer leefbaarheid in eigen buurt (hoger is beter)	7,5	7,4	7,4	7,5	7,4
% Inwoners dat afgelopen jaar actief geweest is om de eigen buurt te verbeteren	-	-	18%	20%	-

Bronnen: Leefbaarheidsmonitor Ede

BIJLAGE 1: KENGETALLEN LEEFBAARHEID EN VEILIGHEID PER WIJK

Figuur 0.1 Ervaren leefbaarheid en veiligheid per wijk in 2015/2016, overzicht kengetallen

2015/2016	Gemeente Ede	Ede-Centrum	Ede-Oost	Ede-West	Veldh. A	Veldh. B	Kernhem	Ede-Zuid	Maandereng	Rietkampen	Buitengebied Ede-Stad	Bennekom	Lunteren	Ederveen/De Klomp	Harskamp	Wekerom	Otterlo
1. Wel eens onveilig gevoel eigen buurt (%)	18	25	19	22	35	22	15	32	20	19	11	10	10	9	13	7	15
2. Vaak ervaren overlast van groepen jongeren (%)	8	14	11	11	19	9	10	12	13	10	0	3	3	2	4	2	2
3. Rapportcijfer leefbaarheid buurt	7,5	7,4	7,6	7,2	6,8	7,3	7,5	7	7,2	7,5	7,9	7,8	7,7	7,6	7,6	7,8	7,8
4. Oordeel ontwikkeling buurt: % inw. dat vindt dat hun buurt afgelopen jaar achteruit is gegaan	20	23	20	22	32	30	16	15	28	29	16	13	19	10	9	9	9
5. Sociale overlast (schaalscore laag=gunstig)	1,4	3,4	1,9	1,9	2,5	1,4	1	2,5	2	1,2	0,7	0,6	0,9	0,8	1,2	0,7	1,1
6. Slachtoffers vernieling eigen buurt (%)	14	17	13	20	19	15	13	18	21	11	9	10	11	9	7	6	10
7. Soms of vaak eenzaam (>15 jr.) (%)	15	20	13	15	22	16	11	12	14	12	5	17	19	8	9	9	9
8. % Dat kan terugvallen op mensen in buurt of familie/vrienden	93	87	90	93	92	91	98	94	95	94	94	94	93	94	96	96	96
9. Sociale cohesie (schaalscore hoog=gunstig)	6,3	5,8	6,2	6	5,8	6	6,1	5,5	5,9	6,1	6,6	6,6	7	7,1	7,3	7,4	7,5
10. Zelfredzaamheid (%)	89	89	90	90	85	89	92	89	85	93	95	88	88	91	90	90	90

Bron: Gemeente Ede, Inwoners aan het Woord en Leefbaarheidsmonitor en Politie Gelderland Midden

Legenda: Bron indicatoren 1,2,3,5,6 en 9: Leefbaarheidsmonitor, inwonersenquête gemeente Ede 2015
Bron indicator 4,7,8 en 10: Inwoners aan het Woord, 2016, inwonersenquête gemeente Ede.

BIJLAGE 2: BRONNEN EN DEFINITIES

De bronnen en definities zijn overzichtelijk weergegeven in een tabel. In verband met de omvang is deze weergegeven in een apart document (bronnen en definities, bijlage 2 bij "Sociale Monitor Ede" voorjaar 2017).

Deze bijlage is ook op te vragen bij:

Mail: sylvia.soeterboek@ede.nl

